

Jaarboek

Kleindier Liefhebbers Nederland

Over het verslagjaar
2022

Agenda	4
Agenda voor de 15e algemene ledenvergadering op zaterdag 17 juni 2023	5
Agenda	5
Programma	5
Termijn inleveren geloofsbrieven	5
Overige informatie	5
Notulen en verslagen	7
Notulen van de 14e algemene ledenvergadering op 18 juni 2022	8
Jaarverslag secretaris	12
Ledenaantallen	16
Jaarverslag Nederlandse Kleindierenpublicaties	17
Jaarverslag PR-Team	18
Verslag standaardcommissie konijnen	19
Verslag standaardcommissie cavia's en kleine knaagdieren	21
Verslag standaardcommissie hoenders, dwerghoenders en serama's	21
Verslag standaardcommissie sier- en watervogels	22
Verslagen opleidingen pelsdierkeurmeesters	22
Verslag L.O.P.	22
Verslag ROC Noord.....	23
Verslag ROC Oost.....	23
Verslag ROC Zuid.....	24
Verslag ROC West.....	25
Verslag opleidingen hoenderkeurmeesters	25
Verslag examencommissie pelsdieren	25
Verslag examencommissie veren	26
Verslag commissie dierenwelzijn & wetgeving	28
Verslag ringenbureau	30
Verslag merkenbureau	35
Verslag dispensatie.....	37
Verslag Facilitair Bureau KLN – NBS	37
Verslag commissie van geschillen en juridische zaken	38
Voorstellen en benoemingen	39
Decharge bestuur	40
Benoeeming kascontrolecommissie 2024	40
Bestuursvoorstellen etc.	41
A. Voorstel wijziging reglementen opleidingen en examens keurmeesters pelsdieren.....	41
B. Wijziging tentoonstellingsreglement paragraaf 5 lid 2 en lid 3 ROT en RBT inzake leeftijd en C-Klasse	44
C. Wijziging tentoonstellingsreglement paragraaf 15 lid 3 en lid 5 ROT en RBT inzake inhoud catalogus	44
D. Wijziging bijlage 9 bij het tentoonstellingsreglement inzake vergoedingen voor de keurmeesters.....	45
E. Wijziging richtlijn KLN-prijzen artikel 2 lid 1	46
F. Wijziging tentoonstellingsreglement ROT Paragraaf 2. Algemene voorwaarden voor de open tentoonstelling	46
G. Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van raskonijnen	46
H. Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van rascavia's	51
I. Welzijnsleidraad voor het houden van gedomesticeerde kleine knaagdieren	54
J. Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van rasdwerghoenders	58
K. Welzijnsleidraad voor het houden van gedomesticeerde en oorspronkelijke watervogels.	62
L. Vaststelling contributies 2024.....	67
M. Raming 2023 (herzien) en 2024	68
Voorstellen afdelingen en verenigingen.....	71
Bestuursverkiezing.....	71
Benoeeming van een lid van de commissie geschillen en juridische zaken	71
Publicaties.....	72

Prijzenschema Kleindier Liefhebbers Nederland seizoen 2023-2024	73
Personalia	74
Bestuur, ereleden etc.....	75
Commissies etc.....	78
Contactadressen regionale afdelingen	81
Adreswijzigingen leden, verenigingen en afdelingen.....	81
Bijlagen	82
Bijlage 1: Korte samenvatting jaarcijfers Nederlandse Kleindierenpublicaties b.v.	82
Bijlage 2: Financieel verslag Facilitair Bureau.....	83
Bijlage 3: Verslag kascontrolecommissie KLN.....	84
Bijlage 4: Jaarrekening KLN over 2022.....	84

Dit jaarboek over het verslagjaar 2022 is een uitgave van:

Kleindier Liefhebbers Nederland
 Secretaris B.T.M Sanders
secretaris@kleindierliefhebbers.nl
www.kleindierliefhebbers.nl

Voorwoord

Namens het bestuur van KLN bied ik u hierbij het Jaarboek 2022 aan.

Het jaar 2022 is wederom een bijzonder jaar geweest, de coronapandemie en de vogelgriep hebben grote gevolgen gehad voor onze liefhebberij. Geen enkele officiële tentoonstelling heeft plaatsgevonden met alle diergroepen in 2022. Gelukkig hebben er na de zomer van 2022 wel tentoonstellingen plaatsgevonden met niet-AI gevoelige dieren. Voor veel van onze leden was het niet kunnen deelnemen en bezoeken van tentoonstellingen een groot gemis.

Al met al wederom een dramatisch jaar, heroriëntatie om de toekomst van onze liefhebberij is meer dan ook urgent en noodzakelijk.

Het samen optrekken met andere bonden en belangenclubs op het gebied van hobbydieren richting ministerie van LNV is en blijft van groot belang. KleindierNed heeft ook in 2022 niet stilgezeten. Zo zijn er diverse gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van politieke partijen en het ministerie van LNV. Op 6 juli 2022 publiceerde het ministerie van LNV de zogenaamde huis- en hobbydierenlijst voor zoogdieren (voorheen Positieflijst). Deze regelgeving heeft gevolgen voor enkele soorten kleine knagers, deze mogen vanaf 2024 niet meer gekocht, gehouden en verkocht worden. Uiteraard heeft KLN in samenwerking met KleindierNed hierop gereageerd. Momenteel is er een aparte werkgroep gestart om vaststelling te voorkomen.

Een belangrijk onderwerp is het doden van dieren, mede naar aanleiding van het RDA rapport 'Doden van dieren aan het licht'. KLN heeft hier een reactie op geschreven en een gesprek gevoerd met de voorzitter van de RDA. Mede naar aanleiding van het RDA rapport is er een workshop ontwikkeld waar duidelijke instructie wordt gegeven wanneer en op welke verantwoorde wijze dieren gedood kunnen en mogen worden.

Het hoofdbestuur bestaat uit 7 leden. Een aanvulling met ten minste 1 bestuurslid zal een betere verdeling van de verschillende portefeuilles mogelijk maken en daarmee de bestuurskracht van het bestuur vergroten.

De besluitvorming, naar aanleiding van het rapport 'Niets doen is geen optie' van de commissie toekomstbesteding showen, heeft plaatsgevonden. Als eerste wordt de nieuwe indeling van de regio's opgepakt.

Tot zaterdag 17 juni op onze Algemene Ledenvergadering te Putten.

Namens het bestuur van KLN
Jan Dirk Nijkamp, voorzitter

AGENDA

AGENDA VOOR DE 15E ALGEMENE LEDENVERGADERING OP ZATERDAG 17 JUNI 2023

Aanvang om 10.00 uur in De Aker,
Fontanusplein 2 te 3881 BZ Putten, tel. 0341-351887
De zaal is open vanaf 9.00 uur .

De geloofsbrieven kunnen niet op de vergadering worden ingeleverd. Zie hieronder.

Agenda

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen de vergadering betreffende
3. Benoeming stembureau
4. Notulen van de 14e algemene ledenvergadering op 18 juni 2022
5. Eren en waarden
6. Jaarverslag secretaris
7. Financieel verslag van de penningmeester ¹⁾
 - a. Verslag kascontrolecommissie en goedkeuren jaarrekening
 - b. Decharge bestuur ²⁾
 - c. Benoeming kascontrolecommissie ²⁾
8. Behandeling bestuursvoorstellen ²⁾
9. Behandeling voorstellen afdelingen en verenigingen ²⁾
10. Bestuursverkiezing ²⁾
11. Benoeming leden van de Commissie Geschillen en Juridische zaken ²⁾
12. Rondvraag
13. Sluiting

¹⁾ Zie bijlage jaarrekening 2022. Voor aanvang van de vergadering is er gelegenheid om hier vragen over te stellen.

²⁾ Zie voorstellen etc. op pagina 39 en verder.

Programma

De dag zal er als volgt uit gaan zien:

9:30 – 10:00 uur vragen half uurtje financiën (in een apart zaaltje) in plaats van tijdens de vergadering!

10:00 – 11:30 uur reguliere ALV (in de grote zaal)

11:30 – 11:45 uur pauze

Vanaf 11:45 presentatie duurzaam fokken

Termijn inleveren geloofsbrieven

De geloofsbrieven moeten uiterlijk donderdag 15 juni per e-mail worden verzonden aan:
secretaris@kleindierliefhebbers.nl

Wanneer de geloofsbrieven per post worden opgestuurd dan deze graag uiterlijk zondag 11 juni posten.

Dit geldt ook voor de afdelingen die de op de afdelingsvergadering ingeleverde geloofsbrieven moeten doorsturen. Bij toezending per post s.v.p. de geloofsbrieven eerst kopiëren voor het geval deze zoekraken.

Wij doen dit omdat de verwerking veel tijd kost en voor vertraging zorgt van de aanvang van de vergadering.

Overige informatie

Leden van KLN kunnen zich tot uiterlijk maandag **12 juni** schriftelijk of per e-mail aanmelden voor de vergadering bij de secretaris en **of zij gebruik maken van de lunch.**

Voor de Algemene Ledenvergadering (ALV) worden o.a. uitgenodigd:

- regionale afdelingen;
- plaatselijke verenigingen;

- speciaalclubs;
- erevoorzitters en ereleden;
- leden van verdiensten;
- liefhebbersleden (serviceleden);
- masterclass;
- commissies KLN;
- Landelijke Coördinatie Regio's (LCR);
- keurmeesters;
- keurmeestersvereniging KKV en HKV;
- werkgroep communicatie;
- PR team;
- managementteam NKP;
- redactie Kleindier Magazine en Boerenvee;
- dagelijks bestuur NBS, N.B.v.V., Aviornis en KleindierNed;
- bestuur Bondsshows.

Bij een vergadering zijn de ledenaantallen per 31 maart bepalend voor het aantal stemmen. Voor ieder op dat moment geregistreerd lid of jeugdlid kan een plaatselijke vereniging één stem uitbrengen op de algemene ledenvergadering (ALV). De plaatselijke vereniging kan deze stemmen alleen voor, tegen of blanco uitbrengen. Daarnaast hebben de buitengewone leden (speciaalclubs, keurmeestersverenigingen, tentoonstellingsorganisaties, etc.) ieder één stem. Bij liefhebbersleden (serviceleden) is het stemrecht gelijk aan eenhonderdste stemrecht mits zij zich tot één week voor de ALV schriftelijk aanmelden.

De stemmen worden uitgebracht in de ALV middels de geloofsbrief. Plaatselijke verenigingen hebben de keuze om hun stem of op de regionale vergadering of op de ALV uit te brengen. Wanneer de stem op de regionale afdeling wordt uitgebracht, is het bestuur van de regionale afdeling aan de vereniging verplicht deze stem onder overlegging van de geloofsbrief van de stemgerechtigde afgevaardigde van de plaatselijke vereniging over te brengen aan de algemene ledenvergadering.

Iedere stemgerechtigde in de ALV (vereniging / speciaalclub / tentoonstellingsorganisatie etc.) maximaal twee volmachten van andere stemgerechtigden meenemen. Plaatselijke verenigingen die en de ALV en de regionale vergadering niet kunnen bezoeken, kunnen dus ook een andere vereniging volmacht geven namens hen te stemmen.

Ieder lid is van harte welkom op de bondsvergadering. Het bestuur stelt er prijs op dat de leden de vergadering bezoeken. Dit geeft inzicht in het werk van de KLN.

Namens het bestuur,
Erna Sanders, secretaris

NOTULEN EN VERSLAGEN

NOTULEN VAN DE 14E ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 18 JUNI 2022

1. Opening

De voorzitter, Jan Dirk Nijkamp, opent de vergadering en heet allen van harte welkom en in het bijzonder een woord van welkom aan de ereleden, erevoorzitters en leden van verdienste, NKP BV, FB, collega bonden Albert Zomer de voorzitter van NBvV, Thom Laming, de voorzitter en Han van Doorn penningmeester van de NBS, Sible Westendorp de voorzitter en Paul Polman de secretaris van KleindierNed.

Dit jaar zijn een aantal leden overleden en met de namen van Bertus Lanting en Bonne van de Wal worden alle leden herdacht.

Eric Maas is afwezig i.v.m. vakantie.

De vogelgriep achtervolgt ons nog steeds en als dit zo blijft doorgaan, is het nog maar de vraag of de tentoonstellingen in september en oktober wel door kunnen gaan.

Nederland is verdeeld in regio's en het Ministerie is aan het kijken of een aantal regio's langs de grenzen vrijgegeven kunnen worden wat betreft de ophok- en afschermplicht, dit betekent echter niet dat er tentoonstellingen gehouden mogen worden. Dat is nog steeds niet mogelijk.

Ook corona is nog steeds aanwezig, wees dus voorzichtig. Ook de oorlog in Oekraïne raakt ons. Het voer voor de dieren wordt steeds duurder en we moeten daardoor keuzes gaan maken en hopen dat het onze hobby niet in de weg gaat zitten.

Laten we hopen dat we eind september de bondsshow voor de veren kunnen houden in Ulft. De inschrijving komt eraan.

De Europashow gaat dit jaar niet door, ook in 2027 wordt de Europashow niet in Nederland gehouden. Wel zijn we in gesprek met de andere bonden of we het EE-congres in 2026 kunnen organiseren.

In Barneveld is een nieuwe woonwijk (Veller) met straatnamen van kippenrassen. Het Pluimveemuseum gaat een tentoonstelling houden van deze rassen en heeft hiervoor nieuwe bordjes gemaakt waarop ook de naam van de speciaalclub en KLN staat.

Tijdens de jaarvergadering van de NBS werd aandacht besteed aan hun 100-jarig bestaan in 2023 echter op 18 december 1897 is de 1e Konijnenbond opgericht en we bestaan nu 125 jaar. Wij zullen hier nog wel iets aan gaan doen en dat hoort u later dit jaar nog.

Wat was er eerder de kip of het ei? Het ei is gelegd door een vogel. Dit gaat over introductie en vernieuwing die we voor ons hebben liggen. Laten we gebruik maken om onze tentoonstellingen te vernieuwen, stap over je eigen schaduw, denk eens na hoe dit over 10 of 15 jaar eruitziet. Hierna sluit de voorzitter de opening en wenst allen een goede vergadering toe.

Het programma van de drie thema's wordt gepresenteerd, thema 1. wet en regelgeving, 2. hoe verder met tentoonstellingen en 3. het nieuw digitaal platform.

2. Ingekomen stukken en mededelingen de vergadering betreffende

Mededeling

Jan Bosch maakt foto's (in verband met de AVG-wet graag aangeven als u bezwaar heeft om op de foto te komen). De vergadering wordt opgenomen en de presentielijst gaat rond om te tekenen.

Ingekomen stukken

Er zijn afmeldingen voor de vergadering binnengekomen en deze worden via de PowerPoint gepresenteerd. Brief van de heer Hartman over toekomstbestendig showen. Deze is vrijdagavond laat binnengekomen en zijn opmerkingen zullen meegenomen worden naar de nieuw te vormen werkgroep over de hoofdstukken 4 en 5 van het rapport "Niets doen is geen optie".

3. Notulen van de algemene ledenvergadering op 23 oktober 2021

Er zijn geen op- of aanmerkingen op de notulen en worden akkoord bevonden.

4. Eren en waarderen

Ieder jaar worden er een aantal mensen geëerd voor het vele werk dat zij voor KLN doen.

Piet Bouw wordt als eerste naar voren geroepen. Hij ontvangt een mooie bos bloemen en een vaas voor het vele werk dat hij voor KLN en NBS doet. Hij beheert het ledenbestand met alles wat daaraan gekoppeld is. Wij waarderen dit enorm.

Wim Poortinga doet ook veel werk voor het FB en we willen hem ook in het zonnetje zetten, Wim houdt zich bezig met het tt-rooster en geeft de vergunningen af. Hij doet dit erg zorgvuldig. We spreken hiervoor waardering uit en we willen ook kijken hoe we nu verder moeten met FB.

Klaas van der Hoek vertegenwoordigt ons in het buitenland bij de Entente. Klaas is secretaris bij de Entente afdeling hoenders, dwerghoenders en sier- en watervogels en doet dit erg goed wat erg gewaardeerd wordt door het bestuur.

Erik Apperlo vertegenwoordigt de EE als voorzitter van het belangrijkste onderdeel van de Entente nl. dierengezondheid en welzijn. Wij zijn hier erg blij mee, tevens is hij ook voorzitter van onze eigen commissie Dierenwelzijn & Wetgeving. Beide heren (Klaas van der Hoek en Erik Apperlo) ontvangen eveneens een mooie bos bloemen met een kaasplankje.

Ane Visser wordt in het zonnetje gezet omdat hij benoemd is tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau en mag ook een bos bloemen en kaasplankje in ontvangst nemen.

De PR-prijs gaat dit jaar naar de **Lakenvelder en Vorwerkhoenderclub**. Zij zijn zeer actief op allerlei media. Ze betrekken veel liefhebbers van hun rassen bij de club.

We hebben voorgesteld om **Arie Hagedoorn** en **Kees Mollema** van het FB lid van verdienste te maken. Beide heren hebben ontzettend veel werk verricht voor het FB. Arie op het gebied van zijn gedelegeerdentaak waar hij zijn hart en ziel in heeft gelegd. Hij is heel breed bezig geweest. Kees als algemeen secretaris van het FB, jarenlang hiervoor ingezet, altijd positief kritisch. Beide heren konden deze dag niet aanwezig zijn en zullen op een ander tijdstip gehuldigd worden. Onder een applaus ging de vergadering hiermee akkoord. Achteraf bleek Kees Mollema al erelid te zijn en hij zal daarom ook erelid blijven.

Ook wilden we **Jan Schop** in het zonnetje zetten voor zijn werk als voormalig voorzitter van de EE van de cavia's maar ook hij kon niet aanwezig zijn. We zullen kijken of we iemand nog kunnen vinden om de cavia's te vertegenwoordigen in de EE.

Hendrika Bonder zal op een gepast moment ook gewaardeerd worden voor het werk van het FB. Ze wil graag op de achtergrond blijven maar doet haar werk erg goed voor het FB wat ze ook wil blijven doen.

5. *Jaarverslag secretaris*

Jan Ham van PA Zuid Holland gaf aan dat de vereniging Krimpen aan den IJssel per 31-12-2021 opgeheven is maar dat moet 31-12-2022 zijn.

6. *Financiële verslagen van de penningmeester*

Voorafgaande aan de vergadering is een half uur gepland voor de mensen die vragen hadden over de financiën. Er waren maar 3 personen aanwezig. Evert van de Waerdt heeft de vragen naar tevredenheid kunnen beantwoorden echter ze hadden geen betrekking op de jaarrekening.

De heren H. van Doorn en C. Korsuize hebben de kascontrole gedaan van het FB en het verslag goedgekeurd.

Alle voorstellen zijn aangenomen.

	Voor	Tegen	Onthouding	Totaal
Goedkeuring jaarrekening 2021	2.354	303	26	2.683
Decharge bestuur	2.321	268	94	2.683

Verslag kascontrolecommissie en vaststellen jaarrekening

Het verslag van de kascontrolecommissie staat inmiddels op de website. Jaap Kooijman doet verslag van de kascontrole. De boekhoudingen, jaarrekeningen en stukken waren correct en zorgvuldig bijgehouden en hij adviseert decharge te verlenen. Onder een applaus is dit akkoord bevonden.

Benoeming kascontrolecommissie

Bert Beugelsdijk heeft aangegeven geen lid meer van de kascontrole te zijn daar hij voorzitter is van de Stichting Kleindierenbelangen. Jan Ham zal dit van hem overnemen voor 2023.

Benno Crezee wordt benoemd tot nieuw lid van kascontrolecommissie.

	Voor	Tegen	Onthouding	Totaal
Lid kascontrolecommissie	2.683	0	0	2.683

7. *Behandeling bestuursvoorstellen*

A. *Voorstel wijziging afdelingen, tentoonstellingsreglement en reglement "Landelijke Coördinatie Regio's en gedelegeerden"*

De voorzitter geeft nog een toelichting: In 2017 is het rapport "KLN op weg naar 2019" gepresenteerd en in 2019 is daar een vervolg op geweest. In alle rapporten zitten raakvlakken. In de laatste bestuursvergadering voor deze vergadering heeft de voorzitter aangegeven dat als dit voorstel weggestemd wordt, hij zou stoppen als voorzitter van KLN want het is erg belangrijk om vooruit te gaan. Het is essentieel hoe we dit op lange termijn in stand houden en vorm gaan geven. Hoe gaan we dit echt op een andere manier doen. Men heeft er veel ideeën over maar nu moet het de werkelijkheid worden. Het voorstel heeft de meerderheid gekregen. Na de zomer zullen we starten met de gesprekken met de Pa's, hoe gaan we dat vormgeven en invullen met de besturen. Vanuit het hoofdbestuur van KLN en NBS zal iemand aangewezen worden om de regio te ondersteunen en mee te laten denken. We willen hiermee de communicatie tussen hoofdbestuur en regiobestuur verbeteren. Het FB zal ook een andere taak krijgen dan ze nu heeft. Hans Zandbergen en Joop Roosma zullen worden toegevoegd aan het FB en zij zullen zich voornamelijk bezighouden met de gedelegeerden taak hoe dat vormgegeven moet worden samen met Wim Poortinga en Hendrika Bonder. Dank voor het vertrouwen dat we die kant op moeten en gaan.

B. *Wijziging tentoonstellingsreglement inzake eierkeuringen*

We kenden nog geen reglement voor de eierkeuringen. Dit is een mooie vernieuwing. Er mogen wel eierkeuringen gehouden worden als er vogelgriep is. Dit voorstel is aangenomen.

C. *Wijziging tentoonstellingsreglement paragraaf 12 lid 1.*

Dit gaat over de serama's. Hierover was in het verleden afgesproken hoeveel dieren de keurmeesters mogen keuren en dit is nu in het reglement gezet. Het voorstel is aangenomen.

D. *Wijziging tentoonstellingsreglement paragraaf 4 lid 5 keurmeester*

Dit is puur administratief wat aangepast moest worden. Het voorstel is aangenomen.

E. *Nieuwe reglementen opleidingen en examens keurmeesters pelsdieren*

Het voorstel is tot stand gekomen met de diverse werkgroepen vanuit de KKV, examencommissie en opleidingen. Het voorstel is aangenomen.

F. *Leidraad fokbeleid KleindierLiefhebbers Nederland*

Er is 4 jaar gewerkt aan dit fokbeleid. Deze zijn besproken met de speciaalclubs en standaardcommissies. Een aantal begrippen zullen in de toekomst aangepast worden n.a.v. de opmerkingen die nog gemaaild zijn. Eric Apperlo merkt op dat het stuk eigendom is van het hoofdbestuur. Van buitenaf wordt er nu heel anders naar onze hobby gekeken en daar moeten we mee aan de slag. Ga in gesprek met elkaar i.v.m. dierenwelzijn. Het voorstel is aangenomen.

G. *Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van raskonijnen*

Dit gaat over dierenwelzijn, huisvesting enz. we hopen samen met KleindierNed naar het Ministerie te kunnen gaan om deze leidraden aan te gaan nemen. We moeten hier wel stappen in gaan maken. Het liefst zien we dat er binnen elke vereniging of speciaalclub iemand wordt aangewezen die zich bezighoudt met dierenwelzijn. De vraag is of de verenigingen wel in de gaten hebben dat bijv. de hokmaten zijn aangepast in deze leidraden? We moeten echt een stap gaan maken. Het voorstel is aangenomen.

H. *Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van rascavia's*

Het voorstel is aangenomen.

I. *Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van rashoenders en rasdwerghoenders*

Het voorstel is aangenomen.

J. *Vaststelling contributies 2023*

Het voorstel is aangenomen.

K. Raming 2022 (herzien) en 2023

In de raming is nog geen bedrag opgenomen voor ons 125-jarig jubileum. Verder zullen er ongeveer 20.000 ringen minder verkocht worden dan vorig jaar. Jan Ham, namens PA Zuid Holland geeft aan dat zij tegen de contributieverhoging is omdat er een groot kapitaal op de rekening staat. In de planning staat niet wat er de komende jaren met het geld gaat gebeuren. De voorzitter meldt dat onze reguliere inkomsten en uitgaven uit de contributies betaald moeten worden en we daarom het geld hard nodig hebben. We hebben bijzondere baten en die willen we niet voor de reguliere kosten gebruiken maar juist voor bijzondere zaken zoals het jubileum. De kosten van bijv. het papier gaan fors omhoog. De exploitatie voor het Kleindier Magazine wordt ook hoger waardoor de verhoging ook te verklaren is. Jan Ham ziet dan graag wat er met het geld gedaan wordt. In 2023 moeten we een meerjarenplan laten vaststellen 2023-2025 door de leden met vernieuwende vormen van showen, dierenwelzijn enz. Er zal een beleidsplan gemaakt worden. Het voorstel is aangenomen.

Uitslag stemming van de voorstellen A t/m K

	Voor	Tegen	Onthouding	Totaal
A. Regio's etc.	1.565	999	119	2.683
B. Wijziging tentoonstellingsreglement inzake eierkeuringen	2.547	41	95	2.683
C. Wijziging TTreglement paragraaf 12 lid 1.	2.490	102	91	2.683
D. Wijziging TTreglement paragraaf 4 lid 5 keurmeester	2.523	134	26	2.683
E. Nieuwe reglementen opleidingen en examens keurmeesters pelsdieren	2.501	99	83	2.683
F. Leidraad fokbeleid KleindierLiefhebbers Nederland	2.295	186	202	2.683
G. Welzijnsleidraad konijnen	2.249	244	190	2.683
H. Welzijnsleidraad cavia's	2.227	230	226	2.683
I. Welzijnsleidraad hoenders	2.252	229	202	2.683
J. Vaststelling contributies 2023	1.818	818	47	2.683
K. Raming 2022 (herzien) en 2023	2.081	340	262	2.683

8. Behandeling voorstellen afdelingen en verenigingen

Er zijn dit jaar geen voorstellen van de afdelingen en verenigingen binnen gekomen.

9. Bestuursverkiezing

Aftredend en herkiesbaar waren Erna Sanders en Hub Maar. Volgens ons model van aftreden is de portefeuillehouder aftredend, in dit geval is dat Hub waardoor hij nu opnieuw verkiesbaar is gesteld. Beiden zijn herkozen.

Uitslag stemming:

	Voor	Tegen	Onthouding	Totaal
1. Erna Sanders	2.648	0	35	2.683
2. Hub Maar	2.615	1	67	2.683

10. Benoeming lid van de commissie geschillen en juridische zaken

Er is nog een vacature vacant voor deze commissie, men moet wel lid zijn van KLN.

Mr. E.S. Fikkert is herkozen.

Uitslag stemming:

	Voor	Tegen	Onthouding	Totaal
3. mr. E.S. Fikkert	2.600	0	83	2.683

11. Rondvraag

Jan Ham vraagt namens een aantal verenigingen uit Zuid-Holland. Ze willen dat er geen mondeling theoretisch examen meer gedaan worden alleen maar schriftelijke examens. Deze moeten gemakkelijker kunnen, de keurmeesters voelen zich niet altijd op hun gemak. De voorzitter geeft aan dat dit zo is vastgelegd en dat een keurmeester juist heel bespraakt moet zijn en juist goed moet kunnen uitleggen wat hij bedoelt vandaar het mondeling examen.

Albert Zomer van de NBvV dankt ons voor de uitnodiging. Hij is de nieuwe voorzitter van NBvV en wil het belang van samenwerking op allerlei gebied benadrukken en doorzetten met de bond. Er staan veel veranderingen op het programma zowel Europees gezien als op Wereldniveau hij is vicevoorzitter van de Wereldbond en ook daar zijn ze van doordrongen dat dierenwelzijn een van de belangrijkste dingen is om te zorgen dat onze hobby voort kan blijven bestaan. Hij zal actief de wereldbond erop wijzen op de noodzaak van ingrijpen als er misstanden zijn. We kunnen van elkaar leren.

Thom Laming: zowel KLN als NBS eert en waardeert de mensen van het FB. De samenwerking loopt fantastisch. NBS heeft al een aantal mensen gevraagd om zitting te gaan nemen in de nieuwe regiobesturen en er zijn ook al mensen gevraagd voor de nieuwe commissie. Het doet hem deugd dat KLN ook al zolang bestaat en nodigt iedereen alvast uit om 2 september 2023 te reserveren in de agenda voor het 100-jarig jubileumfeest van NBS.

Johan Jansen van KPV Silvolde deelt mee dat het vraagprogramma voor de bondsshow veren voor 1 juli klaar is. Hij doet een oproep voor het gezamenlijk vervoer want dit is in verschillende delen van het land nog een probleem. Graag voor 1 juli doorgeven als je dit wilt doen. De inschrijving loopt alleen digitaal via Animal Office.

Hans Heemskerk, voorzitter ZOBK, vraagt hoe het zit met het transport van dieren van inzenders vanuit het buitenland? Lopen we risico's als buitenlandse inzenders dieren inzenden en wat doet KLN of Entente hieraan om deze regeling aangepast te krijgen want anders is showen in het buitenland en in Nederland einde verhaal.

Zolang je voldoet aan de regels en de juiste papieren hebt, dan mag je altijd dieren vanuit het buitenland ontvangen en anders om ook. Doe je dit niet, dan heb je een probleem als er gecontroleerd wordt. Wij zijn ons er heel veel van bewust dat deze regelgeving in de weg zit en er zijn al diverse acties ondernomen vanuit KleindierNed, Entente enz. Voor de postduiven is een aparte regeling getroffen. We proberen wel druk te zetten bij het ministerie om toch te kunnen inzenden maar daar wordt vanmiddag nog uitgebreid bij stil gestaan.

Reijer Schothorst spreekt namens John Hartman die vandaag niet aanwezig kon zijn. John Hartman heeft vorig jaar een brief gestuurd n.a.v. het rapport "Niets doen is geen optie" en hij geeft aan dat hij hier tot op heden nog niets over terug heeft gehoord. Reijer overhandigt de brief.

De voorzitter merkt op dat als je geen antwoord krijgt, je geen jaar moet wachten maar dan eerder in gesprek gaat met het bestuur. We moeten dit anders gaan doen krijg je geen antwoord bel dan op. Bert Apperlo merkt op dat iedereen een reactie heeft gehad van de secretaris en dat de opmerkingen van John Hartman worden meegenomen.

Reijer Schothorst spreekt nu namens de Vlaamse reuzenclub: Tijdens de bijeenkomst van afgelopen week werd er gesproken over de hokmaten. Er zal toch een overgangstermijn moeten komen voor andere hokmaten, dit kan toch niet per direct aangepast worden.

De voorzitter in de wet staan geen hokmaten vermeld. Harry heeft diverse gesprekken gehad maar de rechters kijken naar wie deskundig is op dit gebied en volgt het advies van deze mensen. Sible Westendorp en Harry Arts zijn naar LICG geweest en wij willen de contacten graag verbeteren, de wet zegt dat onze gezelschapsdieren waar de konijnen onder vallen moeten voldoen aan bepaalde maten dit willen we voor zijn. Dit wordt vanmiddag nog eens besproken. Wij willen proactief aan de voorkant zitten.

12. Sluiting

De vergadering wordt om 11.30 uur door de voorzitter gesloten waarna iedereen uitgenodigd wordt om deel te nemen aan de drie sessies die gehouden worden. De zaal wordt opgedeeld in drie groepen en iedere groep zal iedere sessie bij kunnen wonen.

De sessies zijn: dierenwelzijn en wetgeving, nieuw digitaal platform voor kleindierliefhebbers en hoe verder met het tentoonstellingsrooster.

Volgende Algemene Ledenvergadering is op zaterdag 17 juni 2023.

Erna Sanders, secretaris

JAARVERSLAG SECRETARIS

Het jaar 2022 begon opnieuw met coronabeperkingen en vogelgriep waardoor vele tentoonstellingen opnieuw afgezegd werden. Zo ook kon Dierenparade Noordshow met de bondsshow niet doorgaan in januari.

Wanneer je terugkijkt op het jaar dan besef je pas waar we allemaal mee bezig zijn geweest en mee bezig moeten. De tijd gaat snel en we krijgen steeds meer te maken met regelgeving. Samen moeten we ervoor zorgen dat we onze zaken op orde hebben om te voorkomen dat we in de toekomst geen dieren meer mogen houden en of tentoonstellen.

In augustus hebben we voor het eerst een bijeenkomst gehouden voor de leden over het vaccineren van pluimvee en het doden van dieren. Hiervoor kreeg ieder lid die aanwezig was een certificaat als bewijs van deelname aan de instructiebijeenkomst GEZONDHEIDSCOÖRDINATOR. Er was veel animo hiervoor en de cursus is verschillende keren op verschillende plaatsen in Nederland herhaald. We kunnen zeggen dat dit wel een groot succes is.

Jaarboek 2022

Het jaarboek lijkt weer veel op alle voorgaande. In het boekje staan alle verslagen van de commissies, leden die een onderscheiding hebben gekregen en de voorstellen die tijdens de ALV in stemming worden gebracht. Het boekje wordt digitaal uitgegeven.

Algemene ledenvergadering op 18 juni 2022

De algemene jaarvergadering hebben we dit jaar weer in juni kunnen houden. Naast de huldigen van enkele leden was het belangrijk of de leden voor zouden stemmen voor het rapport Niets doen is geen optie. Met een ruime meerderheid van stemmen is inderdaad gekozen voor dit rapport en we kunnen beginnen met de inrichting van de nieuwe regio's. Dit betekende dat zowel de PA-besturen als het hoofdbestuur aan de slag moet om nieuwe mensen voor de regiobesturen te vinden.

Ook de overige voorstellen zijn met meerderheid gekozen.

Voor de middag hadden we onze reguliere vergadering maar om de dag iets extra's te geven hebben we de middag gebruikt voor een aantal workshops. Ok deze werden goed bezocht en kon het bestuur aan de slag met de uitkomsten.

Bestuursvergaderingen

In totaal hield het hoofdbestuur 2x keer in de maand haar bestuursvergadering via Teams. Daarnaast werden er diverse meetings gehouden via Teams of fysieke bijeenkomsten met diverse commissies. Het bestuur heeft ook 3x een dag bij elkaar gezeten om diverse onderwerpen met elkaar te bespreken.

Vergadering van de Diertechnische Raad

Op 26 februari is de Diertechnische Raad gehouden samen met de Raad van Advies. Tijdens deze vergadering worden de certificaten voor de nieuwe erkenningen uitgedeeld. Ook is het rapport Niets doen is geen optie uitvoerig besproken als ook de stand van zaken digitalisering standaarden en website. De nieuwe website is op 4 oktober in gebruik genomen en er wordt nog steeds gesleuteld aan de site om deze zo optimaal te krijgen.

KleindierNed

KLN is aangesloten bij KleindierNed, het vroegere NWPP. Deze groep bestaat uit diverse dierenorganisaties die contacten onderhouden met het Ministerie en de Europese wetgeving. Met regelmaat is er overleg om ervoor te waken dat er niet te veel regels en verboden worden opgelegd in onze hobby. Vooral Jan Dirk Nijkamp en Harry Arts onderhouden deze contacten. Daarnaast hebben we de commissie dierenwelzijn & wetgeving die het hoofdbestuur ook ondersteund met allerlei vraagstukken op het gebied van dierenwelzijn.

Bondsshow

De Landelijke Jeugdbondsshow in Laren kon gelukkig wel doorgaan maar dan alleen voor de konijnen, cavia's en kleine knagers. De vogelgriep liet niet toe om ook de vereniging te vragen. Zoals altijd was het een goed georganiseerde show en we willen de vereniging Pels en Pluim Laren dan ook hartelijk bedanken voor het vele werk en tijd dat zij hierin stoppen om er een geslaagde show voor de jeugd te maken.

Omdat Dierenparade Noordshow waar de bondsshow zijn ondergebracht niet is doorgegaan in januari hadden we gehoopt dat als we de Bondsshow voor de veren in oktober zouden gaan houden de show wel door zou kunnen gaan i.v.m. vogelgriep. De vereniging KPV Silvolde eo zou deze dagen gaan organiseren tegelijk met hun jongdierendag. Helaas bleef er een tentoonstellingsverbod voor de veren i.v.m. de vele uitbraken van de vogelgriep en kon de bondsshow veren niet doorgaan. We willen de vereniging hartelijk danken voor de voorbereidingen die zij hebben gedaan.

Ook Dierenparade Noordshow wordt bedankt voor de voorbereidingen op de Bondsshow en laten we hopen dat we weer een jaar krijgen dat er wel shows gehouden kunnen worden.

Bestuursverkiezing en bestuurssamenstelling

In 2022 zijn tijdens de ALV Hub Maar en Erna Sanders herkozen.

De samenstelling is als volgt: Jan Dirk Nijkamp, voorzitter en bedrijfsvoering, Evert van de Waerdt penningmeester, Erna Sanders, secretaris, Eric Maas keurmeesters- en standaardaangelegenheden haren, Hub Maar, keurmeesters- en standaardaangelegenheden veren, Harry Arts, dierhouderijaangelegenheden, Roland Sellis, digitaliseren, PRr en communicatie en jeugd en juniorbreeders en voor de portefeuille verenigings- en showondersteuning zoeken we nog iemand die het bestuur kan versterken. Ook voor de bedrijfsvoering is een vacature vacant.

Nederlandse Kleindierenpublicaties b.v.

Elke maand ontvangen vele leden ons mooie bondsblad Kleindier Magazine op de mat. Elke keer weer zeer verrassend zoals het team van vrijwilligers dit creëert.

Het afgelopen jaar zijn er meerdere keren, in diverse samenstellingen, met de directie van de Nederlandse Kleindierenpublicaties b.v. (NKP) gesproken en hieruit blijkt dat men zeer voortvarend en toekomstgericht aan het werk is.

PR-team

Roland Sellis is portefeuillehouder PR- en communicatie en jeugd en juniorbreeders. Hij heeft contact met het PR-team en het team heeft een nieuwe stand gekregen. Ze zijn naar verschillende activiteiten geweest om onze hobby te promoten. We danken het PR-team voor haar inzet.

Werkgroep Communicatie

De werkgroep Communicatie doet voortvarend zelfstandig haar werk op het gebied van Social Media. Onder leiding van Roland Sellis, brengt de werkgroep met regelmaat een Nieuwsbrief uit, plaatsen zij belangrijke informatie op facebook en is er voor de jeugd de werkgroep Juniorbreeders opgericht. Helaas hebben Greet Abbink en Gerda Nijenhuis moeten besluiten te stoppen met de werkgroep. We danken beide dames voor hun inzet. De groep bestaat nu uit Roland Sellis, Johan Albada en Bas van Berkum. Bas heeft zich ontfemd over de juniorbreeders

De Juniorbreeders bestaat uit Julia Nijboer (borstelhaar cavia's)

Elien Verkleij (New Hampshire hoenders groot)

Laura Westerbeek (Kleurdwergen oranje)

Twan van Vugt (Arabische Trommelduiven)

William van Berkum (NHD, hamsters en sierduiven)

Noah Abbink (Rex Hangoordwerg)

Juniorbreeders en heren hartelijk dank voor het vele werk dat jullie verrichten.

Digitalisering standaarden en website

Op dit moment zijn bijna alle standaarden digitaal. Jeroen Borgman is nu bezig met de laatste twee standaarden nl. de cavia's en kleine knagers. We willen Jeroen bedanken voor het vele werk en tijd dat hij hierin stopt om de standaarden optimaal te houden.

Op 4 oktober hebben we de nieuwe website in gebruik kunnen nemen. Het is een mooie site geworden. We hebben daarbij een prijsvraag uitgezet waarbij men een taart kon winnen. De website is nog niet helemaal optimaal maar ook daar wordt hard aan gewerkt om alles goed ingevuld te krijgen.

Het ringenbestelprogramma DigiRing

DigiRing is alweer een paar jaar in gebruik en verloopt goed. Naast ringen voor onze vogelsoorten is KLN ook van overheidswege officieel ringenverdelers, officieel voor de verkoop van ringen voor de beschermde vogelsoorten. De familie Smelt heeft aangegeven te willen stoppen met de werkzaamheden en per 01-01-2023 heeft Harry Beerling deze taak overgenomen. We willen Wilma en Jasper Smelt hartelijk danken voor hun inzet voor KLN.

Verloop verenigingen

Ook in 2022 zien we afname in het aantal verenigingen. Hieruit blijkt dat tijden veranderen en het draagvlak voor verenigingen ook anders wordt.

De volgende verenigingen zijn opgeheven per 31-12-2022:

PKV Hoogezand-Sappemeer	Hoogezand
Nut en Sport	Meeuwen
KSV Helpt Elkander	Rosmalen
PKFV Nut en Sport	Franeker
D.K.S.	Druten
L.P.C.	Lichtenvoorde
Heinenoordse KV	Heinenoord
KPV Krimpen a/d IJssel e.o.	Krimpen a/d IJssel
PSV Horst e.o.	Horst
KPV De Sportfokkers	Neer e.o.
KDV De Pionier	Reuver e.o.
KPV De Eendracht	Venlo e.o.
KSV Venray e.o.	Venray
PV Nut & Sport	Oldenzaal

Tot slot

Het jaar 2022 is afgesloten en we kunnen starten met ons jubileumjaar 125 jaar kleindierliefhebberij. Ik wil iedereen bedanken die mij geholpen hebben om er een succes jaar van te maken en hoop in de toekomst ook op een goede samenwerking met elkaar.

Erna Sanders, secretaris

LEDENAANTALLEN

KLN 31-12-22

	Senior	Jeugd	Combinaties	Liefhebbers	Verenigingen	TTO
Groningen	291	19	6	-	14	1
Friesland	419	37	16	-	15	1
Drenthe	309	35	12	-	15	1
Overijssel	690	94	30	-	26	2
Gelderland	1.042	99	44	-	45	3
Utrecht	120	15	4	-	8	1
Noord-Holland	299	17	10	-	17	2
Zuid-Holland	602	48	30	-	32	3
Zeeland	81	6	2	-	4	1
Noord-Brabant	468	35	5	-	24	1
Limburg	196	12	14	-	11	1
Speciaalclubs/Diversen	51	6	-	399	68	-
Totaal	4.568	423	173	399	279	17

Totaal leden (personen) : **5.390 (excl. combinaties)**

Totaal verenigingen en TTO : **296**

KLN 31-12-21

Provincie	Senior	Jeugd	Combi- naties	Liefhebbers	Vereniging	TTO
Groningen	303	26	6	0	15	1
Friesland	434	40	15	0	15	0
Drenthe	332	34	11	0	15	1
Overijssel	736	104	32	0	26	2
Gelderland	1.100	119	47	0	45	3
Utrecht	126	18	4	0	8	1
Noord-Holland	345	22	11	0	21	2
Zuid-Holland	634	59	31	0	32	3
Zeeland	87	7	1	0	4	1
Noord-Brabant	496	41	6	0	25	1
Limburg	211	12	13	0	12	1
Diversen/speciaalclubs	47	3	0	434	66	0
Eindtotaal	4.851	485	177	434	284	16

Totaal leden (personen) : **5.770 (excl. combinaties)**

Totaal verenigingen en TTO : **300**

Het aantal in de Algemene Ledenvergadering uit te brengen stemmen is gebaseerd op het aantal leden die op 31 maart 2023 hun **contributie hebben voldaan**.

KLN 31-03-23

Regio	Verenigingen	TTO	Senior	Jeugd	Liefhebbers
Regio Noord	42	3	908	65	
Regio Oost	34	2	787	62	
Regio Midden	38	3	841	92	
Regio West	51	6	893	62	
Regio Zuid	33	3	626	39	
Overig	3				
Speciaalclubs/Liefhebbers	64		48	6	361
Eindtotaal	265	17	4.103	326	361

Totaal leden (personen) : **4.790 (excl. combinaties)**
Totaal verenigingen en TTO : **282**

KLN 31-03-22

Provincie	Senior	Jeugd	Liefhebbers	Vereniging	TTO
Groningen	282	18		14	1
Friesland	410	36		15	1
Drenthe	302	31		14	1
Overijssel	674	90		26	2
Gelderland	1.034	94		45	3
Utrecht	118	14		7	1
Noord-Holland	295	16		17	2
Zuid-Holland	598	44		32	3
Zeeland	78	6		4	1
Noord-Brabant	460	35		24	1
Limburg	195	11		11	1
Diversen/speciaalclubs	45	5	382	68	0
Eindtotaal	4.491	400	382	277	17

Totaal leden (personen) : **5.273 (excl. combinaties)**
Totaal verenigingen en TTO : **294**

JAARVERSLAG NEDERLANDSE KLEINDIERENPUBLICATIES

De Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V. vervult diverse taken in het belang van de KLN en de kleindierenliefhebberij in het algemeen zoals:

- de uitgifte van Kleindier Magazine, het bondsblad van zowel KLN als NBS;
- de uitgifte van Boerenvee, een magazine voor liefhebbers van boerderijdieren;
- de leden- en abonnementenadministratie en inning van contributies;
- de uitvoering van de gezamenlijke PR voor de kleindierenliefhebberij in samenwerking met KLN.

Elk kwartaal legt het managementteam van de vennootschap bestaande uit Piet Bouw, René Hut en Jan Meutstege (financieel) verantwoording af aan de Stichting Kleindierenbelangen. In deze Stichting hebben afgevaardigden van KLN zitting en ook de NBS is met twee personen vertegenwoordigd.

Kleindier Magazine, het bondsblad van KLN en NBS

Het aantal abonnees is ten opzichte van 2021 met 5,9% gedaald. Dit hangt nauw samen met de ontwikkeling van het aantal leden/fokkers binnen de beide bonden. De daling is vooral door de vogelgriep en het niet kunnen showen van bepaalde diergroepen hoger dan in voorgaande jaren. Dat is wel een zorg naar de toekomst, aangezien de exploitatie van een 'hard copy' magazine op termijn moeilijker te realiseren zal zijn. De advertentie inkomsten zijn ongeveer gelijk gebleven met het voorgaande jaar. Het is een hele prestatie dat er iedere maand weer een mooi bondsblad op de mat ligt. Het redactieteam mag daar met recht trots op zijn. Doordat het bondsblad door vrijwilligers wordt gemaakt zijn de kosten relatief gezien erg laag. De redactie streeft er naar om voor alle leden een mooi bondsblad te maken. Daarbij kun je het natuurlijk nooit iedereen 100% naar de zin maken. Voor goede suggesties staat de redactie altijd open.

Boerenvee

Boerenvee is een magazine dat gericht is op de beleving van het houden van boerderijdieren zoals paarden, koeien, schapen, geiten, varkens, kippen e.d. in het algemeen. Het aantal abonnees is ten opzichte van 2021 met 2,0% gedaald. Ondanks diverse gerichte acties is het tot nu toe niet gelukt het aantal abonnees op een dusdanig peil te brengen dat de exploitatie kostendekkend is. Ook de advertentie inkomsten zijn in 2022 met 6,5% gedaald. In tegenstelling tot het Kleindier Magazine bestaat de redactie niet uit vrijwilligers, waardoor de kostprijs op een aanmerkelijk hoger niveau ligt.

Het bestuur van KLN wil ondanks een negatief exploitatiecijfer met de uitgifte van het magazine doorgaan omdat hiermee andere liefhebbers bereikt kunnen worden die zich mogelijk bij de bond aansluiten. Er zal nog veel werk verricht moeten worden om de exploitatie van het blad kostendekkend te maken.

De gezamenlijke PR-activiteiten

De gezamenlijke PR wordt in samenwerking met het bestuur van KLN uitgevoerd. De PR-commissie coördineert en voert de verschillende PR-activiteiten uit. Zij regelt de bemensing voor de verschillende externe- en interne evenementen, zoals bijvoorbeeld op de bondsshow. Nadat de beperkingen i.v.m. de coronapandemie waren opgeheven heeft de PR-commissie in 2022 weer enkele activiteiten hervat.

Centrale ledenadministratie

In 2022 heeft de vennootschap evenals voorgaande jaren, de ledenadministratie en inning van de contributies voor KLN en NBS verzorgd. Door de koppeling met de abonnementenadministratie is de ledenadministratie betrouwbaar en efficiënt.

Financieel resultaat

In 2022 heeft de vennootschap een resultaat voor belasting behaald van € 854, dit bestaat uit een positief saldo van € 6.530 voor Kleindier Magazine en een negatief saldo van € 5.676 voor Boerenvee.

Dit is een daling van ruim € 11.000 t.o.v. het vorige jaar.

Dit verschil is globaal als volgt te verklaren:

- ca. € 11.500 hogere directe kosten Kleindier Magazine, vooral door stijging papierprijs
- ca. € 4.500 hogere directe kosten Boerenvee, vooral door stijging papierprijs
- ca. € 7.000 hogere algemene bedrijfskosten
- ca. € 2.000 minder opbrengst abonnementen en advertenties Boerenvee
- ca. € 14.000 meer opbrengst doorberekening abonnementen Kleindier Magazine aan KLN

Tot slot

De hierboven beschreven activiteiten zijn door een grote groep vrijwilligers geheel belangeloos tot stand gebracht. Deze groep is een gemêleerd gezelschap van dierenliefhebbers, die hun steentje hebben bijgedragen aan de activiteiten van de vennootschap. Wij willen allen die aan de resultaten hebben bijgedragen bedanken voor hun betrokkenheid en enthousiaste inzet.

Piet Bouw, directeur

JAARVERSLAG PR-TEAM

Ook voor het PR-Team van Kleindier Liefhebbers Nederland begon het jaar 2022 niet zoals we gehoopt hadden. Helaas kregen we de afmelding van de Noordshow vanwege Corona en de Vogelgriep.

Maar van 13 tot 15 januari mochten we wel naar Vogel 2022 in Zwolle met de PR-stand. We worden daar altijd hartelijk ontvangen en krijgen een leuke plaats om de vogelliefhebbers bekend te maken met de kleindierliefhebberij. Je merkt dat de vogelliefhebberij nauw verwant is aan de overige kleindierliefhebberij. De stand wordt goed bezocht en de sfeer is er altijd goed.

Het volgende evenement waar we ook naar toe konden was DOE in Utrecht, dat werd gehouden op een evenement rondom de faculteit voor diergeneeskunde. We stonden daar met de dierentafel. Dit keer met de nieuwe PR-Stand onder twee nieuwe tenten. De oude stand was aan vervanging toe, dus hebben we nieuwe tenten aangeschaft. Ze zijn zeer snel en makkelijk te plaatsen en nemen weinig plaats in tijdens het vervoer. Ze kunnen zowel binnen als buiten gebruikt worden. Door de groene kleur, kun je de PR-stand nu van ver zien staan. Ook stonden we daar in onze nieuwe groene outfit. De gele kleur was ook aan vervanging toe. Het viel wel altijd op, maar ze waren erg snel vies en iets moderner was ook welkom. Een leuke en gezellige fair met mooi weer.

Op 24, 25 en 26 juni stond de PR-stand op de Farm & Countryfair in Aalten. We stonden daar om KLN en het blad Boerenvee te promoten en proberen nieuwe leden en abonnees te werven. Omdat de kleindierenvereniging uit de buurt er met dieren stond, was alleen de PR-boekentafel aanwezig. Een mooie en gezellige beurs, ook het weer werkte op deze fair mee, wat het nog leuker maakt om er te staan.

Van 3 tot 6 augustus stonden we met de PR-stand op de Terdege gezinsbeurs in Barneveld, we stonden daar met de nieuwe tenten en naast de stand nog een omheind stuk met daarin enkele landgeiten en pony's die geregeld een rondje liepen om zo ook het blad BOERENVEE wat te promoten. Het was die week vrij warm, maar ook daar werd de stand druk bezocht en hebben we wat nieuwe proefabonnementen aan de man / vrouw kunnen brengen.

En dan tenslotte stonden we in september ook nog op de jeugdshow. We stonden er met de dierentafel en met een stand waar buttons gemaakt konden worden. Zowel de dierentafel als de buttontafel werden druk bezocht. Jammer dat de hoenderachtigen het hele jaar niet geshowd mochten worden en zo ook niet op de Jeugdshow in Laren. Die worden wel gemist op de tafel, maar zeker ook op zo'n jeugdshow. We hopen dat de volgende editie de hoenderachtigen weer aanwezig kunnen zijn.

Om goed PR te kunnen bedrijven, zijn vrijwilligers heel belangrijk. Enthousiaste mensen met een hart voor de hobby, vandaar dat ik ook iedereen uit het team wil bedanken voor de goede samenwerking maar verschillende uit het PR-team beginnen aardig grijs te worden. Dus is het noodzakelijk dat er wat verjonging in het PR-team komt. In 2022 hadden we op de evenementen nog een goede bezetting, maar als er nog mensen zijn die het leuk lijkt om mee te gaan naar de verschillende evenementen, wil ik je vragen om contact met iemand van het PR-team op te nemen. Het is vrijwilligerswerk, maar je krijgt er een hoop gezelligheid voor terug en wat is er nu mooier om onze hobby uit te kunnen dragen.....

Het PR-Team

VERSLAG STANDAARDCOMMISSIE KONIJNEN

Het verslag loopt van 1 maart 2022 t/m 28 februari 2023.

Samenstelling standaardcommissie

Voorzitter:	R. Schraa
Secretaris:	J. Vijfvinkel
Leden:	H. van Weelden

Het rooster van aftreden is:	2024	J. Vijfvinkel
	2025	R. Schraa
	2026	H. van Weelden

Bijeenkomsten

Het afgelopen jaar heeft de standaardcommissie éénmaal, op 27 december 2022, vergaderd te Putten. Eric Maas was hierbij aanwezig als portefeuillehouder standaardaangelegenheden. Verder overleg is gegaan via whatsapp en e-mail.

Behandelde zaken

Vanuit de speciaalclubs:

Verzoeken van de Papillonclub en de Thrianta- en Hulstlanderclub voor aanpassing van de marges in gewicht en oorlengte werden gehonoreerd.

Het gezamenlijk verzoek vanuit de tekeningrassenclubs om homozygote dieren te kunnen inzenden op tentoonstellingen werd als onderstaand gehonoreerd.

Homozygote dieren in AOC-klasse

Van de rassen Groot Lotharinger, Rijnlander, Papillon, Klein Lotharinger, Lotharingerdwerg en Papillondwerg kunnen de één- en tweekleurige dieren worden ingeschreven/ingezonden in de AOC-klasse.

Vanuit de Rex enz. club kwam een verzoek voor het meten van rexpelzen en het opnemen van een pelslengtemarge bij de rexrassen in de standaard.

De pelslengtemarge is bij alle rexrassen opgenomen in de standaard. De standaardcommissie is, om diverse redenen, geen voorstander van het werkelijke meten van de pelzen bij rexrassen.

Vanuit de standaardcommissie:

Na overleg met de nog betreffende speciaalclubs is de beschrijving van de pelsstructuur nu bij nagenoeg alle rassen opgenomen in de standaard.

Met de Nederlandse Zilverclub is overeenstemming bereikt voor het aanpassen van de beschrijving voor de nuances en gelijkmatigheid. De donkere nuance is komen te vervallen en bij de andere nuances zijn de marges verruimd.

Bij het ras Hollander is er een aanpassing (versoepeling) gedaan bij de lichte en zware fouten.

Het jeugdklasse (C-klasse) reglement is als onderstaand aangepast.

Jeugdklasse ("C-klasse")

Op tentoonstellingen die tot en met 31 december worden gehouden, mogen jeugdklassen (C-klasse) worden ingesteld voor konijnen die zijn geboren tussen 1 mei en 31 augustus van datzelfde jaar. Ze behoeven qua gewicht, grootte en oorlengte niet aan de minimumeisen van de betreffende standaard te voldoen. Ze mogen echter het gestelde maximum voor gewicht en oorlengte niet overschrijden. Dieren die standaardmatig puntenaftrek krijgen bij de hoogste gewichtscategorie (dwergrassen) krijgen ook in de jeugdklasse deze aftrek. De dieren in de C-klasse moeten op de dag van de keuring tenminste 16 weken oud zijn.

Erkenningen

De rassen en kleuren voor een eventuele erkenning waren ingezonden op de Noordshow 2023.

Aanvragen voor erkenning waren er voor de Hollander in de kleur ijzergrijs en de Klein-Rex in de kleur zwart. De Hollander in de kleur ijzergrijs werd afgewezen en de Klein-Rex in de kleur zwart definitief erkend.

De verlengde voorlopige erkenning van de Klein-Rex in het patroon otter, kleur zwart, kwam per 31-03-23 ten einde. Deze is omgezet naar een definitieve erkenning.

Ook de verlengde voorlopige erkenning van de Leeuwenkopdwerg in de tekening/kleur rhön kwam per 31-03-23 ten einde. Van dit ras is de (voorlopige) erkenning beëindigd.

Alle genoemde aanpassingen zijn gepubliceerd op de website van KLN en in Kleindiermagazine. Ook in de digitale standaard is alles verwerkt.

Europese zaken

In 2023 zijn de Europese scholingsdagen gehouden te Slowakije, vanuit de standaardcommissie werd hier niet aan deelgenomen.

J. Vijfvinkel, secretaris standaardcommissie konijnen

VERSLAG STANDAARDCOMMISSIE CAVIA'S EN KLEINE KNAAGDIEREN

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter	Jan Schop
Secretaris	Aly Bennink
Lid	Katja van Rossum

De erkenningen zijn dit jaar in Hardenberg gehouden.

Erkenningen cavia's

Er zijn geen dieren ter erkenning aangeboden.

Erkenningen kleine knaagdieren

Ras Sinaï Stekelmuis in wildkleur: definitief erkend
Russische dwerghamster gevlekt in wildkleur en blauwwildkleur: definitief erkend
Campbelli dwerghamster cinnamon: voorlopig erkend per 01-04-2023
Campbelli dwerghamster eenkleur blauw: voorlopig erkend per 01-04-2023
Campbelli dwerghamster mandarijn roodoog: erkenning ingetrokken
Chinees dwerghamster blauwwildkleur: definitief erkend
Roborovski dwerghamster cinnamon: voorlopig erkend per 01-04-2023
Roborovski dwerghamster bruin-blauw: niet erkend
Roborovski dwerghamster wit donkerroog: definitief erkend
Roborovski dwerghamster whiteface: definitief erkend
Roborovski dwerghamster wildkleur bont: definitief erkend

A. Bennink-Schilder, secretaris standaardcommissie cavia's en kleine knaagdieren

VERSLAG STANDAARDCOMMISSIE HOENDERS, DWERGHOENDERS EN SERAMA'S

Het verenigingsjaar 2022 was een bijzonder jaar. Door alle AI beperkingen konden we niet veel doen. Kippen hebben we nauwelijks gezien en de erkenningsprocedure moest noodgedwongen alweer op on-hold geplaatst worden. Aan het einde van 2022 hebben we besloten de speciaalclubs die een erkenningsaanvraag in de verkorte procedure hadden lopen de gelegenheid te geven deze digitaal af te handelen. Hiervan is op kleine schaal gebruik gemaakt en deze aanvragen worden in februari 2023 behandeld.

Nieuw in de digitale standaard was dit jaar de opname van de eierstandaard, een proces wat niet soepel is verlopen. De opzet van de LOH is in de digitale standaard geplaatst door onze commissie maar daarna is het proces van updaten en verantwoordelijkheid weer teruggegeven aan de portefeuillehouder. De manier waarop gecommuniceerd werd was de oorzaak.

Aftredend zijn in het jaar 2023 onze commissieleden Hendrik Timmer en Ronnie Siemes, beide hebben zich gelukkig herkiesbaar gesteld. Dank aan deze twee waardevolle commissieleden voor hun inzet. In 2022 zijn we een aantal malen bij elkaar gekomen en hebben we om de tafel gezeten met 'n speciaalclub. Omwille van ruimte en coronaregels heeft een deel van de vergaderingen plaatsgevonden bij AKV en dat zijn altijd weer goed verzorgde vergaderingen, dank daarvoor. De overige vergaderingen zijn gehouden bij Klaas van der Hoek aan de tafel met eveneens een prima verzorging door zijn vrouw, ook hier is een bedankje op zijn plaats.

Van één speciaalclub is bericht ontvangen op onze oproep eens te kijken naar mogelijke aanpassingen van kleurbeschrijvingen gericht op het kunnen fokken van goede hanen en hennen uit één toom. In deze tijd waarin dierenwelzijn meer en meer naar voren komt een goede zaak. Jammer dat ondanks onze oproepen de vraag bij de overige speciaalclubs niet lijkt te leven.

De digitale standaard is voortdurend verbeterd, alle signalen over onduidelijkheden en 'foutjes' zijn welkom en worden opgepakt. Updates worden doorlopend geplaatst en dit is te zien in hoofdstuk 'Mutaties'. Voor

keurmeesters en fokkers zaak dit overzicht te volgen zodat u weet dat de standaard van een ras en/of kleur is aangepast.

Aad Rijs, secretaris standaardcommissie hoenders, dwerghoenders en serama's

VERSLAG STANDAARDCOMMISSIE SIER- EN WATERVOGELS

De Noordshow in januari 2022 kon helaas wederom geen doorgang vinden vanwege de vogelgriep. In 2022 werden geen sier- en watervogels aangeboden voor erkenning!

In 2022 waren Aart Deetman en André Broers aftredend en herkiesbaar. Verder waren er binnen de commissie geen personele wijzigingen.

De commissie zag er als volgt uit:

Nico van Wijk voorzitter.

Koos van Loe secretaris.

Aart Deetman lid.

André Broers lid.

Gedurende het jaar heeft de commissie regelmatig onderling contact gehad met elkaar, zowel mondeling als digitaal.

Nadat in 2021 alle standaarden van onze commissie gereed zijn gekomen, kunnen we vanaf nu, zo nodig digitaal wat aanpassingen en verbeteringen doorvoeren in het geheel.

De samenwerking met de portefeuillehouder standaardaangelegenheden veren, Hub Maar, verloopt voorspoedig. Wij hopen dat dit zich in 2023 zal voortzetten.

Koos van Loe, secretaris standaardcommissie sier- en watervogels

VERSLAGEN OPLEIDINGEN PELSDIERKEURMEESTERS

Verslag L.O.P.

De werkcommissie L.O.P. heeft tot taak om voorlichtingsmateriaal, lesstof ter examinering en cursussen te organiseren voor konijnen-, cavia en kleine knaagdieren keurmeesters. Het L.O.P doet algemene voorstellen, c.q. aanbevelingen tot verbetering van de scholing en de vele facetten m.b.t. de opleiding. Een opleiding die aantrekkelijk blijft en gerelateerd is aan de ontwikkelingen in het huidige onderwijs. E.e.a. zoals aangegeven in de nota keurmeester aangelegenheden. Een opleiding die inspeelt op veranderingen binnen onze maatschappij en ook voor jonge potentiële cursisten aantrekkelijk blijft.

Samenstelling m.i.v. april 2022: Eric Maas (K.L.N), Fons Verrijdt (K.K.V) , Adri Hertogh (coördinator en ROC Zuid) , Jan Schop (ROC cavia's en kleine knaagdieren, locatie Tiel), Ineke Bosch (ROC Oost en notulist), Jenne Meijer (leerboek) , Johannes Looijenga (ROC Noord) en Rob Pronk (ROC West). Peter Oude Groothuis heeft maart 2023 afscheid genomen van het L.O.P. Namens de L.O.P bedanken wij Peter voor zijn inzet!

De update van het huidige leerboek werd in 2022 uitgevoerd door Jenne Meijer in samenwerking met Ineke Bosch en Adri Hertogh.

Johannes Looijenga en Rob Pronk zijn namens R.O.C.'s Noord en West toegetreden. Alle R.O.C's zijn vertegenwoordigd, een must voor een goede communicatie.

Het L.O.P kan terugkijken op een constructief, positief digitaal overleg met de werkgroep modernisering opleiding (vertegenwoordigers van K.K.V en de examencommissie pelsdieren). Een overleg waar ideeën zijn besproken en vervolgens verwerkt zijn tot een eigentijds plan. Genoemde plannen zijn inmiddels goedgekeurd en worden stap voor stap uitgewerkt. Uiteraard zal de kwaliteit van onze opleiding gewaarborgd blijven. Het eerste mondelinge theorie-examen is prima verlopen. Afgelopen februari vond in Tiel de eerste, landelijke opleidingsdag plaats. Een in alle opzichten eigentijdse, succesvolle dag. Naast een

theoretisch gedeelte (raspresentaties konijnen en cavia's) bestond het dagprogramma uit een praktisch gedeelte, het keuren van konijnen en cavia's in vele, waaronder inmiddels zeldzame kleuren. Het thema "Keuren in kleuren", genoemde dag werd door alle aanwezige als zeer leerzaam bevonden. Een waardevolle bijeenkomst welke in februari 2024 een vervolg krijgt!

Namens de L.O.P dank ik iedereen die op welke wijze onze kwalitatief hoogstaande opleiding mogelijk maakt!

Adri Hertogh, coördinator Leergroep Opleiding Pelsdieren

Verslag ROC Noord

Op 23 maart hebben wij onze eerste theoretische les avond gehad ter voorbereiding op het mondeling examen en gelijk ook 2021-2022 geëvalueerd en kijkend naar 2022-2023.

Op 2 april hadden we mondeling theoretisch examen. Twee van de drie kandidaten deden examen. Beide kandidaten slaagden voor al hun rassen.

Op 8 oktober hebben wij een tweede theoretische avond gehad. Deze theoretische avonden hebben wij bij een van de docenten of kandidaten thuis. Theorie van diverse rassen werd besproken en hoe gaan wij het komende seizoen invliegen? Er zijn diverse shows aangeschreven met de vraag of wij onze praktijklessen/proefexamens daar mogen gaan houden. Wij zijn deze shows zeer erkentelijk dat wij bij hun mogen komen. ROC Noord doet veel hokbezoeken bij de fokkers van de examenrassen. Op deze manier ben je praktisch bezig, de fokker kan je veel vertellen over de rassen en als examen kandidaat krijg je voldoende dieren op tafel om ze te beoordelen. De kandidaat moet contact zoeken met de fokker en maakt een afspraak. Bij deze hokbezoeken gaat er in principe altijd een van de docenten mee.

Op 22 oktober hebben wij een praktijkles/proefexamen gedaan op de Friesland show te Holwerd. Voor één kandidaat van Noord waren er voldoende dieren om een proefexamen te doen. Er was ruimte over voor andere kandidaten. Daarom is er een vraag naar ROC Oost gegaan van wie aan wil schuiven. Vanuit ROC Oost zijn er nog 2 kandidaten naar Holwerd gekomen om hier een praktijkles/proefexamen te gaan doen. Roel Schraa was gastdocent, dit omdat Bert Apperlo was verhinderd.

29 oktober proefexamen in Beilen en er is een kandidaat van Noord naar Hendrik Ido Ambacht geweest om daar een proefexamen te gaan doen.

Proefexamen in Kampen gedaan, in nauwe samenwerking met ROC Oost. Docenten en cursisten van beide ROC's zaten door elkaar in groepjes. Kandidaten van Noord niet eens bij een docent van Noord, maar bij Oost. Zodat de cursisten ook eens in aanraking komen met andere docenten en de docenten eens kandidaten van de andere ROC. Het idee hier achter is, dat vreemde ogen soms andere zaken zien en misschien is de aanpak ook iets anders. Verandering van spijs doet misschien wel eten.

Tijdens de Dierenparade Noordshow 2023 hebben de drie kandidaten van ROC Noord examens mogen doen. De drie kandidaten slaagden voor al hun zestien rassen. Reinder Prins is nu bevordert tot A keurmeester konijnen.

Wij hebben de eerste theorie avond inmiddels weer gehad. Op 1 april 2023 gaan de overgebleven twee cursisten weer op voor een aantal nieuwe rassen.

Wij mogen terug kijken op een mooi en leerzaam seizoen. De onderlinge contacten zijn goed en wij proberen wat meer de samenwerking op te zoeken tijdens de proefexamens bij de overige ROC's.

Johannes Looijenga, coördinator ROC Noord

Verslag ROC Oost

Op 2 april 2022 deden 12 cursisten van R.O.C. Oost theorie –examen. Hiertoe was al stevig geoefend op 4 cursusavonden. Voor 8 cursisten ging het om uitbreiding van de bevoegdheid met nieuwe rassen, 2 nieuwelingen Naomi Ten Tije en Klaas Roskam deden examen Algemene theorie en slaagden hiervoor op

alle onderdelen. Zij waren dus nu aspirant keurmeester en mochten in september nog weer een theorie examen doen en nu voor 5 eerste konijnenrassen. Ook dit examen verliep voorspoedig en dus konden zij zich gaan voorbereiden op de praktijk - cursusavonden om te oefenen in de gekozen rassen. Voor 1 nieuweling lukte helaas ook de 2e poging niet om te slagen voor de algemene theorie

De overige 10 cursisten gingen in september weer serieus aan de slag voor de oefening in de praktijk met de nieuw gekozen rassen. In december volgde het jaarlijkse proefexamen tijdens de Hanzeshow in Kampen waar we ieder jaar van harte welkom zijn. Ook de cursisten van R.O.C. Noord en West komen naar Kampen voor het proefexamen. Jammer genoeg besloot Naomi om toch niet verder te gaan met de opleiding en stonden er 10 cursisten van ROC. Oost te popelen om in januari praktijkexamen te mogen doen tijdens de Dierenparade Noordshow te Hardenberg.

Altijd toch weer spannend of het gaat lukken, zeker voor aspirant keurmeester Klaas Roskam en eveneens voor keurmeester Jenne Meijer die nog slechts 3 rassen verwijderd was van zijn A-bevoegdheid. En ROC. Oost is trots op haar collegae want we hebben een nieuwe C keurmeester konijnen in ons midden en ook een A keurmeester konijnen. Klaas en Jenne nogmaals van harte gefeliciteerd. De andere 8 cursisten deden samen examen in 46 rassen en slaagden voor 40 rassen en best wel een goede score voor onze ROC. En dit alles onder de voortreffelijke begeleiding van de drie docenten: Hannes v.d. Steeg, Martin Kok en Peter Oude Groothuis.

Inmiddels zijn de cursusavonden voor seizoen 2023 al weer gestart en als het allemaal goed zal verlopen kunnen in januari 2024 er 2 nieuwe A keurmeesters bijkomen want nu is het de beurt aan Heleen v.d. Velde en Gerwin van Westerveld om de laatste rassen te gaan binnenhalen. Hiertoe eerst het theorie examen op 1 april 2023. Alvast veel succes gewenst aan alle cursisten van R.O.C. Oost.

Locatie cursusavonden. Duivensportcentrum Apeldoorn. Prinses Beatrixlaan 240.
Docenten seizoen 2023 -2024 : Hannes v.d.Steeg en Martin Kok.

Ineke Bosch, coördinator ROC Oost

Verslag ROC Zuid

Docenten: A.G. Hertogh (Adri) en P.A. Bakker (Patrick)
Reserve: H. van Weelden (Henri).
Coördinator: A.G. Hertogh (Adri) "ad interim".

De opleiding vind onder normale omstandigheden plaats in Nieuw Lekkerland, in het clubgebouw van N.K.P.V. Mogelijk zal in de toekomst (verzoek van K.L.N), bij voldoende animo naar een centraal gelegen locatie worden gezocht.

Per jaar staan er normaal gesproken 8 lesavonden en 2 proefexamens op de planning. In overleg met K.L.N heeft R.O.C. Zuid de opleiding voorlopig anders georganiseerd. Nood breekt wet. Slecht twee cursisten volgden in 2022 de opleiding aan R.O.C. Zuid. Onze cursisten en docenten hebben gedurende 2022 een aantal fokkers bezocht. Genoemde hokbezoeken en praktijkdagen hebben wij al zeer leerzaam ervaren. Wij danken onze K.L.N fokkers voor de genoten gastvrijheid en leerzame dagen!

Onze cursisten zijn vol lof over de modernisering van het inmiddels, mondelinge theorie-examen. Ook het bijzondere praktijkexamen (2022) is prima verlopen, het resultaat is goed te noemen. Gerard, Erik en Johan van harte gefeliciteerd met de behaalde rassen! Onze waardering voor de organisatie van een bijzonder praktijkexamen!

Proefexamens te Hendrik Ido Ambacht en Nijmegen.

Ons eerste proefexamen vond plaats in Hendrik Ido Ambacht. De tentoonstellingsruimte (kassen Firma Huizer) leent zich uitermate goed voor het organiseren van een proefexamen. Daglicht en ruimte zijn optimaal. Het tweede proefexamen vond plaats tijdens de Gelderlandshow te Nijmegen. Wij danken beide organisaties voor het mogen organiseren van een leerzaam proefexamen.

Cursisten 2022/2023:

B- Keurmeesters: G. van de Poel, J.C. de Zeeuw (Johan heeft de opleiding inmiddels weer hervat).
C- Keurmeester: E. James

Adri Hertogh, coördinator ROC Zuid a.i.

Verslag ROC West

Afgelopen seizoen waren we met slechts twee cursisten die gebruik maakten van opleiding ROC West. Één cursist heeft voor dit seizoen afgezegd om deel te nemen aan de opleidingsavonden van ROC West. één cursist was ook nog eens wegens werkverplichtingen langere tijd in het buitenland. In overleg met onze docent ad interim Martin Kok is er één opleidingsavond georganiseerd in het clubgebouw van Sport en Genoegen in Huizen.

Naast de avondbijeenkomst hebben de twee cursisten ook deel genomen aan een proefexamen in Kampen en op een aantal andere regionale shows in Noord Holland ook proefexamens gedaan. Verschillende docenten van andere ROC's hebben de cursisten van ROC West bijgestaan om proefexamens af te nemen, waarvoor onze dank.

Er hebben zich geen nieuwe cursisten aangemeld. Zoals het er nu naar uit ziet zullen twee cursisten starten aan het komende cursusjaar.

Rob Pronk, coördinator ROC West

VERSLAG OPLEIDINGEN HOENDERKEURMEESTERS

Geen verslag ontvangen.

VERSLAG EXAMENCOMMISSIE PELSDIEREN

In dit jaarverslag zijn tevens de praktijkexamens 2023 opgenomen omdat die gerelateerd zijn aan het mondelinge examen in mei/september 2022.

Samenstelling van de examencommissie:

J. van der Steeg (voorzitter) J. Jipping (secretaris) H.G.M. de Klein (penningmeester) A.G. Hertogh, P.J.T. Oude Groothuis, P.A. Bakker, A.A. Verrijdt, B. van Dijk, N. van Vugt.

In het jaar 2022 zijn mw. N. van Vugt en A.G. Hertogh toegetreden tot de examencommissie. Ze kwamen in de plaats voor de gestopte Th. van 't End en de wegens ziekte gestopte P.E.A. Huygens.

Volgens rooster aftredend P.A. Bakker, hij werd per acclamatie herkozen.

Algemeen:

In het jaar 2022 is de examencommissie twee keer bijeen geweest om alle zaken rondom de te houden examens te bespreken. Dit volgens de cyclus die al jaren geldt. Tevens is er tweemaal via teams vergaderd.

Examens:

Dit jaar konden we vrij van coronabeperkingen de verschillende examens houden.

Op 2 april werden de mondelinge examens gehouden. Mondeling in navolging van het jaar 2021. Dit is prima bevallen, zowel voor de examencommissie alsmede voor de kandidaten. Ook dit jaar werd er gebruik gemaakt van een leidraad per ras zodat de kandidaten die voor hetzelfde ras examen deden in principe op dezelfde wijze bevraagd werden. Er waren vier nieuwelingen waarvan er drie zijn geslaagd en één is gezakt. De laatste voor de tweede keer. Eén van de nieuwelingen heeft in de loop van het jaar bedankt. Om tijdens de praktische examens tijd te winnen, hebben we ervoor gekozen om de nieuwelingen die in april geslaagd waren, in september mondeling examen af te nemen voor de rassen die zij hadden aangegeven. Ondanks een positief resultaat m.b.t. het mondeling examen in september, gaf één nieuweling op het eind van het jaar aan dat het keurmeesterschap toch niet bij haar paste. Al met al hebben wij er één extra keurmeester

aan over gehouden. In september waren tevens nog een aantal B-keurmeesters die voor een aantal rassen gingen.

Wij hebben eind juli van het KLN-bestuur te horen gekregen dat wij de kandidaten, die gezakt zijn in april voor het mondeling examen, voor september kunnen uitnodigen om een herkansing te krijgen. Gezien de korte tijd voor de examens en om iedereen dezelfde kans te geven, beginnen wij hier in 2023 mee. Op 20 januari 2023 hebben wij de praktische examens kunnen houden op de Noordshow te Hardenberg. In totaal gingen 19 kandidaten op voor 99 rassen waarvan 88 rassen behaald werden. Op zich een heel goed resultaat.

Reinder Prins en Jenne Meijer hebben met goed gevolg hun laatste rassen behaald waardoor zij de A-status keurmeester konijnen kunnen verkrijgen. Klaas Roskam heeft als nieuweling zijn 5 rassen allemaal behaald en die kan worden aangesteld als C-Keurmeester konijnen.

Als examencommissie kijken we met een positief gevoel terug op het jaar 2022 en de examens. De complimenten vanuit de gedelegeerde tijdens de Noordshow en vanuit de kandidaten sterken ons om op dezelfde wijze verder te gaan, waarbij wij proberen om de kandidaten in een zo goed mogelijk klimaat de examens af te nemen.

In november hebben wij twee intakes gehad met nieuwe kandidaten. Dit volgens de nieuwe opleidingsstructuur die is vastgesteld. Deze intakes zijn met goed gevolg afgesloten waardoor beide kandidaten zich kunnen aanmelden voor respectievelijk cavia's en kleine knagers. Tijdens de Noordshow is eveneens een intake gehouden met een keurmeester konijnen die naast deze bevoegdheid gaat proberen om eveneens de bevoegdheid in cavia's te verkrijgen. Al met al lijkt er een uitbreiding van keurmeesters te komen binnen deze groep. Als examencommissie juichen we dat toe.

Wij hopen van 2023 in ieder geval net zo'n succesjaar te maken als 2022.

Johannes Jipping, secretaris examencommissie pelsdieren

VERSLAG EXAMENCOMMISSIE VEREN

Dit jaarverslag is op te delen in drie onderdelen.

- Mondelinge examens (aanvullend)
- Praktijkexamen gehouden in België
- Versnelde cursus gedomesticeerde watervogels

Mondeling examens (voor hen die nog ruimte hadden) op 28 mei

Omdat er geen shows zijn geweest in 2021 konden we ook geen examens afnemen. Gevolg was dat alle rassen waarvoor kandidaten op mondeling een voldoende hadden gehaald in 2021 bleven staan. Er is een maximum gesteld aan het aantal rassen wat je maximaal op 1 examen kunt behappen. Voor de kandidaten die hierin nog ruimte hadden, hebben we een aanvullend mondeling examen gehouden, zodat een ieder maximaal aan "de bak" zou kunnen als we wel weer shows en dus ook examens kregen in het najaar van 2022. Van dit aanvullend examen hebben een aantal mensen gebruik gemaakt.

Naam	Aantal rassen /soorten	Aantal geslaagd
Rick Roelfsema	3 rassen /groepen groot en dwerg / kriel	alles
Henze Munnike	4 rassen / groepen groot en 5 in dwerg / kriel	1 groot en 2 dwerg
Henk Fennema	2 rassen / groepen groot en 3 in dwerg / kriel	alles
Ad van den Oetelaar	7 rassen / groepen groot en 8 in dwerg	geen
Aalt van de Streek	3 rassen /groepen groot en dwerg / kriel	alles
Hub Maar	2 soorten oorspronkelijke watervogels	alles
Dirk Stadman	1 soort siervogels en 2 soorten oorspronkelijke watervogels	alles

De examens voor de kippen zijn door Aad Rijs en Leo van Wetering afgenomen in Barneveld. De examens voor Hub Maar en Dirk Stadman zijn afgenomen voorafgaand aan het praktijkexamen door Nico van Wijk en Aart Deetman.

De praktijkexamens hadden we aanvankelijk gepland voor 9 september (Laren), 30 september en 1 oktober (beide in Ulft). Helaas kon dit niet doorgaan vanwege de vogelgriep en zijn we later hiervoor uitgeweken naar België (zie verderop in dit verslag). Het was wel erg fijn dat er veel medewerking was van Laren en Ulft om examens mogelijk te maken.

Examens AI gevoelige dieren afgenomen in België

Je kan er wat van vinden. In Nederland is een afschermplicht / ophokplicht voor pluimvee en we gaan als Nederlandse keurmeesters examen doen bij onze zuiderburen. Sommigen vinden dat ethisch moeilijk verenigbaar. Toch is er bewust voor gekozen, omdat de mensen die zich bekwamen in het ambt van keurmeester voelen dat ze stilstaan. Er gebeurde niets. Je wil graag meer bevoegdheden, maar kunt ze niet behalen. Daarom zijn we blij dat we in Affligem vele medewerking kregen om daar onze examens af te nemen op de gebruikelijke wijze.

32 kandidaten zouden deel kunnen nemen. Hiervan maakten 18 er gebruik van. Er waren twee soorten examens in Affligem. Kandidaten die jaarlijks hun rassen praktisch willen afronden, maar er waren ook acht kandidaten die deel hebben genomen aan een verkorte cursus voor keurmeester van gedomesticeerde watervogels. Deze cursus bestond uit vier lesdagen georganiseerd door Nico van Wijk, waarvoor nu het eindexamen gedaan kon worden. Het betreft allemaal kandidaten die al wel keurbevoegdheid hebben voor een andere diergroep, maar dus niet voor gedomesticeerde watervogels. Ze kregen allemaal bevoegdheid voor 1 of meerdere soorten. Eerder in 2022 kregen Hub Maar, Margriet Maas, Aart Deetman en Koos van Loe al de A-bevoegdheid voor deze diergroep. Ook zij hadden deelgenomen aan de cursus, maar omdat ze al een gedeeltelijke bevoegdheid hadden hoefden zij niet ook nog naar Affligem te reizen.

Van de reguliere examens (13 kandidaten – er waren drie die voor beide examens deden) wist één geen uitbreiding te verkrijgen, maar de anderen slaagden voor één of meerdere rassen.

Onder hen was ook één startende keurmeester. Het betreft Roan de Boer uit Keijenborg. Hij slaagde met achten ruimschoots voor zijn examen en zal worden aangesteld als C-keurmeester hoenders en dwerghoenders.

Voor Dirk Stadman was het zijn laatste examens in de diergroep oorspronkelijke duiven. Omdat hij slaagde wordt Dirk nu aangesteld als A-keurmeester in deze diergroep.

Dit gold eveneens voor Hub Maar, maar dan voor de diergroepen hoenders en dwerghoenders. Hub is in beide nu A-keurmeester. Allen van harte gefeliciteerd.

Er werden in 85 rassen examens afgenomen. Bij 13 daarvan werd een onvoldoende gegeven. Betekent dat het slagingspercentage van de rassen die er wel waren 85% was.

Helaas waren veel (met name Nederlandse rassen) niet aanwezig in Affligem. Voor veel kandidaten betekende dit een halvering van rassen waarin men examen kon doen. Er was wel de mogelijkheid om Belgische fokkers te benaderen en vragen dieren mee te nemen, maar dat was niet zo succesvol. Wat wel een groot succes was en waar ik de mensen enorm voor wil bedanken is de samenwerking met de organisatie te Affligem. Het was gewoon perfect. Dank hiervoor aan Ludwig van Roy en zijn mensen.

Versnelde cursus gedomesticeerde watervogels

UITBREIDING van de keurbevoegdheid, succesvol verlopen.

(Tekst overgenomen van Nico van Wijk).

U zult wel zeggen dat is niet bijzonder, dat gebeurt jaarlijks al.

Toch is dit niet vanzelfsprekend. Vooral bij de gedomesticeerde watervogels wordt het aantal keurmeesters steeds kleiner, dit komt meestal vanwege de leeftijd. De enkele B en C keurmeesters doen hier geen uitbreiding meer voor om hun bevoegdheid te verruimen, waardoor de doorstroming stagneert. Op voorstel van de LOH en de examencommissie is er een verkorte opleiding tot keurmeester bij de gedomesticeerde watervogels georganiseerd. Dit natuurlijk met de goedkeuring van het KLN bestuur. Dit kreeg pas zijn beslag in het voorjaar van 2021. Alle B en C keurmeester bij de gedomesticeerde watervogels werden hiervoor uitgenodigd. Waarbij slechts 1 keurmeester hier vanaf zag. Tevens werden alle hoender/dwerghoender keurmeesters uitgenodigd. De belangstelling was verrassend te noemen meer dan 15 kandidaten gaven zich op. Uiteindelijk bleven er 13 over, waarvan een zestal al een bevoegdheid voor sier- of watervogels hadden. Als cursusleider werd ondergetekende aangezocht. Inmiddels werd dit mijn 3e cursus bij de sier- en watervogels. Ruim 10 jaar geleden voor het eerst voor de kleine hoenderachtigen, zoals kwartels, patrijzen en frankolijnen. Deze cursus werd samen met Toon Selten gegeven. In 2019 volgde de 2e verkorte cursus voor de oorspronkelijke watervogels, die als doel had de B keurmeesters door te laten stromen tot de A bevoegdheid.

Ook corona en vogelgriep gooide roet in het eten voor de verkorte cursus voor de diergroep gedomesticeerde watervogels. Nadat het weer mogelijk was zijn wij begonnen in april 2022.

Het programma bestond uit 4 verplichte dagen:

- 1) Het bijwonen van de studiedag voor sier- en watervogelkeurmeesters (april).
- 2) Een studiedag met behulp van een PowerPoint presentatie (april).
- 3) Een praktijk dag bij een fokker of handelaar in mei, hierbij werd de groep in tweeën gedeeld om een ieder de volle aandacht te geven.
- 4) Een praktijkdag bij een fokker of handelaar in oktober, ook deze dag zou in twee groepen gedeeld worden.

Deze 4e dag werd jammer genoeg ingevuld door een PowerPoint presentatie, dit vanwege de vogelgriep waarbij het bezoeken bij een fokker of handelaar ongewenst was. Dit vonden de meeste cursisten wel een gemis, maar het is niet anders. Anders zou de laatste cursus dag naar 2023 doorgeschoven moeten worden en ook dit was nog niet zeker.

Aan het einde van elke cursusdag moesten er 25 vragen beantwoord worden die al behandeld waren of uit de standaard afkomstig waren. Hiervoor moest minimaal een voldoende behaald worden om mee te mogen doen aan het praktijkexamen. De B en C keurmeester die allemaal een voldoende behaald hadden werden bevorderd tot de A bevoegdheid. Dit waren: Aart Deetman, Hub Maar, Koos van Loe en Margriet Maas. De overige cursisten behaalden ook allen een voldoende en mogen daardoor allemaal praktijkexamen doen. Ook hierbij was vogelgriep weer de spelbreker. Omdat er in o.a. België wel de shows doorgaan werd er voor het praktijkexamen uitgeweken naar de show in Affligem. Vrijwel iedere cursist was positief over deze mogelijkheid om examen te doen. Veel dank hiervoor aan de organisatie van de show in Affligem zodoende hoeven de cursisten niet nog een jaar te wachten om examen te kunnen doen deze onzekere tijd. Alle geslaagden nog proficiat met het behaalde resultaat.

Nawoord en dank aan commissieleden en portefeuillehouder

Het jaar 2022 was door de vogelgriep een bijzonder jaar. Als commissie hebben we dat gedaan wat in het belang was van de kandidaten. Waar nog ruimte was mondeling examen toestaan en op vrijwillige basis praktijkexamen aanbieden in België.

Het is niet in het belang van een goed examen om kandidaten in meer dan het maximum aantal rassen mondeling / praktijk te laten doen. Staat het maximum aantal positieve afgeronde examens achter een kandidaat dan zijn / waren er twee opties. Of praktijkexamen doen in België (waardoor er weer nieuwe ruimte ontstaat) of gewoon wachten tot een volgende praktijkexamen in Nederland weer mogelijk is.

Ik wil de goede verstandhoudingen binnen de commissie nog graag benadrukken. Voor een ieder is het "aanpassen naar de situatie" en een ieder doet dat gewoon. Ik dank dan ook alle commissieleden voor het verrichte werk en de getoonde flexibiliteit. Nico van Wijk wil ik in het bijzonder bedanken voor het organiseren van een versnelde cursus voor keurmeesters van gedomesticeerde watervogels.

Hendrik Timmer, secretaris examencommissie veren

VERSLAG COMMISSIE DIERENWELZIJN & WETGEVING

Net als voorgaande jaren bestond de commissie uit de leden Anneke Vermeulen (cavia's en kleine knagers), Edgar de Poel te Groen (watervogels), Jan Steverink (hoenders), Harry Arts (afgevaardigde hoofdbestuur KLN) en Erik Apperlo (konijnen) waarmee er een brede kennis van onze diergroepen en aanverwante zaken vertegenwoordigd is binnen de commissie. Gedurende 2022 is er 6 keer vergaderd. Dit is 4x digitaal gebeurd en 2x fysiek. Voor de samenstelling van de commissie is geen vast verkiezingsschema maar wordt wel jaarlijks geëvalueerd of er aanpassingen van de samenstelling nodig zijn.

Gedurende de vergaderingen hebben we ons met vele onderwerpen bezig gehouden. Een belangrijk onderwerp waar wij ons over buigen is het voorbereiden van aanpassingen voor de leidraden van onze diergroepen. De commissie neemt zich voor elke leidraad eens per 3 jaar te beoordelen. Begin 2022 hebben we ons bezig gehouden met het optimaliseren van de leidraden voor konijnen, cavia's en hoenders voor de diertechnische raad in april en jaarvergadering van de KLN in juni, waar deze zijn vastgesteld. Vervolgens zijn we begonnen met de ontwikkeling van een leidraad voor de diergroepen kleine knagers en watervogels. Deze twee zijn afgerond en worden in 2023 via dezelfde route van diertechnische raad en jaarvergadering aangeboden. Volgend jaar zal dan gekeken worden naar het ontwikkelen van een leidraad voor siervogels en volgt een nieuwe evaluatie van de leidraad konijnen.

Een ander belangrijk onderwerp wat telkens is teruggekomen op onze bijeenkomsten is de vogelgriep. Zoals bekend is dit een blijvend probleem doordat deze ziekte endemisch geworden is, wat betekent dat deze Aviaire Influenza (AI) het hele jaar door voor problemen zorgt. Binnen KLN is er geprobeerd om zo veel mogelijk oplossingen te bedenken om binnen de huidige regelgeving toch gevoelige dieren te kunnen showen. Op nationaal niveau wordt door KleindierNed, de belangenorganisatie voor kleindieren waar KLN lid van is, geprobeerd om binnen het draaiboek AI (vogelgriep) zo veel als mogelijk de situatie voor hobbypluimvee te verbeteren. Dit gaat dan om onderwerpen zoals ruiming, ophokplicht, afschermplicht, bezoekverbod en mogelijkheden tot transport of het organiseren van een evenement.

Op moment van schrijven zijn de eerste uitslagen van proeven met nieuwe vaccins tegen vogelgriep bekend. Deze lijken positief. Het zal echter een tijd duren voordat deze uitontwikkeld zijn tot een definitieve versie. Ook als het zo ver is, is het de vraag of dit bijvoorbeeld qua prijs of toedieningsweg een reële optie is om in hobbypluimvee te vaccineren. Een laatste onzekerheid blijft of een vaccinatiestrategie er voor zorgt dat er weer pluimvee samengebracht en geshowd kan worden. Vaccinatie biedt dus helaas op korte termijn nog geen oplossing voor ons probleem.

Vorig jaar berichten wij in ons verslag over LID inspecties bij de konijnenhouders thuis. Omdat dit erg vervelende situaties zijn, is er op de diertechnische raad een presentatie gegeven door advocate Iara Boissevain waarin ze heeft uitgelegd wat je rechten en plichten als dierhouder zijn tijdens zo'n inspectie. Als commissie hebben we nagedacht over de inhoud van overleggen die door KleindierNed worden gehouden met overheid en controlerende instanties om onze situatie uit te leggen. Hobbydieren zijn geen gezelschapsdieren en zijn geen commerciële gehouden dieren. Deze diergroep zou dus ook eigen regels omtrent manier van houden moeten hebben. In een ideale situatie zouden dit onze eigen leidraden zijn. We proberen om een onafhankelijke deskundige te laten erkennen die de bijzondere positie van hobbydieren kan behartigen. Daarmee willen we onze eigen inzichten laten erkennen.

Op het gebied van fokbeleid zien we voor onszelf ook een adviserende rol richting het hoofdbestuur en standaardcommissies. Om het dierwelzijn te waarborgen moeten schadelijke kenmerken zoals overtypering of lethaalfactoren worden tegengegaan. Het lijkt ons als commissie een goed idee om in de standaarden per ras de mogelijke risico's op schadelijke kenmerken in een aparte alinea vast te leggen zodat fokkers hiervan op de hoogte zijn en er tijdens de fokkerij rekening mee kunnen houden.

Zoals aangegeven heeft KLN zitting binnen de overkoepelende organisatie KleindierNed en tijdens onze vergaderingen wordt door Harry Arts, die namens KLN aan KleindierNed deelneemt, steeds een update gegeven waar KleindierNed aan werkt. Naast verbetering van onze positie in het vogelgriepdossier is er door KleindierNed en KLN ook veel energie gestoken in het beïnvloeden van de positieflijst voor het houden van zoogdieren. In de door het ministerie gepresenteerde lijst missen namelijk jammer genoeg een aantal van onze kleine knagerrassen en ook andere bekende gehouden diersoorten zoals damherten.

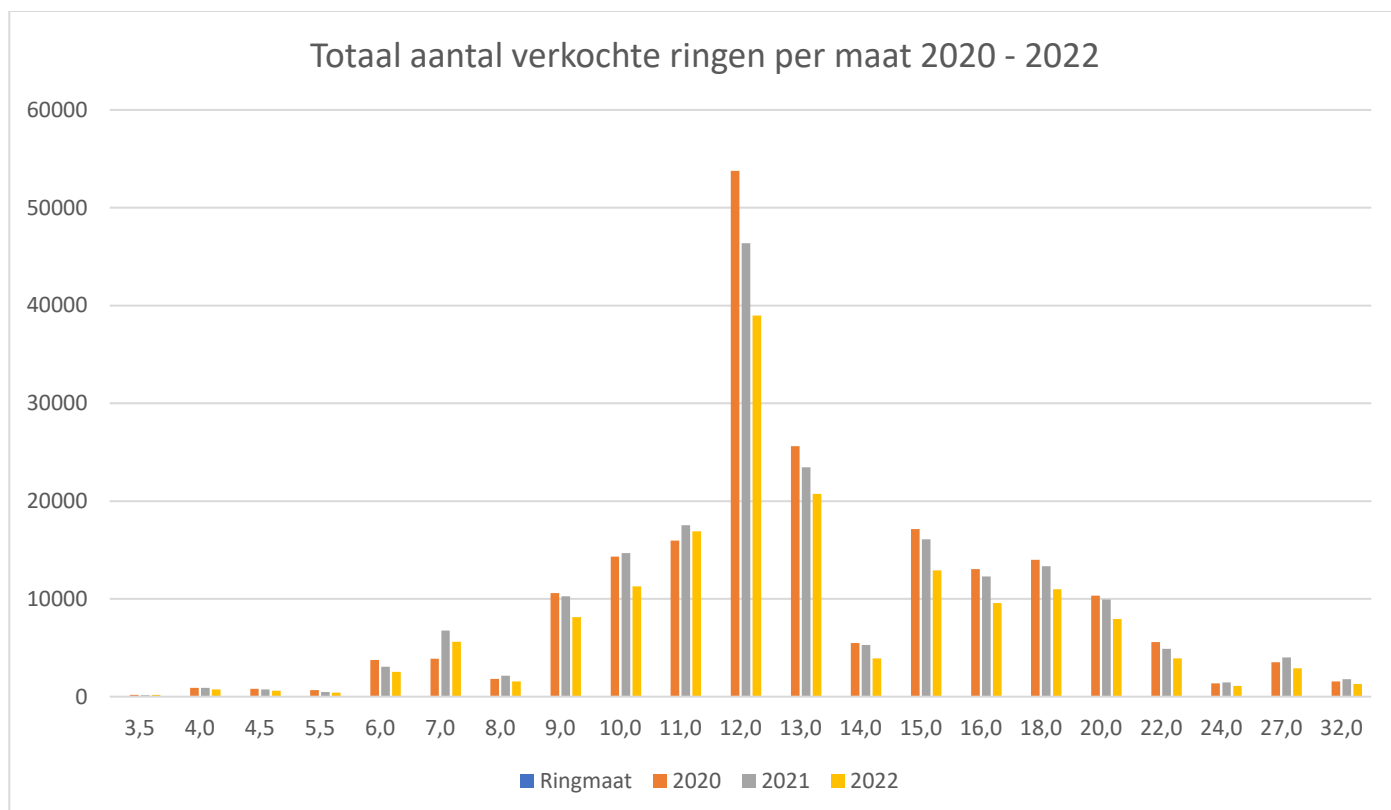
Op Europees niveau is KLN ook onderdeel van de Europese Entente. Omdat Erik Apperlo zitting heeft in de Europese dierwelzijnscommissie kan hij de overige commissieleden hiervan op de hoogte houden. De onderwerpen komen zeer sterk overeen. In Duitsland is er sterke negatieve lobby geweest tegen onder meer hangoor konijnenrassen. De Duitse konijnenbond ZDRK is het gelukt om deze trend te keren door vanuit de literatuur en onderzoek met feiten te komen die het tegendeel bewijzen. Er is weten vast te leggen dat eventuele schadelijke kenmerken niet het gevolg zijn van een ras maar van foutieve individuele paringen. Een ras kan daardoor niet worden verboden of uitgesloten. Ook op Europees niveau wordt er maximaal aan gewerkt om de regelgeving omtrent dieren zo te beïnvloeden dat onze hobby kan worden uitgevoerd en dat bijvoorbeeld een Europashow in de toekomst weer kan worden gehouden. Dit heeft tot eerste versoepelingen van regels geleidt, zodat groepen pluimvee, duiven of siervogels mogen worden verzameld voor transport waarbij maar 1 TRACES certificaat nodig is. In Brussel zijn verdere aanpassingen in ons voordeel in beraad.

Los van het vergaderen zijn meerdere leden van onze commissie geweest bij de verschillende workshops die de KLN op afgelopen Dierenparade Noordshow heeft georganiseerd ter ere van haar 125 jarig bestaan. Naast dit jaarverslag proberen we u via artikelen in het Kleindier Magazine en informatie op de website zo goed als mogelijk van informatie te voorzien. Voor extra informatie zijn we altijd te benaderen.

Namens de commissie Dierwelzijn & Wetgeving
Erik Apperlo

VERSLAG RINGENBUREAU

Totaal verkocht (leden en niet-leden)

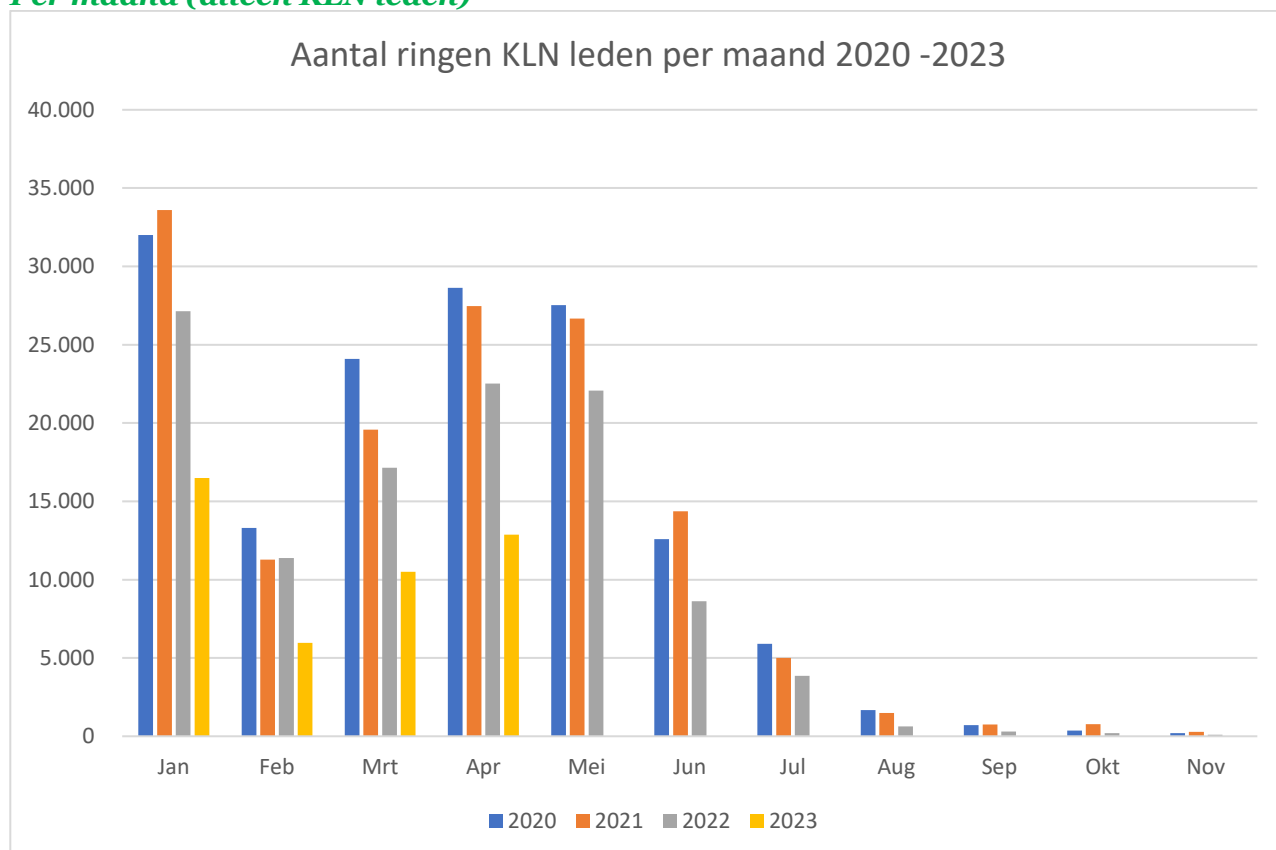
In de 12 mm zitten ook de verkopen aan zgn. fazantenfokkers die de dieren moeten ringen omdat zij formeel onder de beschermde soorten vallen.

Splitsing naar categorie besteller

Splitsing per categorie	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Fazantenfokkers	42.400	48.000	44.790	62.350	43.000	14.000	16.550	17.700
Niet-leden	4.720	6.102	6.143	6.423	6.418	7.131	8.420	6.346
KLN leden	112.934	140.888	146.862	145.715	145.333	167.025	177.768	176.109
	160.054	194.990	197.795	214.488	194.751	188.156	202.738	200.155
KLN leden	-19,8%	-4,1%	0,8%	0,3%	-13,0%	-6,0%	0,9%	
Mutatie aantal ringen tov vorig jaar:	-27.954	-5.974	1.147	382	-21.692	-10.743	1.659	

Hier toont zich al een daling in 2022 bij de KLN-leden, hoogstwaarschijnlijk door vogelgriep. In het jaar 2023 tot en met april (zie hieronder) is daarvan nog niet de helft over van de normale jaren 2020/2021.

Per maand (alleen KLN leden)

Aantal per ras van KLN leden (exclusief onbekend ras)

Ras	2022	2021	2020			
Wyandotte kriel	9.196	10.662	11.160	Marans	641	541
Hollandse kriel	5.819	7.237	7.689	Cemani	621	518
Sebrightkriel	3.307	3.560	3.307	Hollands hoen (gepeld)	618	751
Antwerpse Baardkriel	3.111	2.998	3.063	Leghornkriel (Ned.+Am.type)	595	860
Brahma	2.985	4.320	3.747	Cochin	579	918
Barnevelder	2.974	4.296	3.673	Sussex	577	865
Wyandotte	2.918	3.179	3.549	Hollands hoen (geloverd+eenkl.)	573	591
Barnevelderkriel	2.606	3.632	3.921	Nederlandse Baardkuifkriel	558	500
Cochinkriel	2.323	3.602	3.640	Watermaalse Baardkriel	557	710
Serama	2.298	3.777	3.898	Vorwerkhoe	549	550
Zijdehoenkriel	2.298	2.945	2.871	Twents hoen	543	619
Modern Engelse Vechtkriel	2.048	2.313	1.968	Plymouth Rockkriel	537	624
Fries hoen	2.048	1.785	2.240	Hollandse hoenkriel	531	901
Nederlandse Sabelpootkriel	2.040	2.248	2.364	Ukkelse Baardkriel	528	497
Kwakereend	2.039	3.419	2.431	Drents hoen	525	715
Leghorn (Ned.+Am.type)	1.690	2.197	2.154	Indische Vechtkriel	519	479
Javakriel	1.683	2.382	2.383	Shamo	498	410
Zijdehoen	1.668	2.039	1.981	Rhode Island Redkriel	474	558
Australorkriel	1.439	1.510	1.547	Langshankriel	468	485
Chabo	1.300	1.807	1.998	Maleier	445	470
New Hampshire	1.250	1.400	1.714	Nederlands Baardkuifhoen	440	486
Brahmakriel	1.243	1.490	1.423	Nederlandse Uilebaard	435	469
Mandarijneend	1.220	1.465	1.317	Brabanter	434	545
Welsumer	1.151	1.059	1.184	Twentse kriel	421	293
Orpington	1.109	1.166	1.416	Goudfazant	418	582
Welsumerkriel	1.076	1.239	1.571	Hollands Kuifhoen	402	817
Lachduif	1.060	1.107	1.302	Diamantduifje	391	462
Orpingtonkriel	1.058	1.418	1.494	Roodschoudertaling	390	522
Lakenvelder	1.055	1.172	1.247	Carolina eend	369	525
Oud Engelse Vechtkriel	1.016	1.115	1.177	Amrock	366	434
Australorp	973	1.510	1.605	Hollandse Kuifhoenkriel	345	525
Ko Shamo	973	934	1.207	Bielefelderkriel	335	667
Edel-/Bosfazant, alle soorten *	858	527	1.106	Noord-Hollandse kriel	334	410
Groninger Meeuwkriel	828	731	961	Chinese dwergkwartel	333	474
Friese kriel	811	718	856	Bassette	330	475
Groninger Meeuw	799	741	722	Indische Loopeend	329	550
New Hampshire kriel	766	1.047	867	Modern Engels Vechthoen	307	147
Sussexkriel	746	927	1.023	Kaneeltaling	282	366
Drentse kriel	745	880	1.154	Vorwerkkriel	276	339
Noord-Hollands hoen	692	754	897	Lakenvelderkriel	267	373
Japanse kwartel	662	1.066	1.565	Kraaikop	264	478
				Faverolleskriel	256	211
				Tosa Chibi	250	270

Amrockkriel	249	454	464	Ardenner hoen	80	14	10
Roul Roul/Struiskwartel	245	251	217	Bresse hoen	80	15	62
Bielefelder	245	301	426	Paradijs Casarca	80	75	90
Faverolles	238	373	427	Noord-Hollandse Witborsteend	80	100	110
Schijndelaar	231	180	273	Rijnlander kriel	80	218	261
Araucana	227	203	214	Minorca	78	54	105
Harlekijn kwartel	222	258	184	Altsteirerkriel	76	54	105
Zwarte zwaan	221	254	280	Roueneend	76	65	25
Californische kuifkwartel	220	300	270	Amerikaanse Wintertaling	75	20	30
Herve/Mergelland hoen	219	256	384	Temminck tragopan	75	29	121
Chaams hoen	218	239	464	Rijnlander	74	194	225
Lady Amherstfazant	215	193	182	Edwardfazant	74	57	130
Grubbe Baardkriel	210	515	544	Altsteirer	70	52	85
Hottentottaling	207	291	120	Eend van Vorst	70	40	80
Muskuseend	202	181	513	Gele Fluiteend	68	59	113
Araucanakriel	200	229	201	Doornikse kriel	67	76	110
Sulmtalerkriel	200	253	311	- Niet genoemde beschermde soort *	66	4	80
Europese patrijs *	200	461	390	Europese Brilduiker *	66	48	17
Nederlandse Uilebaardkriel	198	154	273	Baikal taling *	66	98	85
Rhode Island Red	197	335	415	Duitse kriel	65	150	227
Chili Smient	190	120	265	Kleine Magelhaengans	65	0	0
Shamo kriel	186	335	400	Narrangansette kalkoen	63	20	6
Toulouse gans	180	338	304	Virginische boomkwartel	62	110	115
Noord-Hollandse Krombekeend	165	263	356	Kraaikopkriel	61	162	102
Cayuga eend	160	75	194	Yokohamakriel	60	115	35
Keizergans	160	225	85	Australische Slobeend	60	70	0
Braekel	158	351	258	Catalaans hoen	60	40	95
Jersey Giant	151	128	137	Aseel	60	70	184
Assendelfter	150	261	194	Streichereend	60	40	5
Appenzeller Spitskuif	148	258	316	Baardpatrijs	60	40	0
Tamboerijnduifje	140	54	97	Hawaiigans	59	85	65
Indisch Vechthoen	136	231	225	Europese Tafeleend *	58	29	55
Dresdenerkriel	136	111	247	Ronquière kalkoen	58	80	252
Aseelkriel	132	35	80	Helmpareelhoe	55	106	176
Roodhalsgans	131	182	178	Bresse hoen (vleestype)	54	208	200
Berg kuifkwartel	130	40	50	Streepkopgans	52	52	54
Yokohama	129	112	96	Luikse Vechtkriel	51	45	55
Australische kuifduif	129	128	187	Cuba Fluiteend	50	35	10
Sumatra	128	65	60	Radjah Bergeend	50	6	27
Europese kwartel *	128	170	201	Musduifje	50	30	10
Ancona	128	195	108	Gevlekte Fluiteend	50	180	15
Birma tortel	126	66	69	Roodsnavel Pijlstaart	50	5	100
Vredesduifje	125	134	110	Crèvecoeur	50	15	15
Luiks Vechthoen	125	200	122	Pommerse gans	47	32	76
Assendelfterkriel	125	195	31	Chineze Knobbels	47	68	12
Minorcakriel	125	82	125	Zomertaling	45	25	50
Kopernekduif	125	6	20	Manengans	45	20	60
Phoenixkriel	125	120	207	Grijze/Chinquis pauwfazant	45	10	30
Orloffkriel	122	123	115	Peposaca eend	44	120	30
Blauwe/Indische Pauw	122	189	86	Krooneend *	43	84	51
Blauwschubben kwartel	117	34	75	Belgische kriel	42	27	40
Brabanterkriel	116	114	246	Naakthals hoen	41	69	60
Nederrijnse kriel	115	74	195	Mikado fazant	41	76	30
Maranskriel	113	65	48	Kleine Parelhalsbandtortel	41	40	6
Braekelkriel	113	65	69	Koperfazant	40	40	70
Spaanse Witwang	110	79	60	Filipijnse eend	40	40	40
Wilde eend *	110	11	58	Houdan	40	90	72
Kuifeend	110	73	74	Sierlijke bronsvleugelduif	40	0	0
Versicolortaling	108	353	158	Gierparelhoen	40	10	41
Dorking	105	194	218	Spaanse Witwangkriel	40	20	130
Blauwe oorfazant	105	65	0	Canvasback Tafeleend/groot *	40	0	0
Sultan hoen	105	95	62	Sonnerath hoen	40	20	0
Bronsvleugelduif	105	138	102	Ardennerkriel	38	26	227
Orloff	100	215	230	Europese/Zomer tortel *	36	39	24
Dwerg kuifeend	99	173	108	Naakthalskriel	36	52	0
Anconakriel	98	99	25	Witwang Fluiteend	35	46	64
Twentse Landgans	96	134	106	Wilde Muskuseend	35	11	32
Chili taling	95	40	50	Campbell eend	35	79	179
Oud Engels Vechthoen	94	123	235	Kaapse taling	35	78	0
Brabants Boerenhoen	93	85	129	Blauw grondduifje	34	72	72
Maleierkriel	90	215	128	Duitse Pekingseend	33	87	67
Orinoco gans	90	40	0	Grote Parelhalsbandtortel	31	77	56
Smaragdeend	90	222	149	Andalusierkriel	30	20	25
Madagascar patrijs/Parelkwartel	90	40	0	Ekstereend	30	0	0
Bahama Pijlstaart	90	58	58	Jamaica grondduif	30	0	0
Zwarthals zwaan	89	115	95	Ohikikriel	30	100	40
Rotsduif	86	90	118	Duitse Kruiper	30	40	26
Groenvleugelduif	85	152	182	Europese Wintertaling *	30	60	50
Bosvoordse Baardkriel	85	40	50	Indische Vlekbekeend	30	30	0
Koningsfazant	83	95	136	Herve/Mergelland kriel	30	45	71
Leghorn (Eng.type)	82	79	63	Treurtortel	30	30	30
Tuzo	82	20	46	Meller eend	30	0	0
Plymouth Rock	82	150	171	Bulwerfazant	29	65	120

Zilverfazant	29	94	67	Perduifje	10	30	6
Rode Ardenner kalkoen	28	65	64	Kuif Zaagbek *	10	30	39
Korhoen *	28	58	50	Rotgans *	10	5	35
Sulmtaler	27	162	14	Dwerg-/Goudoog gans *	10	22	11
Coquil frankolijn	27	0	0	Berg bamboepatrijs	10	0	10
Dolksteekduif	26	64	48	Roodkopgans	10	5	33
Everbergse Baardkriel	26	34	94	Laurierduif	10	4	0
Duitse bronskleur kalkoen	25	20	13	Bartlett dolksteekduif	10	5	0
Zwaangans	25	10	0	Taiga Rietgans	10	10	4
La Flèche kriel	25	0	0	Carolinaduif	10	20	0
Gambel kwartel	25	30	61	Dendermondse eend	10	0	10
Stekelstaarthoen	25	3	40	Dubbelband zandhoen	10	0	0
Kroeskoppareelhoe	25	45	21	Canada-/Cackling gans	10	10	8
Swinhoe fazant	25	26	65	Boheemse/Tsjechische gans	10	22	10
Aarschotse kriel	25	180	89	Versicolorfazant	10	0	0
Australische Casarca	24	83	35	Kortkuif boomkwartel	10	20	0
Amerikaanse bronskleur kalkoen	23	71	82	Steenduijfe	10	15	32
Denizli Kraaier	21	15	12	Witbuik zandhoen *	10	10	10
Elliotfazant	21	54	69	Houtduif *	10	4	70
Krulveer gans	21	15	0	Javaanse tortel	10	0	20
Brandgans *	21	47	21	Pommerse eend	10	21	12
Dresdener hoen	21	65	42	Tula gans	10	5	8
Wongaduif	21	10	15	Australische Fluiteend	10	0	20
Grijskopgans	20	31	0	Kaapse Slobeend	10	0	0
Indische Fluiteend	20	0	0	Alpen sneeuwwoen *	8	10	15
Leghornkriel (Eng.type)	20	36	48	Amerikaanse blauwe/zwarte kalkoen	8	30	0
Europese Smient *	20	20	10	Palawan pauwfazant	8	9	18
Krakeend *	20	20	20	Andalusier	7	53	147
Rossgans *	20	10	20	Kuif frankolijn	6	0	0
Guinéaduif	20	35	30	Bandstaartduif	6	0	40
Afrikaanse Knobelgans	20	0	22	Cheer/Wallich's fazant	6	33	3
Burmakriel	20	0	0	Bronsvlekduifje	6	0	25
Java Fluiteend	20	35	0	Turkse tortel *	6	10	0
Nijlgans	20	10	40	Soedanees Vechthoen	6	35	60
Marmertaling *	20	0	50	Toendra Rietgans	5	0	8
Aylesbury eend	20	12	0	Laysan taling	5	0	0
Sakseneend	20	74	55	Grote Magelhaengans	5	40	25
Appenzeller Baardkriel	20	0	0	Nonnetje *	5	70	74
Satsumadori	20	0	20	Fluitzwaan (Whistling) *	5	0	0
Knobelzwaan *	20	14	44	Hartlaub eend	5	20	15
Mechels hoen	20	53	178	Chinese glansfazant	5	20	10
Faroër Eidereend *	20	0	0	Satyr tragopan	5	42	20
Senegal/Palm tortel *	20	10	14	Coscoroba zwaan	4	7	25
Blauwvleugeltaling *	20	10	10	Zebraduifje	4	36	10
Groene/Java Pauw	20	20	50	Lemonduijfe	4	16	58
Chinese bamboepatrijs	20	35	75	Grauwe gans *	3	10	31
Sikkeleend *	20	70	62	Harlekijneend *	3	40	0
Eikenburgerkriel	20	40	30	Grijskopduif	2	4	0
Witvoorhoofd bronsvleugelduif	20	0	0	Canada gans (Atlantische) *	1	10	0
Rode Casarca	20	21	26	Chukar patrijs *	0	126	100
Andesgans	20	30	40	Orpington eend	0	91	41
Rode steenpatrijs *	20	10	20	Duitse zwartvleugel kalkoen	0	90	40
Langshan	20	50	30	Brabantse Boerenhoenkriel	0	82	51
Bergeend *	20	10	52	Kleine Bahama Pijlstaart	0	70	10
Silver Appleyard dwergeend	20	0	25	Welsh Harlequineend	0	65	15
Yamato	20	10	10	Aseel Madras	0	60	36
Croad Langshan	20	74	55	Sumatrakriel	0	50	90
Zwartmaskerduifje	20	6	0	Thüringer Baardhoen	0	50	16
Spoorwiegans	20	0	0	Europese Witoogeend	0	50	0
Rode grondduif	18	10	0	Onagadori	0	45	57
Bruine oorfazant	17	15	0	Javaanse bospatrijs	0	40	20
Chili tinamoe	16	0	0	Arabische zandpatrijs	0	40	0
Europese Pijlstaart *	16	65	87	Buffelkopeend *	0	39	25
Formosafazant *	15	15	35	Noordafrikaanse tortel	0	34	0
Ricket bospatrijs	15	37	15	Grijskop Casarca	0	30	10
Mechelse kriel	15	10	45	Thüringer Baardkriel	0	30	80
Frankische gans	15	68	45	Vlaamse gans	0	30	0
Bankiva hoen	15	124	30	Franse Gers kalkoen	0	26	40
Brugs Vechthoen	15	60	95	Brilduijfe	0	26	0
Europese Kuifeend *	15	30	15	Grijze kwartelfrankolijn	0	25	9
Bergse Kraaier	15	60	0	IJslandse/Barrow Brilduiker *	0	25	43
Heuvel/Tibetaanse bospatrijs	15	35	10	Duitse blauwe kalkoen	0	25	32
Purperduif	15	0	10	Birmaanse Vlekbekeend	0	20	0
Afrikaanse Vlekkeneend	15	15	15	Afrikaanse houtduif	0	20	58
Waasse kriel	15	0	2	Halsband frankolijn *	0	20	0
Phoenix hoen	13	90	70	Bears Witoogeend	0	20	25
Coromandel dwergkwartel	13	0	90	Frankolijn kwartel	0	20	190
Olijfduif	12	51	2	Amerikaanse Tafeleend	0	20	40
Cereopsis gans	12	35	59	Roodkeel frankolijn	0	20	36
Schots sneeuwwoen *	11	6	15	Magelhaen Booteend	0	20	20
Konings/Himalaya glansfazant	11	25	75	Kastanje eend	0	20	0
Rode Slobeend	10	10	10	Kleine Fluiteend	0	20	0
Madagascar taling	10	0	0	Afrikaanse Geelsnaveleend	0	20	0

Kuif kwartelduif	0	20	0	Barbarijse patrijs *	0	0	30
Montezuma kwartel	0	20	4	Witte oorfazant	0	0	25
Emdener gans	0	15	45	Trompetzwaan	0	0	25
Douglas kuifkwartel	0	15	30	Oost-Friese Meeuwkriel	0	0	25
Celebes grondduif	0	15	30	Metaalduif	0	0	25
Siciliaans Bekerkamhoen	0	10	0	Salvadori fazant	0	0	20
IJseend *	0	10	10	Dwergduifje	0	0	20
Nepalfazant	0	10	0	Chinees Vlekbekeend	0	0	20
Auerhoen *	0	10	0	Steinbacher Vechtans	0	0	17
Blauwkop bosduifje	0	10	30	Witkeel taling	0	0	17
Zwartmasker boomkwartel	0	10	40	Vliegende Booteend	0	0	16
Witkeelduif	0	10	0	White Holland kalkoen	0	0	15
Appenzeller Spitskuifkriel	0	10	12	Oosterse rotsduif	0	0	15
Roodoog eend	0	10	18	Philby patrijs	0	0	15
Salvinsduif	0	10	0	Stekelstaarteend/Ruddy duck	0	0	15
Wijnrode tortel	0	8	0	Witkuiffazant	0	0	14
Bruinborst patrijs	0	8	0	Puna taling	0	0	13
Chinees frankolijn	0	8	0	Amerikaanse Pekingeend	0	0	12
Oorvlekduifje	0	8	0	Witvleugelduif	0	0	10
Kuifparelhoen	0	7	0	Bruine taling	0	0	10
Roodoog tortel	0	6	4	Rood rotsduifje	0	0	10
Bronsvleugel eend	0	5	4	Gimbsheimer eend	0	0	10
Kleine zwaan (Bewicks) *	0	5	0	Houdankriel	0	0	10
Blauwvleugelgans	0	5	30	Nankingkriel	0	0	10
Sclaters glansfazant	0	4	0	Kolgans *	0	0	10
Wilde zwaan (Whooper) *	0	3	0	Middelste Zaagbek *	0	0	10
Duitse Rijkshoenkriel	0	3	20	Witborstduif	0	0	10
Europese Eidereend *	0	2	12	Koklasfazant	0	0	10
Scherpvleugeltaling	0	1	0	Borneo pauwfazant	0	0	10
Dorkingkriel	0	0	77	Cabots tragopan *	0	0	5
Overbergse eend	0	0	75	Pygmee gans	0	0	5
La Flèche hoen	0	0	40	Spitsvleugelhoen	0	0	4

VERSLAG MERKENBUREAU

Ook dit jaar fors minder dieren getatoeëerd ten aanzien van 2020 en 2021. Ook dit jaar een aantal verenigingen veelvuldig aan geschreven om de tatoeëerlijsten in te zenden. Helaas hebben een aantal verenigingen toch geen lijsten ingezonden ook ondanks dat Eric Maas diverse mails heeft verzonden. Het contact met het hoofdbestuur en de verenigingen was ook dit jaar goed.

Betty de Gooijer-Pranger, merkenregistratie

Aantallen per provincie

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Groningen	1.531	1.720	1.507	1.465	1.253	963	800
Friesland	3.642	3.084	2.867	2.818	2.748	2.697	2.479
Drenthe	2.890	2.890	2.288	2.185	1.849	1.538	1.336
Overijssel	4.646	4.329	3.817	3.994	3.017	3.475	2.965
Gelderland	7.394	6.667	6.706	6.125	5.743	5.632	4.631
Utrecht	1.091	718	770	694	561	597	600
Noord-Holland	2.607	2.258	2.096	1.862	1.481	1.506	1.111
Zuid-Holland	5.986	5.681	5.409	5.321	4.369	4.141	4.075
Zeeland	463	429	358	316	190	273	263
Noord-Brabant	2.889	2.683	2.260	2.224	1.911	1.972	1.769
Limburg	1.553	1.038	904	1.124	1.108	929	720
Totaal	34.492	31.497	28.982	28.128	24.232	23.723	20.749

Aantallen per ras

Vlaamse Reus	2.420	Blauwe Holicer	101
Groot Lotharinger	415	Kleine Chinchilla	166
Franse hangoor	723	Zwartgrannen	85
Groot Chinchilla	61	Klein Lotharinger	401
Nieuw Zeelander	80	Kunder hangoor	20
Gele van Bourgondië	50	Thrianta	293
Engelse Hangoor	105	Hollander	1.144
Groot zilver	144	Klein zilver	721
Meissner hangoor	40	Tan	1.199
Belgische haas	253	Hulstlander	110
Wener	790	Rus	161
Van Beveren	63	Klein Rex	83
Witte van Hotôt	54	Parelgrijs van Halle	7
Californian	40	Angora hangoor	32
Angora	142	Rex hangoordwerg	46
Rode Nieuw Zeelander	250	Leeuwenkopdwerg	24
Japanner	107	Angoradwerg	11
Eksterkonijn	48	Lotharingerdwerg	203
Rijnlander	177	Papillondwerg	66
Zilvervos	112	Nederlandse hangoordwerg	2.635
Thüringer	207	Rexdwerg	337
Sallander	172	Teddydwerg	150
Rex	701	Vosdwerg	17
Havana	114	Polish	58
Alaska	384	Kleurdwerg	2.858
Gouwenaar	49	Pool	671
Luchs	104	Niet erk.	21
Marburger feh	104	Totaal	20.749
Deilenaar	60		
Papillon	238		
Parelfeh	51		
Beige	35		
Marter	25		
Duitse hangoor	598		
Satijn	185		
Voskonijn	28		

Overzicht per provincie

	Groninger	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderlan	Utrecht	Noord-Hol	Zuid-Holla	Zeeland	Noord-Bra	Limburg	Totaal
Vlaamse Reus	7	100	52	314	649	87	178	538	104	369	22	2.420
Groot Lotharinger	50	64	10	77	74	0	56	68	3	0	13	415
Franse hangoor	0	41	76	85	208	80	69	95	0	69	0	723
Groot Chinchilla	0	0	4	0	16	0	11	1	25	4	0	61
Nieuw Zeelander	0	4	0	8	64	0	4	0	0	0	0	80
Gele van Bourgondië	0	0	0	0	34	0	0	8	0	8	0	50
Engelse Hangoor	17	14	0	0	23	0	14	27	0	0	10	105
Groot zilver	0	0	24	0	3	0	0	79	0	0	38	144
Meissner hangoor	0	0	0	0	0	40	0	0	0	0	0	40
Belgische haas	84	36	16	81	27	0	6	0	0	3	0	253
Wener	23	74	97	46	137	64	57	238	0	54	0	790
Van Beveren	0	47	0	16	0	0	0	0	0	0	0	63
Witte van Hotôt	5	0	9	0	23	0	17	0	0	0	0	54
Californian	0	10	0	0	6	0	0	17	0	7	0	40
Angora	0	0	0	0	11	0	0	95	0	36	0	142
Rode Nieuw Zeelander	0	15	22	12	86	31	8	53	0	23	0	250
Japanner	0	24	0	17	44	0	7	7	0	8	0	107
Eksterkonijn	0	27	0	1	11	0	5	0	0	4	0	48
Rijnlander	12	67	3	15	21	1	30	0	0	12	16	177
Zilvervos	0	0	0	26	26	9	0	11	0	33	7	112
Thüringer	0	42	12	23	52	0	0	35	0	22	21	207
Sallander	63	28	6	18	42	0	5	10	0	0	0	172
Rex	44	146	79	141	216	4	40	24	0	3	4	701
Havana	0	8	0	22	60	0	4	18	0	2	0	114
Alaska	5	37	0	29	61	0	24	130	9	72	17	384
Gouwenaar	0	0	0	16	26	0	7	0	0	0	0	49
Luchs	15	0	0	71	0	0	0	0	0	0	18	104
Marburger feh	0	14	31	12	47	0	0	0	0	0	0	104
Deilenaar	0	0	0	0	18	0	20	16	0	6	0	60
Papillon	0	83	44	33	24	0	27	6	0	12	9	238
Parelfeh	0	17	0	6	28	0	0	0	0	0	0	51
Beige	0	0	19	0	7	0	9	0	0	0	0	35
Marter	0	6	0	0	3	0	0	16	0	0	0	25
Duitse hangoor	0	39	1	131	91	117	63	122	0	17	17	598
Satijn	45	0	0	0	25	4	0	111	0	0	0	185
Voskonijn	0	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28
Blauwe Holicer	0	12	3	50	10	0	17	9	0	0	0	101
Kleine Chinchilla	0	37	18	6	22	0	13	62	8	0	0	166
Zwartgrannen	0	59	0	0	5	0	0	12	0	7	2	85
Klein Lotharinger	19	92	56	61	69	0	0	37	1	66	0	401
Kunder hangoor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	20
Thrianta	0	26	35	74	37	31	2	68	0	20	0	293
Hollander	23	72	53	198	425	0	54	153	12	101	53	1.144
Klein zilver	26	72	56	133	148	0	23	193	5	65	0	721
Tan	39	199	28	153	157	0	40	446	36	24	77	1.199
Hulstlander	0	0	0	56	0	0	5	49	0	0	0	110
Rus	0	4	13	11	49	0	18	66	0	0	0	161
Klein Rex	0	17	22	37	0	0	0	0	0	5	2	83
Parelgrijs van Halle	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	7
Angora hangoor	0	10	0	0	5	0	0	17	0	0	0	32
Rex hangoordwerg	0	0	0	0	46	0	0	0	0	0	0	46
Leeuwenkopdwerg	0	0	8	0	15	0	0	1	0	0	0	24
Angoradwerg	0	0	0	0	0	0	0	6	0	5	0	11
Lotharingerdwerg	3	74	10	22	22	4	6	4	0	4	54	203
Papillondwerg	0	9	0	55	0	0	0	2	0	0	0	66
Nederlandse hangoordwerg	52	316	169	344	671	28	98	549	13	240	155	2.635
Rexdwerg	53	52	1	21	57	0	39	35	4	71	4	337
Teddydwerg	0	54	0	41	55	0	0	0	0	0	0	150
Vosdwerg	0	0	7	0	10	0	0	0	0	0	0	17
Polish	0	0	4	0	17	0	35	0	0	2	0	58
Kleurdwerg	156	368	202	416	585	74	78	544	19	309	107	2.858
Pool	59	35	129	80	63	26	18	97	24	86	54	671
Niet erkend	0	0	17	0	0	0	4	0	0	0	0	21
Totaal	800	2.479	1.336	2.965	4.631	600	1.111	4.075	263	1.769	720	20.749

VERSLAG DISPENSATIE

Konijnen

1 B-keurmeester konijnen	9 dieren	1 tentoonstelling
1 C-keurmeester konijnen	5 dieren	1 tentoonstelling

Cavia's

1 A-keurmeester	5 dieren	1 tentoonstelling
-----------------	----------	-------------------

Oorspronkelijke duiven

2 C-keurmeesters	46 dieren	2 tentoonstellingen
------------------	-----------	---------------------

Totaal 124 dieren.

Er zijn in 2022 geen aanvragen afgewezen. In 2022 waren er weinig shows door de vogelgriep

G. de Gooijer, dispensaties

VERSLAG FACILITAIR BUREAU KLN – NBS

Het Facilitair Bureau (FB) van KLN en NBS behartigt voor de beide bonden de tentoonstellingszaken. Leden van Kleindier Liefhebbers Nederland en van de Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbers Verenigingen nemen met hun dieren deel aan tentoonstellingen door het hele land. Er moet wel een en ander geregeld worden voordat deze tentoonstellingen plaats kunnen vinden.

Om een kleindierententoonstelling te organiseren, is een vergunning nodig. Deze aanvragen komen via de provinciale afdeling binnen bij het Facilitair Bureau via een digitaal aanvraagformulier.

Het FB regelt onder andere:

- Aanvragen tentoonstellingen;
- Opleiding en certificering gedelegeerden;
- Planning gedelegeerden;

Voor het seizoen 2022/2023 zijn de 176 tentoonstellingsaanvragen in behandeling genomen en uiteindelijk vergund aan de tentoonstellingsorganisaties. Daarna is een landelijk tentoonstellingsrooster opgesteld dat gepubliceerd is op de sites van KLN en NBS:

<https://kleindierliefhebbers.nl/wp-content/uploads/Tentoonstellingsrooster-2022-op-datum.pdf>

<https://kleindierliefhebbers.nl/tentoonstelling/tentoonstellingsrooster-2022/>

Aan elke tentoonstelling is een gedelegeerde van het FB gekoppeld. Een gedelegeerde is een functionaris, met als belangrijkste taak een adviserende en controlerende rol bij de naleving door de tentoonstelling houdende organisaties en keurmeesters van het tentoonstellingsreglement, dat geldig is op alle tentoonstellingen in Nederland. De gedelegeerde geeft de bevinden weer in een rapportage waarbij, naast het controleren van de reglementen, een belangrijke oordeel wordt gegeven over het welzijn van de dieren. Gedacht moet worden aan de verzorging, huisvesting, vervoer en de gezondheid van de dieren. Zeker in deze tijd is het van belang dat we elkaar blijven aanspreken op deze aspecten omdat de tentoonstelling het uithangbord is van onze kleindierliefhebberij.

Door diverse oorzaken, o.a. de beperkingen rondom vogelgriep hebben helaas 41 organisaties aangegeven dat ze de voor 2022/2023 aangevraagde tentoonstelling niet konden organiseren. Verder is de vergrijzing in het ledenbestand (in combinatie met covid maatregelen) voor een aantal verenigingen een reden geweest om geen show te organiseren.

Het Facilitair Bureau bestond in 2022 uit:

- Secretariaat: dat werd waargenomen door W. (Wim) Poortinga, e-mail: secretaris@fbzaken.nl
- Financiële zaken: H.R. (Hendrika) Adriaans-Bonder, e-mail: penningmeester@fbzaken.nl
- Coördinatie gedelegeerden: H. (Hans) Zandbergen, e-mail: gedelegeerden@fbzaken.nl
- Tentoonstellingszaken door W. (Wim) Poortinga: e-mail: tt@fbzaken.nl

Door een kleine meerderheid van de leden KLN is in 2022 gekozen om een bestuurlijke reorganisatie door te voeren en over te gaan naar regio's i.p.v. provinciale afdelingen. Dit besluit heeft ook gevolgen voor het functioneren van het FB. Vanaf 1 januari 2023 zijn de meeste taken van het FB overgedragen aan de regio's. Het FB is in de huidige hoedanigheid opgeheven en vervangen door een Landelijke Coördinatie Regio's (LCR). Het LCR coördineert een aantal zaken op het gebied van kleindier-tentoonstellingen. Dit betreft de coördinatie van het landelijk tentoonstellingsrooster, registratie tentoonstellingsnamen en de coördinatie/opleiden van de gedelegeerden.

Alle aanvragen voor de tentoonstellingen moeten nu via het regiobestuur worden ingediend. Elke regio maakt een eigen tentoonstellingsrooster en koppelt aan elke tentoonstelling een gedelegeerde. Zie: <https://kleindierliefhebbers.nl/tentoonstellingen/aanvragen-tentoonstelling/>

Dit is het laatste jaarverslag van het FB, in deze hoedanigheid. Ik wens de nieuwe organisatie LCR veel succes met het invullen van hun nieuwe rol.

Wim Poortinga
Tentoonstellingszaken Facilitair Bureau
Secretaris a.i. Facilitair Bureau

VERSLAG COMMISSIE VAN GESCHILLEN EN JURIDISCHE ZAKEN

In augustus vorig jaar werd ik benaderd door een lid, dat een klacht had gekregen van een buurvrouw over geluidsoverlast (hanengekraai). De kwestie is met advies en bemiddeling opgelost.

Mr. J.A. van Laar, voorzitter commissie geschillen en juridische zaken.

VOORSTELLEN EN BENOEMINGEN

DECHARGE BESTUUR

Het bestuur verzoekt de vergadering om het bestuur decharge te verlenen voor het in het boekjaar 2022 gevoerde beleid waarvoor in dit jaarboek verantwoording is afgelegd.

Zie ook Bijlage 3: Verslag kascontrolecommissie KLN

BENOEMING KASCONTROLECOMMISSIE 2024

De ALV wordt gevraagd in te stemmen met de benoeming van de heer D. Boers te Den Ham op voordracht van de regio oost.

Kascontrolecommissie 2023:

<u>Lid</u>	<u>Laatste jaar</u>
B. (Benno) Crezee te Woudrichem	2025
A.R.M. (Rutger) Peelen te Middelburg	2024
J.N.M (Jan) Ham	2023

Kascontrolecommissie 2024:

<u>Lid</u>	<u>Laatste jaar</u>
D. (Dick) Boers te Den Ham	2026
B. (Benno)Crezee te Woudrichem	2025
A.R.M. (Rutger) Peelen te Middelburg	2024

BESTUURSVORSTELLEN ETC.

A. Voorstel wijziging reglementen opleidingen en examens keurmeesters pelsdieren

Deze reglementen zijn vorig jaar herzien. Nu worden een aantal aanpassingen voorgesteld door de werkgroep opleiding van de KKV (reglement opleidingen en examens) en de examencommissie pelsdieren (alleen examens) die hieronder tot een voorstel zijn samengevoegd.

Reglement opleidingen keurmeester van pelsdieren

Artikel 4 intake, toe te voegen lid 5:

De kandidaat die examen doet voor uitbreiding van zijn bevoegdheid voor een diersoort waarvoor eerder geen bevoegdheid is verkregen, doet enkel het praktische gedeelte van de intake. Die kandidaat is vrijgesteld van het mondelinge gedeelte en toetsing van criteria. Indien aan het praktische gedeelte voldaan is, krijgt de aspirant-kandidaat een positief advies om te starten met de opleiding.

Het volgende artikel krijgt het nummer 5 en de rest schuift ook op. Hieronder wordt nog de oude nummering gebruikt.

Artikel 10 lid 2 sub b basisopleiding, wordt de tekst:

Minimaal 60 punten behalen die verkregen worden door het bijwonen en actief deelnemen aan onderstaande bijeenkomsten.

Bijeenkomst: Aantal punten per bijeenkomst:

Jaarlijkse KKV technische dag (1x per jaar) 10

Regionale KKV bijeenkomst (2x per jaar) 5

Regionale ROC bijeenkomst (8x per jaar) 5

Landelijke opleidingsdag (2 x per jaar) 10

gewijzigd in:

b. Minimaal 50 punten behalen die verkregen worden door het bijwonen en actief deelnemen aan onderstaande bijeenkomsten.

Bijeenkomst: Aantal punten per bijeenkomst:

Jaarlijkse KKV technische dag (1x per jaar) 10

Regionale KKV bijeenkomst (2x per jaar) 5

Regionale ROC bijeenkomst (8x per jaar) 5

Landelijke opleidingsdag (1-2 x per jaar) 10

Artikel 11 examentraject lid 1 wordt gewijzigd:

Oude tekst:

In het eerste jaar van de opleiding mag de kandidaat theorie-examen doen in april. Het eerste examen is een schriftelijk examen en bestaat uit het algemeen gedeelte en het kleurenexamen. Het algemeen deel bestaat uit een schriftelijk deel waarin 30 vragen zijn opgenomen vanuit de lesstof uit het digitale leerboek dat zelfstandig door de kandidaat is doorgenomen. Het kleurenexamen bestaat uit een schriftelijk deel waarin 20 vragen zijn opgenomen vanuit tekst uit de standaard over een aantal veel voorkomende kleurslagen (zie Reglement voor examens van keurmeesters pelsdieren).

Nieuwe tekst:

1In het eerste jaar van de opleiding mag de kandidaat theorie-examen doen in april. Het eerste examen is een schriftelijk examen en bestaat uit het algemeen gedeelte en het kleurenexamen.

Het algemeen deel bestaat uit een schriftelijk deel waarin de vragen zijn opgenomen vanuit de standaard en de leerdoelen die zelfstandig door de kandidaat zijn doorgenomen. Het kleurenexamen bestaat uit een schriftelijk deel waarin de vragen zijn opgenomen vanuit de tekst uit de standaard over een aantal veel voorkomende kleurslagen (zie Reglement voor examens van keurmeesters pelsdieren). Het algemeen gedeelte en kleurenexamen duurt 2,5 uur. Het examen zal voor ongeveer de helft bestaan uit vragen over het algemeen gedeelte Standaard en kleurenkennis samen. De andere helft zijn vragen over erfelijkheid, dierkunde en organisatie.

Aan artikel 11 examentraject lid 5 wordt toegevoegd:

Wanneer een C-keurmeester cavia's examengroep 1 en 2 behaald heeft, mag de keurmeester daarna voor twee examengroepen tegelijk examen doen, respectievelijk examengroep 3 en 4 tegelijk en examengroep 5 en 6 tegelijk.

Reglement examens keurmeesters pelsdieren

Artikel 2 lid 2 Toelatingseisen voor de nieuwelingen, vervalt.

Artikel 5 lid 2 Aanmelding voor uitbreiding, wordt de tekst:
doet eerst een schriftelijk theoretisch examen

gewijzigd in:
doet eerst een mondeling theoretisch examen

Artikel 5 lid 4 sub a Aanmelding voor uitbreiding, vervalt deze tekst:
(of naar keuze maximaal 2 combinaties van rassen en 4 enkele rassen)

Aan artikel 5 lid 4 sub a Aanmelding voor uitbreiding, wordt toegevoegd:
Wanneer een C-keurmeester cavia's examengroep 1 en 2 behaald heeft, mag de keurmeester daarna voor twee examengroepen tegelijk examen doen, respectievelijk examengroep 3 en 4 tegelijk en examengroep 5 en 6 tegelijk.

Artikel 5 lid 4 sub b Aanmelding voor uitbreiding, vervalt deze tekst:
(of naar keuze maximaal 2 combinaties van rassen en 8 enkele rassen)

Artikel 6 lid 4 Het examen (algemeen), vervalt deze tekst:
Het overschrijven van de vragen is verboden.

Artikel 6 lid 5 Het examen (algemeen), vervalt en lid 6 wordt lid 5 etc.

Artikel 6 lid 6 Het examen (algemeen), vervalt deze tekst:
Het gebruik van consumpties tijdens het examen is niet toegestaan.

Artikel 6 lid 7 sub a Het examen (algemeen), wordt de tekst:
het schriftelijk theoretisch examen van het algemene gedeelte en het mondeling of schriftelijk theoretisch examen van het deel rassenkennis, te houden in het voorjaar;

gewijzigd in:
het schriftelijk theoretisch examen van het algemene gedeelte en kleurenexamen en het mondeling of schriftelijk theoretisch examen van het deel rassenkennis, te houden in het voorjaar;

Artikel 6 lid 7 sub b Het examen (algemeen), wordt de tekst:
het mondeling theoretisch examen van het deel rassenkennis te samen met het praktisch examen, te houden tijdens de landelijke KLN bondstentoonstelling voor pelsdieren. De examencommissie kan, met instemming van het bestuur van KLN, besluiten dat op een andere dan de genoemde landelijke tentoonstelling examens worden gehouden

gewijzigd in:
Het praktisch examen wordt gehouden tijdens de landelijke KLN bondstentoonstelling voor pelsdieren. De examencommissie kan, met instemming van het bestuur van KLN, besluiten dat op een andere dan de genoemde landelijke tentoonstelling examens worden gehouden.

Artikel 6 lid 7 sub c Het examen (algemeen), wordt toegevoegd met de tekst:
Indien een kandidaat tijdens het mondelinge examen in april een onvoldoende scoort, kan de kandidaat in september van dat jaar een mondelinge herkansing.

De tussenkop "Het theoretisch examen algemeen" wijzigt in "Het theoretisch examen algemeen gedeelte"

Artikel 7 lid 3 Het theoretisch examen (algemeen), wordt de tekst:

De kandidaat heeft voor afleggen van het examen maximaal 45 minuten per onderdeel of ras beschikbaar. Na inlevering van het betreffende onderdeel kan de kandidaat desgewenst maximaal 10 minuten pauze nemen, gebruik maken van het toilet of een consumptie gebruiken. Tussentijds mag de kandidaat de tafel niet verlaten. Met het examenwerk wordt ook de betreffende vragenlijst ingeleverd.

gewijzigd in:

Het algemeen gedeelte en kleurexamen wordt in maximaal 2,5 uur afgelegd. In deze tijdsduur is rekening gehouden met eventuele rechten op extra tijd, waarvoor een officiële verklaring is afgegeven. Er wordt met een blauwe of zwarte pen geschreven. Niet met potlood of een andere kleur. Er mag geen gebruik worden gemaakt van een correctiemiddel. Op het voorblad van het examen staat het aantal vragen per onderdeel. Een kandidaat moet zelf een inschatting maken in de tijdsverdeling. Er wordt geen pauzemoment ingelast. Er mag een doorzichtig flesje drinken, worden meegenomen naar het examen. En eventueel iets te eten. Moet de kandidaat hoog nodig naar het toilet moeten dan kan de kandidaat maximaal 10 minuten pauze nemen.

Artikel 7 lid 6 Het theoretisch examen (algemeen), wordt de tekst:

Het theoretisch examen van het deel rassenkennis wordt mondeling afgenomen.

Gewijzigd in:

Het theoretisch examen van het deel rassenkennis mag ook wordt mondeling worden afgenomen.

Artikel 8 lid 1 Het theoretisch examen voor nieuwelingen wordt de tekst:

Voor het algemeen gedeelte zal de "nieuweling" kandidaat examen moeten afleggen en voldoende kennis bezitten van de volgende onderdelen de diergroep betreffende:

- a. organisatie;
- b. voeding;
- c. ziekten;
- d. anatomie;
- e. erfelijkheid.

Gewijzigd in:

Voor het algemeen gedeelte zal de "nieuweling" kandidaat examen moeten afleggen en voldoende kennis bezitten van de volgende onderdelen de diergroep betreffende:

- a. Algemeen gedeelte Standaard (van betreffende diergroep);
- b. Kleurenkennis;
- c. Erfelijkheid;
- d. Dierkunde;
- e. Organisatie.

Artikel 10 Extra mogelijkheden theoretisch examen voor B-keurmeesters konijnen wordt de tekst:

Een B-keurmeester voor konijnen, die voor ten minste zes rassen het theoretisch examen wil afleggen, kan gebruik maken van een tweede theoretisch examen. Het tijdstip en de locatie daarvan worden vastgesteld door de examencommissie. De kandidaat moet dat vooraf op het aanmeldingsformulier of na afloop van het theoretisch examen kenbaar maken.

gewijzigd in:

Een B-keurmeester voor konijnen, die voor ten minste zes rassen het theoretisch examen wil afleggen, kan gebruik maken van een tweede theoretisch examen. Het tijdstip en de locatie daarvan worden vastgesteld door de examencommissie. De kandidaat moet dat vooraf op het aanmeldingsformulier kenbaar maken. De kandidaat mag voor maximaal 10 rassen praktisch examen doen.

Artikel 11 lid 2 Het praktisch examen, wordt de tekst:

Het praktische examen wordt afgenomen door twee examinatoren, al of niet in aanwezigheid van de gecommitteerde. De duur van het praktische examen bedraagt 15 tot 30 minuten per ras. Naast kennis van het ras moet de kandidaat ook de vaardigheid tonen in het omgaan en hanteren van de dieren.

gewijzigd in:

Het praktische examen wordt afgenomen door twee examinatoren, al of niet in aanwezigheid van de gecommiteerde. De duur van het praktische examen bedraagt 15 tot 30 minuten per ras, of langer bijvoorbeeld bij de Kleurdwerg totaal. Naast kennis van het ras moet de kandidaat ook de vaardigheid tonen in het omgaan en hanteren van de dieren.

Deze wijzigingen gaan in op 18 juni 2023.

B. Wijziging tentoonstellingsreglement paragraaf 5 lid 2 en lid 3 ROT en RBT inzake leeftijd en C-Klasse

De zin “De dieren moeten echter wel voldoen aan het minimumgewicht, zoals vermeld staat in de standaard. Aan dieren onder het minimumgewicht moet het predicaat onvoldoende worden gegeven.” vervalt.

Daarnaast wordt de leeftijd van de in te zenden dieren opgetrokken van 12 weken naar 16 weken.

Voorstel tekst:

Lid 2. In te zenden nummers

- De in te zenden dieren moeten op de dag van de keuring tenminste 16 weken oud zijn, uitgezonderd kwartels, cavia's, kleurmuizen, gerbils, tamme ratten en hamsters.

De rest van lid 2 wijzigt niet.

Lid 3. Jeugdklasse bij konijnen (“C-klasse”)

Op tentoonstellingen die tot en met 31 december worden gehouden, mogen jeugdklassen (C-klasse) worden ingesteld voor konijnen die zijn geboren tussen 1 mei en 31 augustus van datzelfde jaar. Ze behoeven qua gewicht, grootte en oorlengte niet aan de minimumeisen van de betreffende standaard te voldoen. Ze mogen echter het gestelde maximum voor gewicht en oorlengte niet overschrijden. Dieren die standaardmatig puntenaftrek krijgen bij de hoogste gewichtscategorie (dwergrassen), krijgen ook in de jeugdklasse deze aftrek. De dieren in de C-klasse moeten op de dag van de keuring tenminste 16 weken oud zijn.

Deze dieren komen alleen in aanmerking voor prijzen, die voor de jeugdklasse (“C-klasse”) ter beschikking zijn gesteld. Zij kunnen geen algemeen kampioen konijnen e.d. worden, meedoen aan algemene collectieprijzen etc.

Motivatie:

Twee jaar terug is op verzoek van de KKV om welzijnsredenen ingevoerd dat de konijnen in de C-Klasse aan het voor het ras geldend minimumgewicht moeten voldoen. Omdat met enige regelmaat dieren in de jeugdklasse werden ingezonden die erg jong lijken en waar soms de jeugdvacht nog op zit. Achteraf zorgde deze wijziging voor veel verwarring bij de verenigingen, fokkers en keurmeesters. Dat is de reden dat de gewichtseis vervalt en wordt opgetrokken naar 16 weken.

Deze wijziging gaat in op 18 juni 2023.

C. Wijziging tentoonstellingsreglement paragraaf 15 lid 3 en lid 5 ROT en RBT inzake inhoud catalogus

De in lid 3 onder de letter J genoemde inzenderslijst vervalt en hoeft niet meer in de catalogus te worden opgenomen.

Toe te voegen aan lid 4:

Wanneer de voor de NBS bestemde catalogus geen inzenderslijst bevat, moet een lijst worden bijgevoegd van de inzenders met bondsnummer en naam.

In lid 5 wordt dit:

- inzenderslijst: letter J (behalve controle op de bondsnummers)
- De controle of de inzender “gerechtigd” is om in te zenden hoort daar ook bij.

Vervangen door:

- De controle of de inzender “gerechtigd” is wordt door de gedelegeerde gedaan aan de hand van een aan hem ter inzage gegeven inzenderslijst.

Motivatie:

Voor opname van adresgegevens in de inzenderslijst is nadrukkelijk toestemming vereist van de inzender (bij minderjarigen toestemming van een ouder of voogd) door het expliciet vragen op het inschrijfblad van toestemming voor het opnemen van adresgegevens etc. in de catalogus. Wij hebben twijfels of dat altijd op de juiste wijze wordt gevraagd zoals de AVG dit vereist. Omdat de AVG regels boven alle andere regels uitgaan, schrappen wij de verplichte inzenderslijst.

Daarnaast raden wij aan om, wanneer op de juiste wijze toestemming is verkregen, bij publicatie op internet de inzenderlijst te verwijderen.

Toelichting hoe het wel moet:

De privacyregels overrulen alle andere regels, ook de statuten, reglementen, tentoonstellingsreglement etc. van de vereniging/tentoonstellingsorganisatie. Ook die van KLN. Een inzender moet **nadrukkelijk** toestemming geven voor verwerking van zijn persoonlijke gegevens in de papieren/digitale catalogus.

Dat kan door:

- op een papieren inschrijfformulier door onder bijvoorbeeld een tekst als “Ik geef hierbij toestemming om mijn adresgegevens in de inzenderslijst van de catalogus op te nemen.” een handtekening en datum te plaatsen;
- op een digitaal inschrijfformulier een vinkje te selecteren dat standaard uit moet staan.

Minderjarigen zijn extra beschermd. Daarvan kan alleen het adres in de catalogus worden opgenomen wanneer een ouder of voogd een papieren inschrijfformulier met bovenstaande tekst tekent. Dat houdt in dan van minderjarigen nooit via een digitaal inschrijfformulier toestemming verkregen kan worden. In de voor- of achtergrond moet wel de datum van het zetten van dat vinkje worden opgenomen en bij het digitale formulier worden bewaard.

Die nadrukkelijke toestemming kan **nooit** door een regel in het tentoonstellingsreglement of op het inschrijfformulier worden vervangen dat door het enkele feit dat wordt deelgenomen aan de tentoonstelling toestemming wordt gegeven om de adresgegevens in catalogus op te nemen of iets dergelijks.

Bewaar ook die toestemming. Wanneer u een catalogus op een website plaatst, verwijder dan de inzenderslijst. Dit ook om problemen te vermijden die ontstaan doordat andere websites e.d. de catalogus overnemen.

Deze wijziging gaat in op 18 juni 2023.

D. Wijziging bijlage 9 bij het tentoonstellingsreglement inzake vergoedingen voor de keurmeesters

Er wordt geen bedrag voor de kilometervergoeding genoemd maar verwezen naar de maximale vergoeding die door de belastingdienst is vastgesteld. Daarnaast wordt de dagvergoeding verhoogd van € 58 naar € 70 per dag.

Voorstel tekst:

Reiskosten

Vergoeding van reiskosten openbaar vervoer of:

Autovergoeding: voor de kilometervergoeding zal het maximumbedrag gevolgd worden, dat de belastingdienst hanteert.

Dagvergoeding

De maximale vergoeding, die een keurmeester per keurdag ontvangt, bedraagt vanaf het tentoonstellingsseizoen 2023/2024 een bedrag van € 70.

Vervolgens zal om de 3 jaar de dagvergoeding worden vastgesteld.

Deze wijziging gaat in op 18 juni 2023.

Motivatie:

De dagvergoeding is voor het laatste gewijzigd in seizoen 2011/2012 (verhoging met € 3 tov 2008/2009) en is aan aanpassing toe.

E. Wijziging richtlijn KLN-prijzen artikel 2 lid 1

Omdat tegenwoordig tentoonstellingsvergunningen worden afgegeven door de regionale afdelingen van KLN, wordt voorgesteld om de tekst:

KLN- prijzen zijn te winnen op alle kleindierententoonstellingen waarvoor bij het Facilitair Bureau (hierna te noemen FB) toestemming is aangevraagd en verkregen als omschreven in paragraaf 3 van het tentoonstellingsreglement (voor open tentoonstellingen en verenigingstentoonstellingen) van het FB.

te wijzigen in:

KLN- prijzen zijn te winnen op alle kleindierententoonstellingen waarvoor bij de regionale afdeling van KLN toestemming is aangevraagd en verkregen als omschreven in paragraaf 3 van het tentoonstellingsreglement (voor open tentoonstellingen en verenigingstentoonstellingen).

Deze wijziging gaat in op 18 juni 2023.

F Wijziging tentoonstellingsreglement ROT Paragraaf 2. Algemene voorwaarden voor de open tentoonstelling

Er was vorig jaar over het hoofd gezien om dit te wijzigen.

Bj de tekst onder “De onderstaande combinaties zijn toegestaan:” wordt Provinciale Bondstentoonstelling gewijzigd in Regionale Bondsshow.

Dan luidt de tekst:

Nationale tentoonstelling met Nationale Bondstentoonstelling (en) of Regionale Bondsshow.

Open tentoonstelling met Regionale Bondsshow.

Nationale- en Open tentoonstelling met Speciaalclubtentoonstelling.

Nationale-, Open- of Speciaalclubtentoonstelling met Europese tentoonstelling voor ras of rasgroepen.

Deze wijziging gaat in op 18 juni 2023.

G. Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van raskonijnen

KLN Welzijnsleidraad voor het houden van raskonijnen

Deze leidraad bevat uitgangspunten en normen voor de bewaking van het dierwelzijn bij het houden van raskonijnen.

Inhoud:

1. Inleiding
2. Introductie konijn
3. Huisvesting
4. Voeding
5. Voortplanting
6. Transport
7. Verzorging en preventie
8. Wetgeving
9. Samenvatting

1. Inleiding

Deze leidraad is opgesteld door de commissie Dierenwelzijn & Wetgeving in opdracht van het hoofdbestuur van Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN). De conceptversie is door de Diertechnische Raad beoordeeld en van input voorzien en vervolgens in de Algemene Ledenvergadering vastgesteld. Elke 3 jaar wordt de leidraad indien nodig herzien. Aanvullende informatie over het houden van kleindieren is terug te vinden in de specifieke diergroepboekjes van KLN.

In deze leidraad wordt uiteengezet welke voorwaarden gelden voor het diervriendelijk houden van konijnen. Deze leidraad dient als zelfregulering voor de georganiseerde raskonijnenhouderij. Dit met inachtneming van het wettelijk kader van de Wet Dieren en overige wettelijke bepalingen waaraan men zich ten alle tijden moet houden. De integriteit of intrinsieke waarde van het dier moet worden beschermd. Dit houdt in, dat er aantoonbaar respect moet zijn voor de eigen waarde van het dier als een wezen met gevoel, dat pijn en plezier kan ervaren. Uitgangspunt hierbij is dat moet worden voldaan aan de vijf vrijheden van Brambell, die ook de basis voor de huidige wetgeving vormen:

1. dieren zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen.
2. dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats.
3. dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling.
4. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen.
5. dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen.

Om aan deze vrijheden te voldoen gelden er voor het houden van raskonijnen de volgende criteria:

- Een bij de dieren passende huisvesting. Alleen dieren en diersoorten die elkaar verdragen mogen bij elkaar gehouden worden in één onderkomen.
- Geen beperkingen in huisvesting waardoor bij beweging en uiting van gedrag pijn, verwondingen of stress kunnen ontstaan.
- Een aan de dieren aangepaste voeding en verzorging.
- Dat de fokker voldoende kennis heeft om vitale en niet vitale dieren te herkennen en weet hoe vitaliteit onder zijn/haar dieren bereikt kan worden. De fokker weet welke passende maatregelen genomen moeten worden bij niet vitale dieren en hoe niet vitale dieren voorkomen kunnen worden. Een passende maatregel kan ook het inschakelen van hulp van een dierenarts, een deskundige collega-fokker of de rasvereniging zijn.

In de georganiseerde kleindierenliefhebberij houden liefhebbers raskonijnen en fokken ze daarmee. Dat doen ze om de grote variëteit aan rassen en kleurslagen in stand te houden, te verbeteren of uit te breiden. Om dit te bereiken wordt op kwaliteiten, die in een rasstandaard staan beschreven, geselecteerd. Hierbij spelen keuringen en tentoonstellingen een belangrijke rol. Daar zit een wedstrijdelement aan: wie fokt het dier dat het beste aan de ras standaard voldoet? Als dieren op een show bijeen worden gebracht wordt hun gezondheid bij aankomst en gedurende het verblijf door een dierenarts gemonitord. Bij de beoordeling door een keurmeester worden conditie en uiterlijke verzorging van de dieren meegenomen. Met de meest geschikte dieren wordt de fokkerij doorgezet. Voor overige dieren wordt op een diervriendelijke wijze een andere bestemming gezocht.

Een gezonde welzijnsvriendelijke raskonijnen fokkerij resulteert niet alleen in de door de fokker gewenste uiterlijke kenmerken, maar ook in gezondheidskenmerken zoals een laag sterftepercentage, een bij de diersoort passende vruchtbaarheid en de gewenste groei en ontwikkeling van de jonge dieren tot vitale raskonijnen.

Aangezien de hobby door konijnenliefhebbers wordt bedreven, kan aangenomen worden dat de beoefenaren ervan goed voor hun dieren willen zorgen en daar ook plezier aan beleven. Maar bij het houden van levende dieren bestaat altijd het risico dat door onwetendheid, onkunde, onoplettendheid of overmatige competitie het welzijn van de dieren toch in het gedrang komt. Daarom worden in de volgende hoofdstukken de welzijnseisen bij het houden van raskonijnen aan de hand van de genoemde vijf vrijheden verder toegelicht:

2. Introductie konijn

Het tamme konijn, zoals wij dat kennen, is een ondersoort van het Europees konijn. Dit Europees konijn (*Oryctolagus cuniculi*) kent zijn oorsprong op het Iberisch schiereiland en is later door de Romeinen door heel Europa verspreidt. Het konijn heeft zich ook verplaatst naar Azië en zelfs Australië. Het wilde konijn leeft voornamelijk op graslanden, heidegebieden en duingebieden en heeft een voorkeur voor droge zanderige bodem. Konijnen zijn geen knaagdieren maar haasachtigen. Het verschil zit hem erin dat ze achter de bovenste snijtanden ook nog 2 ondersteunende stiftanden hebben.

Het konijn is een schemerdier en eet een grote variatie aan plantaardig voedsel. Het leeft in groepen in holen met een uitgebreid gangenstelsel. Binnen de groepen heerst een duidelijke rangorde waarbij dominante dieren het voor het zeggen hebben en waarbij dieren hun territorium verdedigen. Jongen worden kaal en blind geboren in een nestkamer en worden 28 dagen lang gezoogd. Dit gebeurt maar 1 keer per dag en duurt maar 5 minuten. Konijnen worden in het wild maximaal 9 jaar oud maar tamme konijnen kunnen bij goede verzorging wel 12 jaar oud worden.

3. Huisvesting

- 2) Dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
5) De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen

Raskonijnen moeten doelmatig gehuisvest worden; d.w.z. dat de behuizing aan soorteigen en hygiënische eisen moet voldoen. Het konijn is van nature een groepsdier. Deze leefwijze moet in onze houderij ook zo veel als mogelijk worden gerealiseerd. Alleen dieren die elkaar verdragen, kunnen bij elkaar gehouden worden in één onderkomen. Belangrijk bij groepshuisvesting is om de groepssamenstelling gelijk te houden en dieren te huisvesten in voldoende ruimte met schuilmogelijkheden. Tijdens het fokseizoen is dit lastig te realiseren vanwege wisselende paringen die gemaakt worden. In de praktijk is het wel goed mogelijk om nesten of nestgenoten lang bij elkaar te laten. Daarnaast kan buiten het fokseizoen om een groep met fokvoedsters worden gemaakt. Dragende voedsters en voedsters met jongen zijn minder geschikt voor een groep vanwege feller en beschermend gedrag. Rammen zijn vanwege hun dominante en territoriale gedrag niet geschikt voor groepshuisvesting. Een ram castreren is binnen onze liefhebberij geen optie omdat zijn gebruik voor de fok daarmee meteen verloren gaat. Als dieren apart moeten worden gehuisvest, kunnen sociale contacten door zicht, gehoor en reuk gewaarborgd worden.

Het verblijf moet naar haar bouwwijze, de gebruikte materialen en de staat van onderhoud zo zijn, dat pijn, te vermijden lijden en verwondingen achterwege blijven. Tevens moet de huisvesting een bescherming bieden tegen wind, koude, hitte en vocht. Een konijn kan slecht tegen warmte. Bij meer dan 25 graden geeft dit al ongemak en boven de 35 graden kan een konijn hieraan overlijden. Ook is een konijn heel gevoelig voor plotselinge schommelingen in temperatuur. Probeer schommelingen en hoge temperaturen dan ook zo veel als mogelijk te voorkomen. Een konijn kan een stuk beter tegen koude en kan een periode met vorst prima doorstaan. Dit vraagt alleen wat meer energie en dus onderhoudsvoer.

Een goed gebouwd, ruim, tochtvrij en droog hok is een voorwaarde voor het welzijn van een konijn. De huisvesting moet als permanente verblijfsruimte voldoen aan alle vitaliteits-eisen van de konijnen. De dieren krijgen hier hun voer, scheiden mest en urine af, werpen hun jongen en brengen die groot. Voor een konijn moet het mogelijk zijn om in zijn huisvesting rechtop te zitten en herhaaldelijke huppelsprongen uit te voeren. Om rekening te houden met de bij de soort passende behoefte tot bewegen en het gedrag van de afzonderlijke rassen geldende de volgende minimale hokmaten als advies:

Minimum maten van de afzonderlijke hokken:

	Breedte (cm)	Diepte (cm)	Hoogte (cm)
Grote rassen	110	80	70
Midden rassen	85	80	60
Kleine rassen	70	75	60
Dwergrassen boven 1,5 kg	65	70	50
Dwergrassen onder 1,5 kg	60	60	50

Zeker bij nieuwbouw of verbouw valt aan te bevelen om bovenstaande afmetingen aan te houden. Verstelbare tussenwanden maken altijd een vergroting van het vloeroppervlak mogelijk. Bij

groepshuisvesting van volwassen dieren gelden dezelfde hoogtematen uit bovenstaande tabel als advies en 80% van het genoemde vloeroppervlakte per konijn. (breedte x diepte). Voorbeeld:
3 konijnen van een klein ras bij elkaar in 1 hok: $3 \times 0.8 \times 0.70 \times 0.75 = 1.26 \text{ m}^2$ aan vloeroppervlakte gewenst.

Door het ademen, alsmede de aanwezigheid van mest en urine wordt de stallucht sterk belast. Daarom moet voldoende aanvoer van frisse lucht en afvoer van schadelijke gasen als ammoniak en kooldioxide gewaarborgd zijn. Het bodemoppervlak van het hok moet droog en niet glad zijn en de voor de soort specifieke bewegingen mogelijk maken. Urine moet hiervoor of uit het hok weg kunnen lopen of door het strooisel worden opgenomen. Het strooisel moet los, droog en niet schadelijk voor de gezondheid zijn. Regelmatige reinigings- en desinfectie maatregelen (met intervallen) zijn nodig.

4. Voeding

1) zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;

Bij de voeding moet rekening worden gehouden met de fysiologische eigenschappen van het konijn. Het natuurlijke leefgebied van een konijn is grasland, duinen of heidegebied waar een konijn met name ruwvoer eet. Meermaals per dag voeren (2-3 keer per dag) is zinvol. Voeren gebeurt bij voorkeur 's avonds vanwege het natuurlijke foeragegedrag van het konijn dat ook in de avond plaatsvindt. Hooi, stro en drinkwater van onberispelijke kwaliteit moet voortdurend beschikbaar zijn. Vanzelfsprekend moet rekening worden gehouden met de actuele fok- en ontwikkelingstoestand van de konijnen. De detailhandel biedt een veelvoud aan speciale voersoorten aan, afgestemd op de ontwikkelingsfase (opfok van jonge dieren, niet drachtige, drachtige of zogende voedsters en rammen in het fokproces).

Belangrijk is het regelmatig reinigen van de voer- en waterbakjes om ontwikkeling van ziekteverwekkers zoveel mogelijk tegen te gaan. Een specifieke eigenschap van het konijn is de "Caecotrophie". Dat is het direct opnemen vanuit de anus van, door de blinde darm geproduceerde, zachte keutels. Dit zorgt voor de heropname van door het konijn verteerbare eiwitten en vitaminen.

Om te voldoen aan de knaagbehoefte van het konijn moet knaagmateriaal aan het konijn verstrekt worden. Deze maatregel (verrijking) is met name belangrijk wanneer sprake is van behuizing zonder stro. Dit knaagmateriaal kan naast strooisel ook in de vorm van een knaagplankje, takken of twijgen als aanvulling worden aangeboden.

5. Voortplanting

5) De dieren zijn vrij om normaal gedrag te vertonen

De geslachtsrijpheid van het konijn schommelt tussen 80 en 210 dagen en is afhankelijk van het ras, voeding, huisvesting en jaargetijde. In de raskonijnenhouderij worden voedsters afhankelijk van het ras in de regel vanaf de 7de tot de 12de maand voor de fok ingezet. Jonge voedsters mogen pas vanaf een leeftijd van 15 weken worden gedekt.

Konijnen zijn "induced ovulators" wat betekent dat een eisprong pas na een dekking plaatsvindt. Voor een dekking kan het beste de voedster kort bij de ram worden geplaatst totdat de dekking is geslaagd. Een andere manier is om een ram voor langere tijd met 1 of meer voedsters in een groepshuisvesting te plaatsen. De dracht duurt gemiddeld 31 dagen. Bij de raskonijnenfok kunnen voor het werpen zogenoemde nestkasten worden gebruikt. De grootte van deze kastjes varieert ook met het ras:

Minimum maten voor nestkastjes:	Breedte (cm)	Diepte (cm)	Hoogte (cm)
Grote rassen	45	60	45
Midden rassen	40	40	40
Kleine rassen	35	35	35
Dwergrassen	30	30	30

Daarnaast zijn er alternatieven zoals een aparte werpafdeling, dubbele hokken e.d. die voor extra ruimte kunnen zorgen. Jonge konijnen mogen pas na 6 weken gespeend (=gescheiden van het moederdier) worden. Deze wettelijk gestelde regel is een minimumeis, dus langer mag ook. Overdrijf echter niet en scheidt de jonge rammetjes van het moederdier alvorens ze seksueel actief worden.

6. Transport

2. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;

Raskonijnen worden een paar maal per jaar naar tentoonstellingen vervoerd, normaliter binnen de landsgrenzen, maar ook naar buitenlandse shows.

Minimum maten voor vervoersmateriaal:

	Oppervlakte(cm ²)	Lengte(cm)	Breedte(cm)	Hoogte(cm)
Grote rassen	1925	55	35	40
Midden rassen	1350	45	30	35
Kleine rassen	875	35	25	30
Dwergrassen	750	30	25	25

Bijzonder belangrijk zijn: voldoende hoogte en genoeg ventilatieopening(en). Tijdens transport in meerdere lagen moeten de transportkisten op het oog horizontaal staan en in de juiste opstelling geladen zijn.

In het transportmateriaal moet ruim voldoende ventilatieopeningen aanwezig zijn. Als minimum geldt 25% van het vloeroppervlak.

Voorbeeld midden rassen: $0,25 \times 1350 = 338 \text{ cm}^2$ per dier. Een openingen bijvoorbeeld van $17 \times 20 \text{ cm}$ voldoen voor één dier. De ventilatieopeningen mogen ook na belading niet belemmerd worden. Dit kan bereikt worden door het aanbrengen van latten op strategische plaatsen aan de buitenkant van de transportkisten. De dieren moeten altijd verzekerd zijn van voldoende verse lucht.

Konijnen kunnen het stro tegen de wand opwerken en zo de ventilatieopening belemmeren. Houdt hier rekening mee met de hoeveelheid strooisel of kies voor een ander soort strooisel zoals vlas of houtkrullen.

7. Verzorging en preventie

Door voorlichting binnen verenigingen, speciaalclubs, bonden en middels vakbladen worden de houders/verzorgers van konijnen voortdurend ingelicht en bijgeschoold over de juiste wijze van verzorging. Het uitgangspunt is daarbij steeds het welzijn van de dieren. Door dagelijkse controle op licht, lucht, water, voer, hygiënische omstandigheden en mogelijke ziektes en aandoeningen, worden afwijkingen en uitwendige parasieten zoals teken en mijten vroegtijdig ontdekt en kunnen passende maatregelen genomen worden. Konijnen met een normale of korte vachtlengte hoeven alleen tijdens de verharing te worden geholpen bij hun vachtverzorging. Langharige konijnen hebben minimaal een wekelijkse controle met inspectie en verzorging door uitkammen/borstelen nodig. Denk hierbij aan klitvorming onder de kin, op de achterhand, rond de staart, in de liezen en rond het geslacht.

8. Wetgeving

Het houden, fokken en het te koop aanbieden van konijnen is bij wet geregeld, namelijk in de Wet Dieren. Deze krijgt steeds verder concreet invulling in het besluit houders van dieren. Controle op handhaving van deze wetten wordt gedaan door de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectie Dienst (LID). De LID is het inspectieapparaat van voor gezelschapsdieren van het ministerie van LNV. De inspecteurs van de LID zijn Buitengewoon Opsporing Ambtenaar (BOA) en hebben speciale strafrechtelijke bevoegdheden. Hoewel wetten en besluiten veel teksten bevatten, blijft het niet eenvoudig de regels nauwkeurig uit te voeren. Vaak leiden individuele gevallen via jurisprudentie tot duidelijkheid in de uitvoering van de wettelijke regel.

9. Samenvatting

Deze leidraad wordt binnen KLN gehanteerd; het houden van raskonijnen is hiermee aan voorwaarden gebonden. Voor het behouden en veiligstellen van de genetische eigenschappen is men gehouden om alleen met dieren te fokken die gezond en vitaal zijn en ook de kwaliteit bezitten om de instandhouding (conservatie) van de verschillende rassen te waarborgen.

Een belangrijke rol speelt daarbij een goede verzorgingstoestand die alleen door een diervriendelijke en bij de diersoort passende manier van houden te bereiken is. Het uitgangspunt is dat gezondheid vóór schoonheid gaat.

Plaatselijke verenigingen en speciaalclubs kunnen adviseren over naleven van deze door KLN vastgestelde leidraad, waarbij recht gedaan wordt aan het welzijn van de raskonijnen en alle door de overheid uitgevaardigde regels.

Deze leidraad gaat in op 18 juni 2023.

H. Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van rascavia's

Deze leidraad bevat uitgangspunten en normen voor de bewaking van het dierenwelzijn bij het houden van rascavia's.

Inhoud:

1. Inleiding
2. Introductie cavia's
3. Huisvesting
4. Voeding
5. Voortplanting
6. Transport
7. Verzorging en preventie
8. Wetgeving
9. Samenvatting

1 Inleiding

Deze leidraad is opgesteld door de commissie Dierenwelzijn & Wetgeving in opdracht van het hoofdbestuur van Kleindierliefhebbers Nederland (KLN). De conceptversie is door de Diertechnische Raad beoordeeld en van input voorzien en vervolgens in de Algemene Ledenvergadering vastgesteld. Elke 3 jaar wordt de leidraad indien nodig herzien. Aanvullende informatie over het houden van kleindieren is terug te vinden in de specifieke diergroepboekjes van KLN.

In deze leidraad wordt uiteengezet welke voorwaarden gelden voor het diervriendelijk houden van rascavia's. Deze leidraad dient als zelfregulering voor de georganiseerde rascaviahouderij. Dit met inachtneming van het wettelijk kader van de Wet Dieren en overige wettelijke bepalingen waaraan men zich ten alle tijden moet houden. De integriteit of intrinsieke waarde van het dier moet worden beschermd. Dit houdt in, dat er aantoonbaar respect moet zijn voor de eigen waarde van het dier als een wezen met gevoel, dat pijn en plezier kan ervaren. uitgangspunt hierbij is dat moet worden voldaan aan de vijf vrijheden van Brambell, die ook de basis voor de huidige wetgeving vormen:

1. dieren zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;
2. dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
3. dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling;
4. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
5. De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen.

Om aan deze vrijheden te voldoen gelden er voor het houden van rascavia's de volgende criteria:

- Een bij de dieren passende huisvesting. Alleen dieren en diersoorten die elkaar verdragen mogen bij elkaar gehouden worden in één onderkomen.
- Geen beperkingen in huisvesting waardoor bij beweging en uiting van gedrag pijn, verwondingen of stress kunnen ontstaan.
- Een aan de dieren aangepaste voeding en verzorging.
- Dat de fokker voldoende kennis heeft om vitale en niet vitale dieren te herkennen en weet hoe vitaliteit onder zijn/haar dieren bereikt kan worden. De fokker weet welke passende maatregelen genomen moeten worden bij niet vitale dieren en hoe niet vitale dieren voorkomen kunnen worden. Een passende maatregel kan ook het inschakelen van hulp van een dierenarts, een deskundige collega-fokker of de rasvereniging zijn.

In de georganiseerde kleindierenliefhebberij houden liefhebbers rascavia's en fokken ze daarmee. Dat doen ze om de grote variëteit aan rassen en kleurslagen in stand te houden, te verbeteren of uit te breiden. Om dit te bereiken wordt op kwaliteiten, die in een ras standaard staan beschreven, geselecteerd. Hierbij spelen keuringen en tentoonstellingen een belangrijke rol. Daar zit een wedstrijdelement aan: Wie fokt het dier dat het beste aan de ras standaard voldoet? Als dieren op een show bijeen worden gebracht wordt hun gezondheid bij aankomst en gedurende het verblijf door een dierenarts gemonitord. Bij de beoordeling door een keurmeester worden conditie en uiterlijke verzorging van de dieren meegenomen. Met de meest geschikte dieren wordt de fokkerij doorgezet. Voor overige dieren wordt op een diervriendelijke wijze een andere bestemming gezocht. Een gezonde welzijnsvriendelijke caviafokkerij resulteert niet alleen in de door de fokker gewenste uiterlijke kenmerken, maar ook in gezondheidskenmerken zoals een laag sterftepercentage, een bij de diersoort passende vruchtbaarheid en de gewenste groei en ontwikkeling van de jonge dieren tot vitale rascavia's.

Aangezien de hobby door cavialiefhebbers wordt bedreven, kan aangenomen worden dat de beoefenaren ervan goed voor hun dieren willen zorgen en daar ook plezier aan beleven. Maar bij het houden van levende dieren bestaat altijd het risico dat door onwetendheid, onkunde, onoplettendheid of overmatige competitie het welzijn van de dieren toch in het gedrang komt.

In de volgende hoofdstukken worden de vijf vrijheden bij het houden van cavia's verder toegelicht:

2. Introductie diersoort

De cavia is één van de knaagdiersoorten uit Zuid-Amerika die in het verleden door de mens gedomesticeerd is, maar het is niet meer te achterhalen uit welke soorten ze zijn ontstaan. Er zijn op dit moment 8 verschillende wilde cavia soorten bekend waarvan onze tamme cavia (*Cavia aperea*) kan afstammen. De Azteken en Inca's hielden in hun hutten al cavia's voor voedsel en als offerdieren voor de goden op bepaalde feestdagen.

Door de domesticatie van de cavia hebben er inwendige en uitwendig veranderingen plaatsgevonden. De dieren zijn nu plomper van type en bouw en hun spijsverteringsorganen zijn aangepast aan meer voedsaam en veel meer water bevattende voeding. De cavia heeft doorgroeiende tanden en kiezen die gecontroleerd moeten worden bij slecht of niet meer willen eten van voedsel en speekselverlies rond de mond en borst. Cavia's praten ook met elkaar door middel van verschillende geluiden. Als ze klappertanden dan weet je zeker dat ze op het punt staan van vechten, maar ook geluiden als piepen en knorren hebben allemaal hun eigen betekenissen. Verzorgers worden vaak met gepiep begroet als ze weten dat er iets lekkers in aan tocht is. Ook moeders roepen op een bepaalde manier hun jongen, bijvoorbeeld bij gevaar.

De cavia is een sociaal dier en vrouwelijke exemplaren (zeugen) kunnen het beste met 2 of meerdere dieren bij elkaar gehouden worden. Voor de fok kan een koppel of een groepje worden samengesteld. Er is wel een rangorde bepaling, zodat bij het samenstellen van een groep even onenigheid kan ontstaan, maar deze is snel opgelost. Soms kunnen jonge beren samen opgroeien, maar een machtsstrijd kan tot vechten leiden. Castratie kan een oplossing zijn maar behoort eigenlijk tot de niet noodzakelijke ingrepen. Daarnaast zijn gecastreerde dieren niet meer te gebruiken voor de fok. Nestkastjes worden bij jonge en opgroeiende dieren afgeraden, omdat de cavia's meer schuw blijven. Cavia's worden tussen de 1000 en 1500 gram zwaar en leven gemiddeld 4-6 jaar met uitschieters tot 8-10 jaar.

3 Huisvesting

2) Dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;

5) De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen

Het verblijf behoort in bouwwijze, gebruikte materialen en de staat van onderhoud zo te zijn, dat pijn, te vermijden lijden en verwondingen achterwege blijven. Tevens moet de huisvesting een bescherming bieden tegen wind, koude, hitte en vocht. Een goed gebouwd, ruim, tochtvrij en droog hok is een voorwaarde voor het welzijn van een cavia. De huisvesting moet als permanente verblijfsruimte voldoen aan alle vitaliteitseisen van de cavia. De dieren krijgen hier hun voer, scheiden mest en urine af, werpen hun jongen en brengen deze groot. Door middel van verstelbare tussenwanden is een vergroting van het vloeroppervlak mogelijk. Een ruimte die te groot is, geeft de cavia een angstig gevoel en daardoor stress. De wettelijke regels omtrent de grootte van de hokken ontbreekt op dit moment in Nederland. Voor cavia's in een laboratorium geeft Europese wetgeving voor een volwassen cavia een hok van 50 x 50 centimeter aan.

Door het ademen, alsmede de aanwezigheid van mest en urine wordt de stallucht sterk belast. Daarom moet voldoende aanvoer van frisse lucht en afvoer van schadelijke gassen als ammoniak en kooldioxide gewaarborgd zijn. Er zijn vele soorten goede bodembedekkers voor de cavia te verkrijgen en de soort zal

aangepast worden aan het ras en zijn beharing. Het strooisel moet los, droog en niet schadelijk voor de gezondheid zijn. Regelmatige reinigings- en desinfectiemaatregelen (met intervallen) zijn nodig. Belangrijk is ook het regelmatig reinigen van de voer- en waterbakjes om ontwikkeling van ziekteverwekkers zoveel mogelijk tegen te gaan.

4 Voeding

1) zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;

De cavia eet de gehele dag, wat neer komt op ongeveer 80 maaltijden per dag. Een gevulde etensbak is dan ook een noodzaak. Dit betekent minimaal een keer per dag bijvullen met een geschikte cavia voeding waar voldoende vitamine C in aanwezig is. De cavia mist in zijn lichaam een enzym dat nodig is om van glucose vitamine C te maken en moet dus alle vitamine C uit voeding opnemen. De benodigde hoeveelheid vitamine C per dag is 20-40 mg. Een teveel aan vitamine C verlaat het lichaam via de urine. Bij een goede caviavoeding, een complete korrel, is groente of fruit niet noodzakelijk, maar dit kan altijd gegeven worden. Natuurlijk vind de cavia het erg lekker maar mag niet ten koste gaan van de opname van voldoende korrels. Hooi en drinkwater van onberispelijke kwaliteit moet voortdurend beschikbaar zijn. Water kan gegeven worden d.m.v. een waterbakje of drinkfles. Voor een korte periode van enkele dagen kan men ook volstaan met het geven van groente en fruit. Hou vanzelfsprekend rekening met de actuele fok- en ontwikkelingstoestand van de cavia. De detailhandel biedt een veelvoud aan speciale voersoorten aan voor de cavia en het is belangrijk om op de houdbaarheidsdatum te letten i.v.m. het vitamine C gehalte wat in de loop van de tijd afneemt. Belangrijk is het om te weten dat vitamine C in water in 20 minuten verdwenen is.

5. Voortplanting

5) De dieren zijn vrij om normaal gedrag te vertonen

Fokdieren moeten in een goede conditie zijn en niet te dik. Op de leeftijd van 4-5 maanden kunnen de dieren ingezet worden voor de fokkerij. De leeftijd is afhankelijk van het ras en de grootte van de dieren. Aan te bevelen is om een zeugje (vrouwje) haar eerste nest te laten krijgen voordat ze een jaar oud is i.v.m. het vastgroeien van het bekken. Een eerste nest op latere leeftijd geeft een hoger risico op geboorteproblemen door een vergroeid bekken. Cavia's kunnen 3 tot 4 keer per jaar jongen krijgen. De draagtijd is ruim negen weken en de cavia's maken geen nest. Het zeugje kan gedurende de dracht wel tot 100% in gewicht toenemen. Het zal aan de conditie van de zeug afhangen wanneer een volgende dracht kan plaatsvinden. De jongen kunnen vanaf 5 weken oud, ze zijn dan ongeveer 300 gram, worden gescheiden van hun moeder.

Echte erfelijke problemen kennen we eigenlijk niet, maar met het fokken van de satijnbeharing en de kleuren dalmatiner en schimmel/roan is het goed om eerst te informeren hoe deze het beste gefokt kunnen worden. De KLN raad het fokken met geheel onbehaarde cavia's (Baldwin) af, maar staat de Skinny die gedeeltelijk onbehaard is toe. Diverse onderzoeken hebben uitgewezen dat dit caviaras geheel gezond is en functioneert als elke andere cavia. Belangrijk is wel om de omgevingstemperatuur aan te passen. Het beste is het om een fokker te vragen op welke temperatuur zij/hij zijn dieren houdt. U zult zien dat ze best een lage temperatuur kunnen verdragen.

6. Transport

2. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;

Rascavia's worden een paar maal per jaar naar tentoonstellingen vervoerd, normaliter binnen de landsgrenzen, maar soms ook naar buitenlandse shows. In bijna alle gevallen is de eigenaar of een deskundige bij het vervoer aanwezig en deze kan toezicht houden op het transport. Tijdens transport in meerdere lagen moeten de transportkisten op het oog horizontaal staan en in de juiste opstelling geladen zijn. Bijzonder belangrijk zijn voldoende hoogte van de transportkisten en genoeg ventilatieopeningen. De ventilatieopeningen mogen ook na belading niet belemmerd worden. Dit kan bereikt worden door het aanbrengen van latten op strategische plaatsen aan de buitenkant van de transportkisten. De dieren moeten altijd verzekerd zijn van voldoende verse lucht. Op de bodem moet materiaal aanwezig zijn dat urine en ontlasting kan opnemen en bij een lange afstand is wat passende voeding aan te bevelen.

Mochten u en uw dieren naar het buitenland gaan om bijvoorbeeld te showen, bekijk dan vooraf alle Europese Unie-regels die gelden voor het land waar u naar toe gaat en de landen waar u doorheen reist, maar ook welke regels gelden wanneer u weer met uw dieren Nederland weer wilt binnenkomen.

7 Verzorging en preventie

Door voorlichting binnen verenigingen, speciaal clubs, bonden, vakbladen en sociale media worden de houders/verzorgers van cavia's voortdurend ingelicht en bijgeschoold over de juiste wijze van verzorging. Het uitgangspunt is daarbij steeds het welzijn van de dieren. Door dagelijkse controle in het hok op licht, lucht, water, voer en hygiënische omstandigheden is het mogelijke ziektes en aandoeningen, worden afwijkingen en uitwendige parasieten zoals teken en mijten vroegtijdig ontdekt en kunnen passende maatregelen genomen worden.

8 Wetgeving

Het houden, fokken en het te koop aanbieden van cavia's en de opvang van cavia's is bij de wet geregeld, namelijk in de Wet Dieren. Deze krijgt steeds verder concreet invullingen in het besluit van dieren. Controle op handhaving van deze wetten wordt gedaan door de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectie Dienst (LID). De LID is het inspectieapparaat voor gezelschapsdieren van het ministerie van LNV. De inspecteurs van de LID zijn Buitengewoon Opsporing Ambtenaar (BOA) en hebben speciale strafrechtelijke bevoegdheden. Hoewel wetten en besluiten veel tekst bevatten, kunnen deze nooit helemaal en volledig sluitend zijn. Hoewel wetten en besluiten veel teksten bevatten, blijft het niet eenvoudig de regels nauwkeurig uit te voeren. Vaak leiden individuele gevallen via jurisprudentie tot duidelijkheid in de uitvoering van de wettelijke regel

9 Samenvatting

Binnen KLN is het houden van rascavia's aan voorwaarden gebonden. Voor het behouden en veiligstellen van de genetische eigenschappen is men gehouden om alleen met dieren te fokken die gezond en vitaal zijn en ook de kwaliteit bezitten om de instandhouding (conservatie) van de verschillende rassen te waarborgen. Een belangrijke rol speelt daarbij een goede verzorgingstoestand die alleen door een diervriendelijke en bij de diersoort passende manier van houden te bereiken is. Het uitgangspunt is dat gezondheid voor schoonheid gaat. Binnen de plaatselijke verenigingen en speciaalclub kan controle worden uitgeoefend op het naleven van de door KLN vastgestelde leidraad, waarbij recht gedaan wordt aan het welzijn van de cavia's en alle door de overheid uitgevaardigde regels.

Deze leidraad gaat in op 18 juni 2023.

I Welzijnsleidraad voor het houden van gedomesticeerde kleine knaagdieren

Deze leidraad bevat uitgangspunten en normen voor de bewaking van het dierenwelzijn bij het houden van kleine knaagdieren.

Inhoud:

- 1 Inleiding
- 2 Introductie kleine knaagdieren
- 3 Huisvesting
- 4 Voeding
- 5 Voortplanting
- 6 Transport
- 7 Verzorging en preventie
- 8 Wetgeving
- 9 Samenvatting

1. Inleiding

Deze leidraad is opgesteld door de commissie Dierenwelzijn & Wetgeving in opdracht van het hoofdbestuur van Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN). De conceptversie is door de Diertechnische Raad beoordeeld en van input voorzien en vervolgens in de Algemene Ledenvergadering vastgesteld. Elke 3 jaar wordt de leidraad indien nodig herzien. Aanvullende informatie over het houden van kleine knaagdieren is terug te vinden in de specifieke diergroepboekjes van de KLN.

In deze leidraad wordt uiteengezet welke voorwaarden gelden voor het diervriendelijk houden van kleine knaagdieren. Deze leidraad dient als zelfregulering voor de georganiseerde kleine knaagdierenhouderij. Dit met inachtneming van het wettelijk kader van de Wet Dieren en overige wettelijke bepalingen waaraan men zich ten alle tijden moet houden. De integriteit of intrinsieke waarde van het dier moet worden beschermd. Dit houdt in, dat er aantoonbaar respect moet zijn voor de eigenwaarde van het dier als een wezen met gevoel, dat pijn en plezier kan ervaren. Uitgangspunt hierbij is dat moet worden voldaan aan de vijf vrijheden van Brambell, die ook de basis voor de huidige wetgeving vormen:

1	Dieren zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en adequaat rantsoen.
2	Dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats.
3	Dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling.
4	Dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
5	De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen.

Om aan deze vrijheden te voldoen gelden er voor het houden van kleine knaagdieren de volgende criteria:

- Een bij de dieren passende huisvesting. Alleen dieren die elkaar verdragen mogen bij elkaar gehouden worden in één onderkomen.
- Geen beperkingen in huisvesting waardoor bij beweging en uiting van gedrag pijn, verwondingen of stress kunnen ontstaan.
- Een aan de dieren aangepaste voeding en verzorging.
- Dat de fokker voldoende kennis heeft om vitale en niet-vitale dieren te herkennen en weet hoe vitaliteit onder zijn/haar dieren bereikt kan worden. De fokker weet welke passende maatregelen genomen moeten worden bij niet-vitale dieren en hoe niet-vitale dieren voorkomen kunnen worden. Een passende maatregel kan het inschakelen van een dierenarts, een deskundige collega-fokker of rasvereniging zijn.

In de georganiseerde kleindierenliefhebberij houden liefhebbers ras kleine knaagdieren en fokken ze daarmee. Dat doen ze om de grote variëteit aan rassen en kleurslagen in stand te houden, te verbeteren of uit te breiden. Om dit te bereiken wordt op kwaliteiten, die in een rasstandaard staan beschreven, geselecteerd. Hierbij spelen keuringen en tentoonstellingen een belangrijke rol. Daar zit een wedstrijdelement aan: Wie fokt het dier dat het beste aan de rasstandaard voldoet? Als dieren op een show bijeen worden gebracht, wordt hun gezondheid bij aankomst en gedurende het verblijf door een dierenarts gemonitord. Bij de beoordeling door een keurmeester worden conditie en uiterlijke verzorging van de dieren meegenomen. Met de meest geschikte dieren wordt de fokkerij doorgezet. Voor de overige dieren wordt op een diervriendelijke wijze een andere bestemming gezocht.

Een gezonde welzijnsvriendelijke kleine knaagdierfokkerij resulteert niet alleen in door de fokker gewenste uiterlijke kenmerken, maar ook in gezondheidskenmerken zoals een laag sterftepercentage, een bij de diersoort passende vruchtbaarheid en gewenste groei en ontwikkeling van de jonge dieren tot vitale kleine ras knaagdieren.

Aangezien de hobby door kleine knaagdierenliefhebbers wordt bedreven, kan aangenomen worden dat de beoefenaren ervan goed voor hun dieren willen zorgen en daar ook plezier aan beleven. Maar bij het houden van levende dieren bestaat altijd het risico dat door onwetendheid, onkunde, onoplettendheid of overmatige competitie het welzijn van de dieren toch in het gedrang komt.

In de volgende hoofdstukken worden de vijf vrijheden bij het houden van rassen kleine knaagdieren verder toegelicht:

2. Introductie kleine knaagdieren

Knaagdieren (Rodentia) vormen de grootste groep van de groep zoogdieren. Er bestaan 28 families en meer dan vijftienhonderd soorten in deze groep. De kleine knaagdieren vormen ruim één derde van alle zoogdieren op aarde. De kleine knaagdieren zijn cultuurvolgers wat betekent dat deze de mens nodig hebben en verschillende soorten zelfs volledig afhankelijk geworden zijn van de mens. De dieren zochten in de loop van de eeuwen de mens op voor onderdak, voedsel en veiligheid, en werden zo huisdieren.

Kleine knagers kunnen snel tam worden, vooral als ze op jonge leeftijd aan mensen wennen. Veel knagers zijn in het wild in de schemertijd en nacht actief, maar door de domesticatie zijn ze nu ook overdag actief. De gehele groep kleine knagers werden en worden nog steeds gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek. De mens heeft veel te danken aan deze proefdieren. Ook veel soorten kleine knaagdieren zijn via de laboratoria zo onze huisdieren geworden. De kleine knaagdieren hebben samen veel overeenkomsten qua voeding, verzorging, voortplanting en huisvesting en zijn daardoor samengevoegd.

De historie en domesticatie van de kleine knagers begon met de muis. In de 17e eeuw worden al meerdere kleuren beschreven en in 1895 werd in Engeland de eerste muizenclub van Europa opgericht. Daarna komt in de 19e eeuw de rat in de laboratoria terecht. In het begin van de 20e eeuw werd het een huisdier en showdier in Europa en Nederland. De gerbils, ook wel renmuizen of woestijnratten genoemd, werden vanaf 1954 gefokt in de Verenigde Staten gefokt en kwamen in 1966 voor het eerst naar Europa. Van de hamsters is de Syrische Hamster ook wel goudhamster genoemd de bekendste. Hier zijn 4 soorten van maar de *Mesocricetus auratus* is onze huisdier goudhamster, die eerst in Amerika werd gefokt en sinds 1931 in Engeland. Na de 2e Wereldoorlog, in 1945, kwamen de dieren naar de rest van Europa. De groep Russische dwerghamsters bestaat uit drie soorten; namelijk de Russische-, de Campbelli- en de Roborovski dwerghamster, deze kwamen in 1960 naar Nederland als show- en huisdier. Ze worden veel gehouden en zijn makkelijk te verzorgen. De Chinese dwerghamster wordt als sinds 1919 als laboratoriumdier gehouden en daarna ook als huis- en tentoonstelling dier. Van de 14 soorten stekelmuizen, is de licht gekleurde Sinai stekelmuis sinds eind 1900 in Europa als huis- en showdier.

3. Huisvesting

Het verblijf behoort zo te zijn, dat pijn, lijden en verwondingen achterwege blijven. De huisvesting moet een bescherming bieden tegen de kou en hitte, maar zeker ook ontsnappingsvrij zijn. De kleine knaagdieren worden meestal in een schuur of in huis gehouden en deze moet voldoen aan de eisen voor een goede luchtkwaliteit, tocht- en vochtbeheersing. Door het ademen, alsmede de aanwezigheid van mest en urine wordt de lucht in het verblijf sterk belast. Daarom moet voldoende aanvoer van frisse lucht en afvoer van schadelijke gassen als ammoniak en kooldioxide gewaarborgd zijn. Wettelijke regels omtrent de grootte van de hokken ontbreken op dit moment in Nederland voor de kleine knaagdieren die voor de fok worden gehouden. Wel zijn er minimale eisen voor dieren in de proefdierhouderij. Een te grote of te kleine ruimte kan voor vele rassen verschillend zijn. In te grote verblijven worden de dieren minder tam. De meeste houders van kleine knaagdieren houden hun dieren in kooien die afkomstig zijn uit de dierenfokkerijen of laboratoriumbakken. Ook aquariums kunnen gebruikt worden, maar kunnen het beste voorzien worden van een gazen deksel, om ontsnapping te voorkomen.

De meeste kleine knaagdieren kunnen gezamenlijk worden gehouden in paren of groepen. Huisvesting van mannengroepen lukt niet bij ieder soort kleine knaagdieren. Informeer voor aanschaf van de dieren en de huisvesting waar de dieren behoefte aan hebben, maar ook welke knaagvrij en veilig zijn voor het soort wat u wilt aanschaffen. De volwassen Syrische hamsters, zowel de man als vrouw, moeten altijd alleen worden gehouden.

Er zijn zeer veel soorten bodembedekkers te verkrijgen en dit kan belangrijk zijn voor o.a. beharingsoorten van een dier. Bodembedekkers moeten veilig zijn, niet afgeven en schimmel- en stofvrij zijn. Ook zijn er diverse soorten nestmateriaal, maar ook hooi kan gebruikt worden. Voor sommige soorten kan een nestkastje gebruikt worden maar niet alle dieren zullen hier gebruik van maken. Pas op voor plastic netjes of andere speeltjes die kapot geknaagd kunnen worden. Regelmatig reinigen en desinfectiemaatregelen (met intervallen) blijven nodig. Belangrijk is ook het regelmatig reinigen van de voerbakken en waterflessen om ontwikkeling van de ziekteverwekkers zoveel mogelijk tegen te gaan. Nieuwe dieren kunnen het beste eerst even in afzondering worden gehouden.

4. Voeding

De groep kleine knaagdieren eten in principe hetzelfde, namelijk zaden, groente en dierlijke eiwitten. Het zijn met andere woorden alleseters. Een voor de knaagdieren uitgebalanceerde mengeling is in diverse merken te koop, maar ook de laboratoriumkorrel is zeer geschikt voor de grotere knaagdieren. Groente kan in kleine porties worden gegeven, maar bijv. uien worden afgeraden in verband met maag-darmproblemen. Fruit alleen in kleine porties en geen citrusfruit aan de hamsters geven. Dierlijke eiwitten kan bijvoorbeeld honden- of kattenvoer zijn maar ook wat vis, vlees of eigeel. Ook meelwormen, kippenbotjes en aardappels, alleen gekookt zonder zout en specerijen, noten in dop, een stukje kaas, pap, yoghurt, gedroogd brood, gekookte rijst en noedels kunnen af en toe worden geven als snoepje. De Chinese dwerghamster heeft veel behoefte aan dierlijke eiwitten en een derde van de maaltijd moet hieruit bestaan.

Hamsters hamsteren en zullen zaden vanuit hun voerbak, naar hun voorraadkamer verplaatsen. Een lege voerbak betekend niet dat er geen zaden in het verblijf aanwezig zijn. De dieren zullen eerst de lekkere zaden eruit halen en de rest laten staan als ze de gelegenheid krijgen. Dit kan op den duur gebrekkieken veroorzaken. Pas op dat hamsters geen plakspullen in hun wangzakken stoppen en geen gezoet voedsel krijgen in verband met het ontwikkelen van diabetes. Oliehoudende zaden kunnen overgewicht veroorzaken vooral bij muizen en ratten. Schoon water en voldoende voedsel mogen niet ontbreken in het verblijf.

5. Voortplanting

Fokdieren mogen niet te dik, te oud of te jong zijn. Ze moeten een goede conditie hebben en geen zichtbare of genetische afwijkingen. Deze groep zijn in het wild prooidieren en mede daardoor kan het aantal nakomelingen soms groot zijn. Voordat u met de fok begint, informeer dan waar u de nakomelingen kwijt kunt. Bij sommige soorten is het belangrijk om te weten welke kleuren er het beste bij elkaar passen om goede en gezonde dieren te fokken. De meeste knaagdieren kunnen het gehele jaar jongen produceren en worden onmiddellijk na de bevalling door de man weer gedekt. Haal de man uit het verblijf voordat deze zich weer kan voortplanten als dat niet de bedoeling is. De draagtijd van ratten is 19-24 dagen, muizen ongeveer 20 dagen, stekelmuisen 36-38 dagen, gerbil 23-25 dagen, Syrische hamster 16 dagen, dwerghamsters is rond de 21 dagen. Meestal kunnen de jongen met ongeveer 5 weken gespeend worden.

6. Transport

Voor het vervoer kan het beste een klein bakje worden gebruikt die ontsnappingsvrij is. De enkele malen per jaar dat de dieren mee gaan naar bijvoorbeeld een show en dan moeten we de dieren beschermen voor hitte, kou en wind. Zorg voor voldoende ventilatie tijdens het transport. De dieren moeten zich tijdens het transport niet kunnen verwonden of achter in een auto worden achtergelaten. Op de bodem kan het beste wat materiaal liggen dat urine en ontlasting goed kan opvangen. Wat hooi of ander materiaal waaronder het dier zich kan verschuilen wordt aanbevolen. Ook wat voeding moet aanwezig zijn, zeker als het over een grotere afstand gaat. Een stuk je groente of fruit kan gegeven worden voor de lange afstanden. Dieren die meegaan naar het buitenland moeten vaak een gezondheidsverklaring hebben. Kijk dit per land na, aan welke regels u moet voldoen.

7. Verzorging en preventie

Door dagelijkse controle in de verblijfsruimte op licht, lucht, voer, water en hygiënische omstandigheden is het mogelijk ziektes en aandoeningen vroegtijdig te ontdekken. Bij vroegtijdige ontdekkingen van afwijkingen van omgeving of bij de kleine knagers, zoals uitwendige parasieten (mijten en vlooiën) worden passende maatregelen genomen. Overtollige voedselresten worden verwijderd. Indien nodig kan het dier gewassen worden, bijvoorbeeld een rat, of voorzien worden van een bakje met speciaal badzand om zich zelf te baden.

Door voorlichting binnen de verenigingen, speciaalclub, bond en vakbladen en sociale media worden de houders/verzorgers van kleine knaagdieren voortdurend ingelicht en bijgeschoold over de juiste wijze van verzorging. Het uitgangspunt is steeds de gezondheid en het welzijn van de kleine knaagdieren.

8. Wetgeving

Het houden, fokken, te koop aanbieden en de opvang van cavia's is bij de wet geregeld, namelijk in de Wet Dieren. De Wet Dieren geeft uitvoering en invulling voor het deskundig houden van kleine knaagdieren in het besluit houders van dieren. Controle en handhaving van deze wetgeving wordt gedaan door de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) of de Landelijke Inspectie Dienst. De LID is het inspectieapparaat voor gezelschapsdieren van het ministerie van LNV. De inspecteurs van de LID zijn Buitengewoon Opsporing Ambtenaar (BOA) en hebben speciale strafrechtelijke bevoegdheden. Hoewel wetten en besluiten veel teksten bevatten, blijft het niet eenvoudig de regels nauwkeurig uit te voeren. Vaak leiden individuele gevallen via jurisprudentie tot duidelijkheid in de uitvoering van de wettelijke regel.

9. Samenvatting

Deze leidraad wordt binnen KLN gehanteerd; het houden van kleine knaagdieren is hiermee aan voorwaarden gebonden. Voor het behouden en veiligstellen van de genetische eigenschappen is men

gehouden om alleen met dieren te fokken die gezond en vitaal zijn en ook de kwaliteit bezitten om de instandhouding (conservatie) van de verschillende rassen te waarborgen.

Een belangrijke rol speelt daarbij een goede verzorgingstoestand die alleen door diervriendelijke en bij de diersoort passende manier van houden te bereiken is. Het uitgangspunt is dat gezondheid vóór schoonheid gaat. Plaatselijke verenigingen en speciaalclubs kunnen adviseren over naleven van deze door KLN vastgestelde leidraad, waarbij recht gedaan wordt aan het welzijn van de kleine knagers en alle door de overheid uitgevaardigde regels.

Deze leidraad gaat in op 18 juni 2023.

J. Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van rashoenders en rasdwerghoenders

Deze leidraad bevat uitgangspunten en normen voor de bewaking van het dierwelzijn bij het houden van Rashoenders, Rasdwerghoenders en Serama's (hierna te noemen: rashoenders).

Inhoud:

1. Inleiding
2. Introductie hoenders
3. Huisvesting
4. Voeding
5. Voortplanting
6. Transport
7. Verzorging en preventie
8. Wetgeving
9. Samenvatting

1. Inleiding

Deze leidraad is opgesteld door de commissie Dierenwelzijn & Wetgeving in opdracht van het hoofdbestuur van Kleindierliefhebbers Nederland (KLN). De conceptversie is door de Diertechnische Raad beoordeeld en van input voorzien en vervolgens in de Algemene Ledenvergadering vastgesteld. Elke 3 jaar wordt de leidraad indien nodig herzien. Aanvullende informatie over het houden van kleindieren is terug te vinden in de specifieke diergroepboekjes van KLN.

In deze leidraad wordt uiteengezet welke voorwaarden gelden voor het diervriendelijk houden van rashoenders. Deze leidraad dient als zelfregulering voor de georganiseerde rashoenderhouderij. Dit met inachtneming van het wettelijk kader van de Wet Dieren en overige wettelijke bepalingen waaraan men zich ten alle tijden moet houden. De integriteit of intrinsieke waarde van het dier moet worden beschermd. Dit houdt in, dat er aantoonbaar respect moet zijn voor de eigen waarde van het dier als een wezen met gevoel, dat pijn en plezier kan ervaren. Uitgangspunt hierbij is dat moet worden voldaan aan de vijf vrijheden van Brambell, die ook de basis voor de huidige wetgeving vormen:

1. dieren zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;
2. dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
3. dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling;
4. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
5. De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen.

Om aan deze vrijheden te voldoen gelden er voor het houden van rashoenders de volgende criteria:

- Een bij de dieren passende huisvesting. Alleen dieren en diersoorten die elkaar verdragen mogen bij elkaar gehouden worden in één onderkomen.
- Geen beperkingen in huisvesting waardoor bij beweging en uiting van gedrag pijn, verwondingen of stress kunnen ontstaan.

- Een aan de dieren aangepaste voeding en verzorging.
- Dat de fokker voldoende kennis heeft om vitale en niet-vitale dieren te herkennen en weet hoe vitaliteit onder zijn/haar dieren bereikt kan worden. De fokker weet welke passende maatregelen genomen moeten worden bij niet vitale dieren en hoe niet-vitale dieren voorkomen kunnen worden. Een passende maatregel kan ook het inschakelen van hulp van een dierenarts, een deskundige collega-fokker of de rasvereniging zijn.

In de georganiseerde kleindierenliefhebberij houden liefhebbers rashoenders en fokken ze daarmee. Dat doen ze om de grote variëteit aan rassen en kleurslagen in stand te houden, te verbeteren of uit te breiden. Om dit te bereiken wordt op kwaliteiten, die in een rasstandaard staan beschreven, geselecteerd. Hierbij spelen keuringen en tentoonstellingen een belangrijke rol. Daar zit een wedstrijdelement aan: Wie fokt het dier dat het beste aan de rasstandaard voldoet? Als dieren op een show bijeen worden gebracht, wordt hun gezondheid bij aankomst en gedurende het verblijf door een dierenarts gemonitord. Bij de beoordeling door een keurmeester worden conditie en uiterlijke verzorging van de dieren meegenomen. Met de meest geschikte dieren wordt de fokkerij doorgezet. Voor overige dieren wordt op een diervriendelijke wijze een andere bestemming gezocht.

Een gezonde welzijnsvriendelijke hoenderfokkerij resulteert niet alleen in de door de fokker gewenste uiterlijke kenmerken, maar ook in gezondheidskenmerken zoals een laag sterftepercentage, een bij de diersoort passende vruchtbaarheid en de gewenste groei en ontwikkeling van de jonge dieren tot vitale rashoenders.

Aangezien de hobby door hoenderliefhebbers wordt bedreven, kan aangenomen worden dat de beoefenaren ervan goed voor hun dieren willen zorgen en daar ook plezier aan beleven. Maar bij het houden van levende dieren bestaat altijd het risico dat door onwetendheid, onkunde, onoplettendheid of overmatige competitie het welzijn van de dieren toch in het gedrang komt.

In de volgende hoofdstukken worden de vijf vrijheden bij het houden van hoenders verder toegelicht:

2. Introductie hoenders

Hoenders (Galliformes) zijn een orde van vogels. Over het algemeen zijn het typische grondvogels. Het zijn plompe vogels die niet ver en hoog vliegen. Ze verbergen zich bij gevaar in het struikgewas en broeden op de grond. Alle hoendervogels zijn nestvlinders. Het zijn prooidieren en daarom slapen veel soorten op een veilige hoog gelegen plaats zoals in een boom. (bron: Wikipedia)

Van nature leven hoenders in groepen; één of meer hanen met een groep hennen. In deze groepen bestaat een rangorde, ook wel pikorde genoemd. Dieren die laag in de rangorde staan, zullen het eerst welzijnsproblemen ervaren als de houderij niet optimaal is.

3. Huisvesting

2) Dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;

5) De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen.

Hoenders behoren doelmatig gehuisvest worden, dat wil zeggen dat ze een hok nodig hebben dat voldoet aan de rasspecifieke eisen. Hoenders kunnen in een binnenhok of stal gehouden worden, mits daar ook daglicht kan toetreden. Er kunnen dan maximaal 2 dieren op een vierkante meter worden gehouden. Het is echter aan te bevelen dat de hoenders ook naar buiten kunnen. Dat kan in een afgesloten ruimte (ren of voliere) of een geheel vrije uitloop. Voor een overdekte ren wordt een oppervlakte van minimaal 1 m² per dier aanbevolen. Er is sprake van een vrije uitloop als 10 hoenders buiten een ruimte van tenminste 30 m² hebben, bij voorkeur op gras. Vrije uitloop geeft de dieren meer keuzevrijheid en scharrelruimte. Echter in tijden van een ophokplicht of afschermplicht is vrije uitloop niet mogelijk.

In zowel een ren als bij een vrije uitloop moeten de dieren de schaduw kunnen opzoeken. Voor dieren die een ren of vrije uitloop tot hun beschikking hebben, is in het hok minder bewegingsruimte nodig. We spreken dan over een nachthok. Rekening houdend met de grootte en het temperament van de verschillende rassen, zijn de minimum voor het nachthok:

Ras (grootte)	Aantal dieren per m ² nachthok
Zware en middenzware rassen (Haan > 3kg)	3
Lichte rassen (haan tot 2 kg)	4
Dwerghoenders en Serama's	5

Als een hok te klein is, zal er meer onrust zijn tussen de dieren onderling. De dieren die het laagst in de pikorde staan, zullen geregeld verjaagd worden en onvoldoende gelegenheid hebben om te vluchten of zich terug te trekken. Het observeren van dit gedrag en daar naar handelen is belangrijker dan het hanteren van de bovengenoemde getallen.

Voor de verzorging van hun verenpak en huid nemen hoenders graag een stofbad. Bij het enkel en alleen houden van hoenders in een binnenhok of stal moet daarom de mogelijkheid voor zo'n stofbad worden geboden. Dit kan door het plaatsen van een bak met zand.

Slaapgelegenheid:

De meeste hoenders slapen graag hoog. Hiervoor kunnen zitstokken worden aangebracht. Bij meerdere zitstokken is het prettiger om deze op gelijke hoogte te maken, zodat de dieren 's avonds niet teveel vechten om het beste (hoogste) plekje. Als vuistregel moet 1,5 keer de breedte van het dier als zitstoklengte worden aangehouden. Dus voor 15 hoenders van 25 cm breed is $15 \times 25 \times 1,5 = 5,63$ meter zitstokken nodig. Een mestplank of specifieke mestopvangbak onder de zitstokken kan sterk bijdragen aan de hygiëne in het hok, als die regelmatig gereinigd wordt. Sommige rassen maken geen gebruik van zitstokken. Deze dieren willen graag in een rustig, tochtvrij en droog hoekje op de grond overnachten.

De dieren moeten in het nachthok beschermd worden tegen wind, koude, hitte en vocht. Daarnaast moeten ze ook in het nachthok over voldoende frisse lucht beschikken. De mest moet onder de zitstokken opgevangen worden, of in het strooisel kunnen uitdrogen. Als de mest nat wordt, zal ammoniak ontstaan en dat is schadelijk voor de luchtwegen. Het hok moet altijd goed geventileerd worden zonder dat er tocht ontstaat. De bodembedekking is zodanig van samenstelling dat de dieren zo veel mogelijk natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Van nature scharrelen hoenders graag door strooisel om voedsel te zoeken. Daarom is het aan te bevelen om dagelijks een beetje graan door het strooisel te strooien, om dit gedrag te bevorderen. Dit is meteen goed voor de poten en nagels van de dieren. Het regelmatig reinigen of vervangen van de bodembedekking is daarbij vanzelfsprekend.

Legnesten:

Hennen zullen, afhankelijk van ras en seizoen, op een leeftijd van ongeveer een half jaar beginnen te leggen. Van nature wil de hen haar ei leggen op een rustig, beschut plekje dicht bij de grond. Ze zal een aantal dagen achter elkaar een ei op dezelfde plek willen leggen en er vervolgens op willen broeden. Voordat jonge hennen beginnen te leggen, moeten de legnesten aanwezig zijn, zodat ze er aan kunnen wennen. Een legnest per drie hennen is praktisch altijd voldoende. Te weinig legnesten leidt tot onrust in het hok. Vooral de hennen die laag in de pikorde staan, zullen dan vaker hun ei op de grond leggen.

De aanbevolen afmetingen voor de legnesten zijn:

Ras	Afmetingen (l * b * h)
Zware rassen (haan zwaarder dan 3 kg)	50 x 50 x 50
Middelgrote rassen (haan tot 3 kg)	45 x 45 x 45
Lichte rassen (haan tot 2 kg)	35 x 35 x 35
Dwerghoenders	35 x 35 x 35
Oorspronkelijke kriel en Serama's	25 x 25 x 25

Ook hier geldt dat het observeren van het gedrag van de dieren en daar naar handelen, belangrijker is dan het hanteren van de getallen.

4. Voeding

1) zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;

Het is gebruikelijk dat hoenders twee keer per dag gevoerd worden en dat hun drinkwater wordt verversd. Is dat niet mogelijk, dan 's morgens voldoende voer en water aanbieden voor de hele dag. Hoenders zijn alleseters. Ze kunnen veel etensresten en groente- en fruitafval goed eten en verteren. In de handel is voer verkrijgbaar dat aansluit op de verschillende levensfasen van de kuikens en van de jonge en volwassen dieren.

Onbeperkt voer aanbieden kan op den duur ongedierte aantrekken. Voor het verstrekken van een afgemeten hoeveelheid voer (beperkt voeren) zijn allerlei richtlijnen per ras beschikbaar; ook voerfabrikanten adviseren hierover. Het is echter belangrijker om het eetgedrag van de dieren te observeren. Bij het verstrekken van het voer moeten ze graag komen eten, maar niet de voerbak aanvallen. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende ruimte aan de voerbak is, zodat alle dieren tegelijk kunnen eten, ook degene die het laagst in de pikorde staan.

Drinkwater moet altijd beschikbaar zijn. De wateropname is ongeveer twee keer zo groot als de voeropname. De opstelling van de drinkbakken moet zodanig zijn, dat bevuiling wordt voorkomen. Ook

hier is het belangrijk dat de dieren die het laagst in de pikorde staan voldoende gelegenheid krijgen om te drinken. Bij vorst moeten maatregelen genomen worden dat het drinkwater niet dichtvriest. Met een extra set drinkbakken kan er een paar keer per dag gewisseld worden. Ook zijn er speciale verwarmingselementen te koop voor drinkbakken.

5. Voortplanting

5) De dieren zijn vrij om normaal gedrag te vertonen

Voortplanting is één van de meest natuurlijke gedragingen van hoenders. Dat betekent niet dat voortplanting altijd moet worden bevorderd. Het is heel goed mogelijk om hennen zonder haan te houden. Deze hennen kunnen gewoon eieren leggen, maar deze zijn dan niet bevrucht.

Van nature vindt bij hoenders de voortplanting plaats in tomen: een haan met een aantal hennen. Bij sommige rassen, zoals Aziatische vechterhoenderrassen, heeft een haan slechts één hen. De haan zal met deze hennen paren (treden), waarbij sommige hennen vaker getreden worden dan andere. Het is belangrijk om dit goed te observeren, omdat overmatig treden kan leiden tot beschadigingen van de hen.

Het verwijderen van sporen bij de hanen is verboden; ze mogen wel stomp gemaakt worden zolang het levende deel niet geraakt wordt. Schade bij de hennen kan voorkomen worden door de tomen groter te maken, of door de dieren vrije uitloop te geven zodat de hennen kunnen wegvlugten.

De fokker is verantwoordelijk voor de ouderdieren, maar ook voor de eventuele kuikens. Worden de kuikens door de hen uitgebroed of in een broedmachine? Is er voldoende ruimte en kennis aanwezig om de kuikens groot te brengen? En wat zal straks de bestemming van deze kuikens zijn? Als er geen kuikens gewenst zijn, of als de eieren niet door de hen zelf uitgebroed zullen worden, is het aan te bevelen om meerdere keren per dag de eieren weg te halen. De hennen zullen dan minder snel geneigd zijn om te gaan broeden ("broeds" worden).

Tijdens de broedsheid eet en drinkt een hen weinig; ze kan dan ook veel gewicht verliezen. Ook dit is natuurlijk en niet nadelig voor het welzijn. Het is wel van belang dat er voer en water op korte afstand van het nest beschikbaar is en dat de broedse hen in een rustige en veilige omgeving zit, anders zou ze te weinig van het nest af durven gaan om te eten. Ook als de eieren regelmatig worden geraapt, kan een hen ongewenst broeds raken. Bij sommige rassen gebeurt dit vaker dan bij andere. Broedsheid is een natuurlijk proces, en gaat vanzelf over als er na verloop van tijd geen kuikens komen. Hennen kunnen broeds-af gemaakt worden door ze regelmatig van het nest af te halen. Ook verandering van verblijf of verhuizing kan daarbij helpen. Desgewenst kunnen ze tijdelijk in een verblijf zonder legnesten en strooisel geplaatst worden.

6. Transport

2. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;

Rashoenders worden een paar maal per jaar van en naar tentoonstellingen vervoerd, doorgaans binnen de landsgrenzen. Ook verhuizen hoenders voor fokdoeleinden naar andere fokkers of liefhebbers.

Alleen gezonde hoenders mogen vervoerd worden voor verkoop of tentoonstellingen. Voorafgaand aan het transport moeten ze rijkelijk gedrenkt worden en matig gevoerd. Het transport moet zo kort mogelijk zijn, en mag ten hoogste 24 uur bedragen. Bij transport dat langer dan 12 uur duurt, moet onderweg water worden verstrekt. Bij het transport moeten stress en angst zo veel mogelijk voorkomen worden. In een "donkere" kist zijn de hoenders over het algemeen rustiger dan in een transportkist met een gaasvenster.

Daarom kunnen beter geen knaagdierenkooien of benches gebruikt worden.

De dieren moeten tijdens het transport zich niet kunnen verwonden of beschadigen. Dieren mogen bij warme dagen niet in een auto achter gelaten worden. Bij hoge temperaturen moeten maatregelen genomen worden om te voorkomen dat de dieren oververhit raken. Het transportmateriaal is stevig van constructie en heeft één dier per vak. De afmetingen van een vak moeten aangepast zijn aan de grootte van de dieren en zijn als volgt ca.:

Ras / Grootte	Maten in cm (l * b * h)
Zware rassen (haan zwaarder dan 3 kg)	50 x 35 x 50
Middelgrote rassen (haan tot 3 kg)	45 x 30 x 45
Lichte rassen (haan tot 2 kg)	40 x 25 x 40
Dwerghoenders	40 x 25 x 40
Oorspronkelijke krielen	30 x 18 x 35

De bodemmaat mag niet veel groter zijn i.v.m. het schuiven van de dieren bij schuinhouden en remmen. Daarom moet zowel te groot als te klein transportmateriaal vermeden worden. Tevens moet de bodem van ruw materiaal zijn. Een verwijzing naar levende dieren op de kisten mag niet ontbreken.

Ventilatieopeningen:

In het transportmateriaal moeten ruim voldoende ventilatieopeningen aanwezig zijn. Als minimum geldt 15% van het vloeroppervlak. Voorbeeld dwerghoenders: $0,15 \times 40 \times 25 = 150 \text{ cm}^2$ per dier. Twee openingen bijvoorbeeld van 5 x 15 cm aan elke kant voldoen voor één dier.

De ventilatieopeningen mogen ook na belading niet belemmerd worden. Dit kan bereikt worden door het aanbrengen van latten op strategische plaatsen aan de buitenkant van de transportkisten. De dieren moeten altijd verzekerd zijn van voldoende verse lucht.

6. Verzorging en preventie

Door voorlichting binnen verenigingen, speciaalclubs, bonden en middels vakbladen en sociale media worden de houders/verzorgers van hoenders voortdurend ingelicht en bijgeschoold over de juiste wijze van verzorging. Het uitgangspunt is daarbij steeds het welzijn van de dieren. Door dagelijkse observatie van de dieren en controle op licht, lucht, water, voer, hygiënische omstandigheden en mogelijke ziektes en aandoeningen en plagen door endo- of ectoparasieten, worden afwijkingen vroegtijdig ontdekt en kunnen passende (preventieve) maatregelen genomen worden. Hierbij horen ook de maatregelen om de dieren te beschermen tegen predatoren.

8. Wetgeving

Het houden, fokken en het te koop aanbieden van hoenders is bij wet geregeld, namelijk in de Wet Dieren. Deze krijgt steeds verder concreet invulling in het besluit houders van dieren. Controle op handhaving van deze wetten wordt gedaan door de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectie Dienst (LID). De LID is het inspectieapparaat voor gezelschapsdieren van het ministerie van LNV. De inspecteurs van de LID zijn Buitengewoon Opsporing Ambtenaar (BOA) en hebben speciale strafrechtelijke bevoegdheden. Hoewel wetten en besluiten veel teksten bevatten, blijft het niet eenvoudig de regels nauwkeurig uit te voeren. Vaak leiden individuele gevallen via jurisprudentie tot duidelijkheid in de uitvoering van de wettelijke regel.

9. Samenvatting

Deze leidraad wordt binnen KLN gehanteerd; het houden van hoenders is hiermee aan voorwaarden gebonden. Voor het behouden en veiligstellen van de genetische eigenschappen is men gehouden om alleen met dieren te fokken die gezond en vitaal zijn en ook de kwaliteit bezitten om de instandhouding (conservatie) van de verschillende rassen te waarborgen.

Een belangrijke rol speelt daarbij een goede verzorgingstoestand die alleen door een diervriendelijke en bij de diersoort passende manier van houden te bereiken is. Het uitgangspunt is dat gezondheid vóór schoonheid gaat.

Plaatselijke verenigingen en speciaalclubs kunnen adviseren over naleven van deze door KLN vastgestelde leidraad, waarbij recht gedaan wordt aan het welzijn van de hoenders en alle door de overheid uitgevaardigde regels.

Deze leidraad gaat in op 18 juni 2023.

K Welzijnsleidraad voor het houden van gedomesticeerde en oorspronkelijke watervogels.

Deze leidraad bevat uitgangspunten en normen voor de bewaking van het dierwelzijn bij het houden van gedomesticeerde en oorspronkelijke watervogels (hierna te noemen: watervogels).

Inhoud:

1. Inleiding
2. Introductie watervogels
3. Huisvesting
4. Voeding
5. Voortplanting
6. Transport
7. Verzorging en preventie
8. Wetgeving
9. Samenvatting

1. Inleiding

Deze leidraad is opgesteld door de Commissie Dierenwelzijn & Wetgeving in opdracht van het hoofdbestuur van KLN. De conceptversie is door de Diertechnische Raad beoordeeld en van input voorzien en vervolgens in de Algemene Ledenvergadering vastgesteld. Elke 3 jaar wordt de leidraad indien nodig herzien.

In deze leidraad wordt uiteengezet welke voorwaarden gelden voor het diervriendelijk houden van watervogels. Deze leidraad dient als zelfregulering voor de georganiseerde watervogelhouderij. Dit met inachtneming van het wettelijk kader van de Wet Dieren en overige wettelijke bepalingen waaraan men zich ten alle tijden moet houden. Het uitgangspunt is dat moet worden voldaan aan de vijf vrijheden van Brambell met daarbij het behoud van integriteit van het individuele dier, die ook de basis voor de huidige wetgeving vormen:

1	Dieren zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;
2	Dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
3	Dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling;
4	Dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
5	Dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen.

Om aan deze vrijheden te voldoen, gelden voor het houden van watervogels de volgende criteria:

- Een bij de dieren passende huisvesting. Alleen dieren en diersoorten die elkaar verdragen mogen bij elkaar gehouden worden in één onderkomen;
- Geen beperkingen in huisvesting waardoor bij beweging en uiting van gedrag pijn, verwondingen of stress kunnen ontstaan;
- Een aan de dieren aangepaste voeding en verzorging;
- Dat de fokker voldoende kennis heeft om vitale en niet-vitale dieren te herkennen en weet hoe vitaliteit onder zijn/haar dieren bereikt kan worden. De fokker weet welke passende maatregelen genomen moeten worden bij niet-vitale dieren en hoe niet-vitale dieren voorkomen kunnen worden. Een passende maatregel kan ook het inschakelen van hulp van een dierenarts, een deskundige collega-fokker of de rasvereniging zijn.

In de georganiseerde kleindierliefhebberij houden liefhebbers watervogels en fokken ze daarmee. Dat doen ze om de grote variëteit aan rassen en kleurslagen in stand te houden, te verbeteren of uit te breiden.

Om dit te bereiken wordt op kwaliteiten, die in een rasstandaard staan beschreven, geselecteerd. Hierbij spelen keuringen en tentoonstellingen een belangrijke rol. Daar zit een wedstrijdelement aan: wie fokt het dier dat het beste aan de rasstandaard voldoet? Als dieren op een show bijeen worden gebracht, wordt hun gezondheid bij aankomst en gedurende het verblijf door een dierenarts gemonitord.

Bij de beoordeling door een keurmeester worden conditie en uiterlijke verzorging van de dieren meegenomen. Met de meest geschikte dieren wordt de fokkerij doorgezet. Voor overige dieren wordt op een diervriendelijke wijze een andere bestemming gezocht.

Een gezonde, welzijnsvriendelijke watervogelfokkerij resulteert niet alleen in de door de fokker gewenste uiterlijke kenmerken, maar ook in gezondheidskenmerken zoals een laag sterftepercentage, een bij de diersoort passende vruchtbaarheid en de gewenste groei en ontwikkeling van de jonge dieren tot vitale watervogels.

Aangezien de hobby door watervogelliefhebbers wordt bedreven, kan aangenomen worden dat de beoefenaren ervan goed voor hun dieren willen zorgen en daar ook plezier aan beleven. Maar bij het houden van levende dieren bestaat altijd het risico dat door onwetendheid, onkunde, onoplettendheid of overmatige competitie het welzijn van de dieren toch in het gedrang komt.

2. Introductie watervogels

De orde Anseriformes (Eendvogels) kent drie families: Anatidae (eenden, ganzen, zwanen); Anhimidae (Hoenderkoeten) en Anseranatidae (Ekstergans). De gedomesticeerde eenden stammen af van de wilde eend (*Anas platyrhynchos*) voorkomend op het Noordelijk halfrond en de muskuseend (*Cairina moschata*), voorkomend in Zuid- en Midden-Amerika. Kruisingen tussen wilde eend en de muskuseend zijn onvruchtbaar. Gedomesticeerde ganzen stammen af van de grauwe gans (*Anser anser*) met een Europese en

Aziatische ondersoort en de Aziatische zwaangans (*Anas cygnoides*). De gedomesticeerde rassen voortkomend uit de zwaangans kenmerken zich door een knobbel op de bovensnavelaanzet. Onderlinge kruisingen tussen de grauwe gans en zwaangans zijn vruchtbaar. Watervogels kenmerken zich door hun vermogen tot zowel lopen, zwemmen en vliegen en beschikken vrijwel allemaal over zwemvliezen. De kuikens zijn nestvlieders. Buiten het broedseizoen leven de dieren vaak in groepen. Tijdens de rui, die veelal in groepen wordt doorgebracht, wordt het verenkleed vervangen door een veelal onopvallend ruikleed waarbij de slagpennen tegelijkertijd worden vervangen. Voor de opkomst van de commerciële leg- en vleeshoenders werden watervogels in groten getale gehouden vanwege hun snelle groei en goede legvermogen onder sobere omstandigheden en vormde de 1500 eendenkooien voor het vangen wilde watervogels een belangrijke inkomstenbron.

3. Huisvesting

In tegenstelling tot veel andere kleindierrassen, hebben watervogels als zodanig geen onderdak als hok of stal nodig, maar beschutting tegen wind, zon en soms koude. Dit kan windluw hok zijn of beplanting, etc. Sommige dieren worden voor de nacht opgesloten als bescherming tegen predatoren als een ren of volière ontbreekt.

Waar mogelijk zoeken watervogels bescherming en afkoeling op het water. Watervogels van het Noordelijk halfrond kunnen beter tegen koude dan tegen hitte. Voor dieren afkomstig van het Zuidelijk halfrond moeten bij strenge vorst voorzorgsmaatregelen genomen worden.

Essentieel voor watervogels is de beschikbaarheid over voldoende schoon en vers drink- en zwemwater voor het dagelijks onderhoud van het verenkleed. Daarbij is het van belang dat de watertemperatuur bij aanhoudende warmte onder de 20° C blijft. Dit ter voorkoming van de toxine afscheidende bacteriën als botulisme en blauwalg die verlamming en sterfte veroorzaken.

Bij strenge vorst trekken dieren zich terug naar het water. Als het niet lukt om het water ijsvrij te houden door bijvoorbeeld een (lucht)pomp, dan kunnen de dieren het beste tijdelijk ondergebracht worden in een hok of schuur, voorzien van een dikke laag droog strooisel. Ook hier is het wederom van belang dat de dieren over voldoende vers drink- en zwemwater beschikken. Het onthouden van zwemwater kan de werking van de vet producerende stuitkleur negatief beïnvloeden en daarmee de conditie van het verenkleed. Wordt een wak gemaakt - voor duikeenden is het van belang dat deze groot genoeg is om terug te vinden - in het ijs, dan is het van belang dat de uitloop voldoende grip geeft om de dieren uit te water te laten komen. De van de dieren aflopende waterdruppels zorgen na bevriezing anders voor een glijbaan waardoor zij het water niet meer kunnen verlaten. De hellingshoek speelt hierbij een grote rol.

Ook zijn er soorten oorspronkelijke watervogels die vanuit hun natuurlijke biotoop niet in staat zijn hun poten vorstvrij te houden. Zij hebben altijd blijvend (ook bij strenge vorst) open water en/of een droog hok met dik strooisel nodig om bevriezing te voorkomen.

De geadviseerde diepte van de vijver is voor zwanen 80 cm, voor zee- en duikeenden 60 cm en voor de overige ganzen en eenden 35 cm. Voor een paartje eenden of talingen is 2 m² vijver en een ruimte met gras van ca 5 m² voldoende. Voor grotere rassen is een groter oppervlak van belang. Dit betekent niet dat op het dubbele oppervlak 2 paartjes passen. Dat hangt af van de soort watervogels en hun gedrag. Met name in de broedtijd hebben watervogels behoefte aan een eigen territorium en zullen dit verdedigen. Dieren hebben altijd voldoende ruimte nodig om zich terug te kunnen trekken.

Ganzen hebben meer ruimte nodig. Een paar ganzen heeft een vijver van ongeveer 4 m² nodig, maar het grasveld moet minstens 100 m² groot zijn. Een belangrijke indicator hierbij is dat de grasmat in de winter ongeschonden blijft en niet modderig wordt. Als de ganzen het gras zomers te kort houden, zijn er te veel dieren of is te weinig ruimte. Bijvoeding en extra groenvoer zijn dan noodzakelijk, let hierbij wel op dat de dieren niet vervetten. Als het gras daarentegen te lang is, moet dit gemaaid worden voor een goede opname. De lengte van de snavel is hierbij een maat voor de hoogte van het gras.

Zwanen zijn echte zwemmers en matige lopers. Een mooie ruime vijver van 25 tot 50 m² is onontbeerlijk. Gras en andere langere vegetatie rondom de vijver lusten ze graag. 100 tot 200 m² grasveld is zeker nodig. Gebrek aan gras moet met voldoende bijvoeding en groenvoer gecompenseerd worden.

De vijver moet voorzien zijn van een deugdelijke walbeschoeiing omdat watervogels graag in de walkanten wroeten. Eenden, ganzen en zwanen kunnen overigens vaak gezamenlijk gehouden worden, maar niet alle soorten zijn geschikt. Met name in de broedtijd neemt de verdraagzaamheid af en zal het territorium verdedigd worden. Overigens is dit sterk soortafhankelijk. Sommigen soorten moeten in de broedtijd en opgroeiperiode van de jongen separaat gehouden worden.

Als de ruitijd is aangebroken, groeperen de dieren vaak en trekken zich terug in de luwte. In de paartijd kunnen met name de woerden van de gedomesticeerde rassen zich erg opdringerig gedragen wat het

welzijn van de vrouwelijke dieren kan schaden. Om deze reden worden boventallige woerden vaak samen opgehokt tot aan de ruiperiode.

Aangezien de groep watervogels een brede groep aan soorten en rassen bevat, wordt aanbevolen om het boek uitgegeven door Aviornis: Watervogels houden... 't is een hobby! te raadplegen.

Watervogels kunnen in een open of afgesloten ruimte, bijvoorbeeld een goed afgesloten volière met passende beplanting, gehouden worden. Hierbinnen zijn de dieren beschermd tegen roofdieren en kunnen vrij vliegen. De meeste gedomesticeerde soorten kunnen waar mogelijk in open ruimtes hun vliegvermogen behouden. Anders moeten de dieren correct gekortwiekt (afknippen van de grote slagpennen aan één vleugel) worden. Bij de jaarlijkse zomerrui wordt het verenkleed vernieuwd. Het leewieken - lichamelijke ingreep, waarbij het laatste vleugellid wordt verwijderd - is sinds 2018 verboden. Correct gekortwielde watervogels worden op tentoonstellingen toegelaten.

4. Voeding

Anders dan bijvoorbeeld kippen, hebben de meeste watervogels een sterk seizoengebonden voedselbehoefte. Dit wordt mede bepaald door de relatief snelle groei van de kuikens, de zomerrui waarbij twee keer van verenkleed wordt gewisseld en de opbouw van vetreserves onder de huid en rond de organen in de herfst.

In aanloop tot het broedseizoen wordt voer met een hoger eiwit- en calciumgehalte verlangd. De leg van relatief grote eieren wordt in belangrijke mate uit de voeding samengesteld. Als de noodzakelijke voedingsstoffen ontbreken, kan dit ten koste van het skelet en de conditie van het moederdier. Dit kan tot legnood of melkziekte leiden. Het aantal eieren, wat sterk kan variëren per ras, is eveneens voor de keuze van het voer en de duur dat dit beschikbaar wordt gesteld. Gedomesticeerde legrassen leggen een groot deel van het jaar.

Onder normale omstandigheden volstaat onderhoudsvoer. De voor watervogels kenmerkende dubbele rui betekent opnieuw een tijdelijke hogere eiwitbehoefte voor de aanmaak van het nieuwe verenkleed.

In aanloop tot het winterseizoen gaan de noordelijke soorten onderhuids en rond de organen vet aanleggen om de winterperiode door te komen. Deels als reserve en deels als isolatie. Het onderhuidse vet ontwikkelt zich met name onder de waterlijn sterk. In de aanloop tot de winter is de behoefte aan energierijk voer hoog en vervalt als de vetvoorraden zijn aangemaakt. Dan voldoet onderhoudsvoer weer.

Bij strenge vorst tonen de noordelijke soorten een andere stofwisseling waarbij het gedrag duidelijk gericht is op energiebesparing. Omdat de meeste watervogels ook in de winter buiten worden gehouden, is het van belang dat bij vorst waar nodig energierijk voer wordt aangeboden. In aanloop tot het voorjaar worden de vetreserves afgebouwd. Te vette dieren zijn minder vruchtbaar en een broedende eend is juist gebaat met een goed contact met de eieren.

Met name ganzen en zwanen hebben een grote behoefte aan gras. Als dit in de winter minder beschikbaar is, is bijvoeren van groen als andijvie, boerenkool, witlofschillen of (gesneden) wortelen een prima aanvulling. Het verstrekken van gemaaid gras wordt afgeraden omdat dit snel beschimmelt raakt en zich kan ophopen onder de tong. Jong, eiwitrijk voorjaargras stimuleert de leg van eieren. Eenden eten meestal minder groen dan ganzen en dit geldt vooral voor de oorspronkelijke eendensoorten. Een uitzondering zijn Smienten, die eten graag gras. Kunnen de dieren de groei van het gras niet bijhouden, dan moet regelmatig het gras gemaaid worden.

NB Een aantal soorten, met name zee- en duikeenden, hebben een afwijkende voederbehoefte en stellen specifieke eisen aan het water. Van belang is dat de houder hiermee bekend is.

Jonge watervogels groeien snel. De poten ontwikkelen zich als eerste en als het verenpak zich bij de borst en buik aandient, begint ook de ontwikkeling van de vleugels. Tot dat moment is de behoefte aan eiwitrijk voer groot om de snelle groei te ondersteunen (opfokvoer 1).

Vanaf het moment dat de vleugels zich gaan ontwikkelen, vaak ook het moment om te ringen, moet voer met een lager eiwitpercentage (opfokvoer 2) verstrekt worden. Dit omdat anders de sterk groeiende slagpennen – de bloedpennen – te zwaar worden voor de nog in ontwikkeling zijnde spieren, en naar buiten klappen. Dit staat bekend als steekvleugels. Dit kan gecorrigeerd worden door de vleugels in de normale positie in te tapen voor een paar dagen. Niet langer, omdat anders de snelgroeiende slagpennen beschadigd raken. Ganzenkuikens die met hun ouders op gras lopen groeien langzamer dan dieren voorzien met opfokvoer en kennen daarmee het probleem van steekvleugels niet. Als de jonge watervogels uitgeruid zijn, kan worden overgeschakeld op onderhoudsvoer, net als de ouderdieren. Zorg dat voldoende voerbakken / voederautomaat aanwezig zijn, dat alle dieren in rust kunnen eten. Van belang is dat veel eenden, anders dan ganzen, ook 's nachts actief zijn. Anders dan bij kippen, hebben watervogels een kleinere krop. Dit betekent dat ze frequent eten.

Wat zeker niet mag ontbreken, bij zowel jonge als oude dieren, is maagkiesel. Deze malen het voer in de spiermaag. In aanloop tot het broedseizoen is ook schelpengrit noodzakelijk voor de vorming van de eischaal. Als deze standaard aanwezig zijn, kunnen de dieren dit naar behoefte opnemen.

5. Voortplanting

Normaliter zijn watervogels monogaam. Een bekend voorbeeld hiervan is de spreekwoordelijke levenslange trouw bij ganzen. Echter, bij veel gedomesticeerde eendenrassen wordt monogamie in het voorjaar in een oogwenk ingewisseld voor polygamie. Als dit het welzijn van de vrouwelijke dieren aantast, moet het aantal mannelijke dieren tijdelijk - vaak tot aan de rui - ingeperkt worden. Zie ook huisvesting.

Veel watervogels zijn uitstekende broeders en ouders. Vaak worden borstveren (dons) geplukt om het nest te bedekken en voor een beter contact met de eieren. Afhankelijk van het soort wordt op de grond of in de geborgenheid van een kast gebroed.

Het kunstmatig uitbroeden van watervogeleieren wordt vaak als lastiger ervaren dan het uitbroeden van kippeneieren; dit mede vanwege de langere broedtijd, het dubbele eivlies, de luchtvochtigheid, het langere luchten en daarmee de groei van de luchtkamer. Om deze reden worden ook door de ouder aangebroede eieren in de broedmachine uitbroed of onder een pleegmoeder gelegd.

Jonge dieren die niet onder de moeder geboren zijn, beschikken nog niet over waterafstotend dons. De vetklier wordt pas na 1-2 weken actief. Let daarom op dat jonge dieren - die dol zijn op water - niet te nat worden en weer snel onder een warmtebron kunnen drogen. Een gazon bodem en een stukje tapijt naast het zwemgedeelte helpen hierbij. Let bij het opfokken er op dat eventuele leeftijdsverschillen niet te groot zijn. Probeer oorspronkelijke rassen separaat op te fokken om later het risico van gemengde koppels te voorkomen. Sommige (gedomesticeerde) rassen kunnen samen opgefokt worden.

6. Transport

Voor het tijdelijk separeren of transport naar een dierenarts, nieuwe eigenaar, bijeenkomst of een tentoonstelling, is een goed geventileerd vervoermateriaal voor watervogels essentieel. Watervogels beschikken over een dik geïsoleerd verenkleed en worden daardoor snel warm. Deze warmte kunnen ze alleen afvoeren via ademhaling. Naast goed geventileerde kisten worden daarom ook wel benches gebruikt. Van belang is verder dat de transporttemperatuur niet te hoog is. Bij hoge temperaturen moeten maatregelen genomen worden om te voorkomen dat de dieren oververhit raken. Dieren mogen bij warme dagen niet in een auto achter gelaten worden.

Alleen gezonde dieren mogen vervoerd worden voor verkoop of naar tentoonstellingen. Voorafgaand aan het transport moeten ze rijkelijk gedrenkt en matig gevoerd worden. Het transport moet zo kort mogelijk zijn en mag ten hoogste 24 uur bedragen. Bij transport dat langer dan 12 uur duurt, moet onderweg water worden verstrekt. Bij het transport moeten stress en angst zo veel mogelijk voorkomen worden. De dieren moeten tijdens het transport zich niet kunnen verwonden of beschadigen.

Het transportmateriaal is stevig van constructie en heeft één dier per vak. In geval van benches kunnen enkele dieren die elkaar kennen, samengevoegd worden. Het transportmateriaal moet voldoende hoog zijn dat een liggend dier de hals kan strekken. Daarbij mag een dier niet meer dan ca. 80% van het vloeroppervlak bezetten.

In het transportmateriaal moeten ruim voldoende ventilatieopeningen aanwezig zijn. Als minimum geldt 15% van het vloeroppervlak. De ventilatieopeningen mogen ook na belading niet belemmerd worden. Dit kan bereikt worden door het aanbrengen van latten op strategische plaatsen aan de buitenkant van de transportkisten. De dieren moeten altijd verzekerd zijn van voldoende verse lucht. Let wel dat bij transport door de lucht de IATA-richtlijnen gelden. Ook voor CITES soorten zijn richtlijnen van toepassing.

7. Verzorging en preventie

Als watervogels vastgehouden zijn, zullen ze zich gaan wassen en opnieuw invetten. Dit is sowieso een belangrijke dagelijkse activiteit die uitvoerig wordt gedaan. Een niet-vitaal dier heeft vaak een onvoldoende waterafstotend verenkleed. Dit worden "lekke" dieren genoemd herkenbaar aan hun natte, niet waterafstotende veren. Als zij zwemmen, of natregenen, zullen zij doorweekt raken en kunnen hierbij ziek worden of zelfs sterven.

Dit omdat de conditie ontbreekt om de uitgebreide activiteit van het invetten uit te voeren, of omdat sprake is van een ontstoken vetklier op de stuit. Buiten het dier om kan een slechte waterkwaliteit ook van invloed zijn. Dieren die niet over een perfect verenkleed beschikken, moeten verzorgd worden en vallen af als fokdier.

Probeer bij het vangen van watervogels dit zodanig te doen, dat dieren niet onnodig in de hand genomen worden.

Anders dan bij kippen, richten veel jonge watervogels zich na de geboorte op hun verzorger. Met name jonge ganzen kunnen hun verzorger als een ouder beschouwen. Naast dat dit op de mens gerichte dieren kan leiden, kan dit ook betekenen dat zij hun verzorger als partner kunnen zien. Probeer daarom bij de opfok de noodzakelijke afstand te bewaren.

Door dagelijkse observatie van de dieren en controle van de leefruimte, water, voer, hygiënische omstandigheden en mogelijke ziektes, aandoeningen en plagen, worden afwijkingen vroegtijdig ontdekt en kunnen passende (preventieve) maatregelen genomen worden. Hierbij horen ook de maatregelen om de dieren te beschermen tegen predatoren.

Watervogels behoren tot de vogelgriep gevoelige soorten. Bij verdenking van vogelgriep bij tenminste drie dieren, moet de dierenarts geïnformeerd worden. Door voorlichting binnen verenigingen, speciaalclubs, bonden en via vakbladen en sociale media, worden de houders/verzorgers van watervogels, geïnformeerd en bijgeschoold over de juiste wijze van verzorging. Het uitgangspunt is daarbij steeds het welzijn van de dieren.

8. Wetgeving

Het houden, fokken en het te koop aanbieden van (beschermde) watervogels is bij wet geregeld, namelijk in de Wet Dieren als ook de Wet Natuurbescherming voor oorspronkelijke watervogels (ringplicht bij beschermde soorten). De Wet Dieren krijgt steeds verder concreet invulling in het Besluit Houders van Dieren. Controle op handhaving van deze wetten wordt gedaan door de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectie Dienst (LID). De LID is het inspectieapparaat van de Dierenbescherming voor gezelschapsdieren. De inspecteurs van de LID zijn Buitengewoon Opsporing Ambtenaar (BOA) en hebben speciale strafrechtelijke bevoegdheden.

9. Samenvatting

Deze leidraad wordt binnen KLN gehanteerd; het houden van watervogels is hiermee aan voorwaarden gebonden. Voor het behouden en veiligstellen van de genetische eigenschappen is men gehouden om alleen met dieren te fokken die gezond en vitaal zijn en ook de kwaliteit bezitten om de instandhouding (conservatie) van de verschillende rassen te waarborgen.

Een belangrijke rol speelt daarbij een goede verzorgingstoestand die alleen door een diervriendelijke en bij de diersoort passende manier van houden te bereiken is. Het uitgangspunt is dat gezondheid vóór schoonheid gaat.

Plaatselijke verenigingen en speciaalclubs kunnen adviseren over naleven van deze door KLN vastgestelde leidraad, waarbij recht gedaan wordt aan het welzijn van de watervogels en alle door de overheid uitgevaardigde regels.

Deze leidraad gaat in op 18 juni 2023.

L. Vaststelling contributies 2024

Het bestuur stelt voor de contributies voor in het jaar 2024 als volgt vast te stellen (zie raming 2024):

Seniorleden inclusief Kleindier Magazine	€ 56,00	(2023: € 55,50)
Seniorleden (2e of meer gezinsleden)	€ 20,00	(2023: € 19,50)
Seniorleden (lid vóór 2005 zonder Kleindier Magazine)	€ 20,00	(2023: € 19,50)
Jeugdleden (6 t/m 16 jaar, peildatum 1 januari)	€ 10,00	(2023: € 10,00)
Liefhebbersleden (serviceleden) inclusief Kleindier Magazine	€ 46,00	(2022: € 45,50)
Verenigingen, speciaalclubs en tentoonstellingsorganisaties	€ 25,00	(2023: € 23,00)
Combinaties (in combinatie met senior- of jeugdlidmaatschap)	€ 4,00	(2023: € 3,00)
Ereleden en leden van verdiensten (Kleindier Magazine)	€ 36,00	(2023: € 36,50)

Contributievormen met korting voor doelgroepen van experimenten en gerichte werving:

	1e jaar	2e jaar	3e jaar
Aspirant seniorlid met kleindiermagazine	€ 30,00	€ 46,00	Normaal bedrag
Aspirant seniorlid 2e of meer gezinsleden)	€ 10,00	€ 46,00	Normaal bedrag
Aspirant liefhebberslid met Kleindier Magazine	€ 30,00	€ 46,00	€ 10 onder Senior met KM

Voorwaarde: men mag tot 3 jaar terug zelf of een gezinslid geen lid geweest zijn van KLN.

Wanneer de contributie niet per automatische incasso wordt betaald, worden bovengenoemde bedragen met € 2,50 verhoogd.

KLN leden in de leeftijd van 6 tot 21 jaar, die woonachtig zijn op een adres waar geen andere bondsleden wonen, ontvangen het Kleindier Magazine gratis, mits zij voor de betaling van hun lidmaatschapsgeld gebruik maken van betaling via automatische incasso.

M. Raming 2023 (herzien) en 2024

Op de volgende pagina's treft u de ramingen van 2023 en 2024 aan alsmede de gerealiseerde cijfers over 2021. Er is ook een derde jaar toegevoegd (2025) om een iets langere termijn in beeld te hebben. **De raming voor 2025 valt buiten het voorstel en is uitsluitend ter informatie van mogelijke ontwikkelingen op langere termijn toegevoegd.**

Dat wij een raming maken, is gelegen in het huishoudelijk reglement artikel 8 lid 3:

“De hoogte van de jaarlijkse bijdrage al dan niet met incassokosten in verband met het lidmaatschap voor het eerstvolgende verenigingsjaar wordt jaarlijks op voorstel van het bestuur door de algemene ledenvergadering vastgesteld. Ten behoeve van deze vaststelling, dient het bestuur een raming van baten en lasten aan de algemene ledenvergadering te overleggen alsmede een overzicht waaruit het aantal leden blijkt.”

In de raming is een saldo van de gewone baten en lasten opgenomen. Bij het omslaan van de gewone lasten over het aantal leden zal dit nul moeten zijn. Wij hebben als bestuur gemeend de contributieverhoging te beperken tot € 0,50.

De verenigingscontributie is na 2019 niet meer verhoogd zodat het weer tijd is voor een indexatie. Het tarief van de combinaties is sinds de start van KLN nooit verhoogd.

Er is een kleine aanpassing aan de indeling gedaan. Een aantal posten van meer incidenteel karakter zijn naar onderen verplaatst als “Projecten en dergelijke bijzondere uitgaven” om het Saldo van de gewone baten en lasten te ontlasten van deze bijzondere posten.

Het aantal persoonlijke leden daalde in 2022 met 6,6%. Voor 2023 is een daling te verwachten van wederom 7%. Dit is al bekend omdat de contributie aan het begin van het jaar wordt geïncasseerd. Voor 2024 schatten we de daling op 5% waarbij we uitgaan dat de daling wordt afgevlakt.

De daling van de lagere verkoop van ringen (in 2022 ca. 20% minder verkoop aan KLN leden) gaat in 2023 fors omlaag nu veel fokkers zich realiseren dat op korte termijn nog geen zicht is op shown.

De algemene organisatiekosten bestaan voor 1/3 deel uit kosten van Office365 (incl. Microsoft Teams) met archief en onbeperkt vergaderen waardoor vaker en efficiënter vergaderen mogelijk is geworden. In voorbije coronajaren is gebleken hoe efficiënt wij met Teams kunnen vergaderen. Voor de komende jaren zal deze post gelijk blijven. Omdat wij een stabiel aantal gebruikers hebben, is bij het nieuwe licentiesysteem van Microsoft ervoor gekozen voor een vast abonnement voor één jaar.

In 2023 gaan we voor het eerst met regionale afdelingen werken. De jaarlijkse kosten zijn geschat op basis van enkele ramingen.

De kosten van standaardaangelegenheden fluctueren wat verband houdt met de digitale standaarden. In 2022 zijn de laatste standaarden (cavia's en kleine knaagdieren) en een speciale printfaciliteit gereedgekomen. Vanaf 2023 zijn er alleen de vaste kosten en de periodieke aanpassingen van standaarden.

Bij PR is een schatting voor nieuwe diergroepboekjes van € 10.000 in 2022 opgenomen. De oude waren niet meer voorradig. Deze post was al eerder opgenomen maar nog niet gerealiseerd in 2022. Ook in de toekomst zal voorlichtingsmateriaal gemaakt moeten worden.

Onder dierhouderijaangelegenheden zijn voor 2023 nog een aantal cursussen enten en doden van dieren opgenomen. Daarnaast is KLN van plan een algemene cursus op gebied van dierenwelzijn te ontwikkelen.

De raming van de post projecten en dergelijke bijzondere uitgaven bestaat uit:

Projecten en dergelijke bijzondere uitgaven	2025	2024	2023	2023	2022
	Raming	Raming	Herzien	Raming	Geheel jaar
	€	€	€	€	€
Jubileum KLN 125 jaar	0	0	-15.000	0	0
Juridische procedures	0	-5.000	-5.000	-10.000	-11.614
Bondsshow (PR gerichte bijdragen)	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	0
Nieuw platform (website)	0	-30.000	-23.000	-35.000	-23.710
Ontwikkeling DiGiShow	0	0	-18.000	0	0
Innovatie toekomstbestendig showen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-750
Cursus enten en doden van dieren	0	0	-7.500	-7.500	-7.649
Cursus nieuw	-5.000	-5.000	-5.000	0	0
	<u>-25.000</u>	<u>-60.000</u>	<u>-93.500</u>	<u>-72.500</u>	<u>-43.723</u>

In verband met het 125-jarig jubileum van KLN worden in het jubileumjaar op de bondsshow bij aanvang en de afsluitende bondsshow allerlei activiteiten georganiseerd zoals cursussen, voorlichting etc.

Er hebben in het verleden controles van de Landelijke Inspectiedienst voor Dieren (LID) bij leden plaatsgevonden waarvan de uitkomsten zeer dubieus en verontrustend zijn. Doordat zij aan anderen dan familieleden/kennissen dieren verkopen worden zij, in het kader van de Wet Dieren, als bedrijf beschouwd met alle nauwelijks haalbare verplichtingen van dien.

Verder wordt voor hokmaten van hokken voor konijnen de richtlijnen van LICG (Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren), die in onze ogen enorme hokmaten hanteren, als wettelijk minimum gehanteerd bij controles.

Dit is een enorme bedreiging voor serieuze fokkers, omdat er of sprake is een bedrijf is of sprake is van een enkele gezelschapsdier. De groep tentoonstellingsfokkers is niet voorzien en valt daarbuiten.

Daarom is KLN eind 2021 gestart met het verzet tegen dit soort uitkomsten van controles. Voor de kosten hiervan hebben wij een globale schatting opgenomen.

In verband met de bondsshow is voor de komende drie jaren een post van € 10.000 per jaar opgenomen voor brede ondersteuning van de KLN bondsshow voor allerlei activiteiten op het vlak van promotie en dierenwelzijn, niet als subsidie voor gewone exploitatiekosten.

Het nieuwe platform is op diendag 2022 gestart. In 2023 wordt het verder uitgebreid met o.a. pagina's voor de regio's en een tentoonstellingsagenda. Daarnaast gaan we een digitale show voor alle diergroepen bouwen, die voor iedere organisatie binnen KLN ter beschikking komt. Een 1e proefversie is al in januari 2023 getest.

Daarnaast lopen wij tegen het feit aan dat het onderhoud van de huidige leden- en abonnementssoftware en de hieraan gekoppelde maatwerkapplicaties DiGiKeur en DiGiRing eind 2023 afloopt en waarschijnlijk moeten worden vervangen/herschreven.

Voor innovatie toekomstbestendig showen is een post van € 10.000 opgenomen. Wij willen, in het kader van het adviesrapport Commissie toekomstbestendig showen 2021, de ontwikkeling van nieuwe vormen van showen actief gaan ondersteunen in 2023. Iets wat hoognodig is voor onze bestaansgrond.

Na de succesvolle cursus enten en doden van dieren gaan we meer cursussen ontwikkelen, mogelijk op het gebied van welzijn en duurzaam fokken.

Door de projecten en negatief saldo van de gewone baten en lasten wordt verwacht dat het eigen vermogen van de vereniging met € 188.000 daalt tot ca € 587.000 per 31 december 2024.

Zie volgende pagina voor de cijfers.

	2025	2024	2023	2023	2022
	Raming	Raming	Herzien	Raming	Geheel jaar
	€	€	€	€	€
Baten					
Contributie	215.000	220.000	229.000	250.000	243.838
Abonnementen Kleindier Magazine	2.000	2.000	2.000	2.000	1.944
Verkoop ringen	33.000	33.000	28.000	44.000	39.889
Verkoop boeken en materialen	2.350	2.350	2.350	2.350	1.488
Rente	0	0	0	0	42
<i>Totaal van de baten</i>	<i>252.350</i>	<i>257.350</i>	<i>261.350</i>	<i>298.350</i>	<i>287.201</i>
Directe lasten					
Abonnementen Kleindier Magazine	129.000	132.000	135.600	143.000	146.157
Inkoop ringen en kosten ringenexploitatie	23.750	20.750	20.750	27.500	24.035
Inkoop boeken en kosten boekenexploitatie	2.350	2.350	2.350	2.350	892
<i>Totaal directe lasten</i>	<i>-155.100</i>	<i>-155.100</i>	<i>-158.700</i>	<i>-172.850</i>	<i>-171.084</i>
Saldo baten en directe lasten	97.250	102.250	102.650	125.500	116.117
Algemene lasten					
Afschrijvingen	200	200	200	200	204
Algemene organisatiekosten	36.400	36.400	36.350	30.450	38.928
Raad van Advies en Diertechnische raad	2.500	2.500	2.500	3.250	2.458
Bijdragen afdelingen	22.000	22.000	22.000	15.000	10.309
Bondsshow's	6.000	6.000	11.000	5.500	2.814
KLN-prijzen	7.000	5.000	5.000	11.000	4.750
Ereprijzen en onderscheidingen	6.000	8.000	8.500	7.000	1.440
	80.100	80.100	85.550	72.400	60.903
Specifieke lasten (portefeuilles)					
Bedrijfsvoering	0	0	0	0	615
Keurmeestersaangelegenheden	19.250	19.000	19.000	20.750	14.231
Standaardaangelegenheden	15.000	15.000	15.250	13.250	17.942
PR en communicatie	5.000	5.000	5.000	20.000	3.460
Jeugd en Juniorbreeders	1.500	1.500	1.500	1.500	192
Verenigingsondersteuning	250	250	250	250	0
Showondersteuning	0	0	0	1.000	4.130
Dierhouderijaangelegenheden	1.500	1.500	1.500	1.500	1.267
	42.500	42.250	42.500	58.250	41.837
Totaal van de lasten	-122.600	-122.350	-128.050	-130.650	-102.740
Saldo van de gewone baten en lasten	-25.350	-20.100	-25.400	-5.150	13.377
Bijzondere posten en deelneming					
Afdelingen	0	0	0	0	-10.720
Projecten en dergelijke bijzondere uitgaven	-25.000	-60.000	-93.500	-72.500	-43.723
Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V.	5.000	5.000	6.000	29.000	17.696
Voor- / nadelig saldo boekjaar	-45.350	-75.100	-112.900	-48.650	-23.370

VOORSTELLEN AFDELINGEN EN VERENIGINGEN

Er zijn dit jaar geen voorstellen van afdelingen of verenigingen.

BESTUURSVIERKIEZING

Aftredend en herkiesbaar zijn Evert van de Waerdt, Roland Sellis en Harry Arts.

Het rooster van aftreden voor de komende jaren wordt dan:

<i>Functie</i>	<i>Naam</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>
Voorzitter / bedrijfsvoering	Jan Dirk Nijkamp		x	
Secretaris	Erna Sanders			x
Penningmeester	Evert van de Waerdt	x		
PR en communicatie / Jeugd en Juniorbreeders	Roland Sellis	x		
Standaard- en keurmeesters- aangelegenheden veren	Hub Maar			x
Standaard- en keurmeesters- aangelegenheden haren	Eric Maas		x	
Dierhouderijaangelegenheden	Harry Arts	x		
Verenigingsondersteuning en ondersteuning shows	Vacant		x	

BENOEMING VAN EEN LID VAN DE COMMISSIE GESCHILLEN EN JURIDISCHE ZAKEN

Volgens het rooster van aftreden is G.J. Schenkel aftredend. Hij stelt zich herkiesbaar en wordt door de commissie voorgedragen voor een volgende periode van zes jaar.

Er is nog een vacature voor A.P.J. Goossens die vorig jaar is afgetreden.

PUBLICATIES

PRIJZENSHEMA KLEINDIER LIEFHEBBERS NEDERLAND SEIZOEN 2023-2024

Voor de tekst van het prijzenschema verwijzen wij naar de Almanak 2023-2024. Deze vindt u op de website van KLN onder het menu Tentoonstellingen / Almanak.

PERSONALIA

BESTUUR, ERELEDEN ETC

Bestuur

Voorzitter en bedrijfsvoering

J.D. Nijkamp (Jan Dirk)

voorzitter@kleindierliefhebbers.nl

bedrijfsvoering@kleindierliefhebbers.nl

Secretaris

B.T.M. Sanders (Erna)

secretaris@kleindierliefhebbers.nl

074-2664735

Penningmeester

E. van de Waerd (Evert)

penningmeester@kleindierliefhebbers.nl

Verenigings- en showondersteuning

Vacature

PR en communicatie / Jeugd en Juniorbreeders

R. Sellis (Roland)

pr@kleindierliefhebbers.nl

jeugd@kleindierliefhebbers.nl

Standaard – en keurmeestersaangelegenheden haren

H.H.W. Maas (Eric)

e.maas@kleindierliefhebbers.nl

Standaard – en keurmeestersaangelegenheden veren

H.M.G. Maar (Hub)

h.maar@kleindierliefhebbers.nl

Dierhouderijaangelegenheden

H.T. Arts (Harry)

dierhouderij@kleindierliefhebbers.nl

Eren en waarden: Masterclass

A.P.J. Goossens

Hoogerheide

E.J. Meutstege

Ruurlo

M.A. Verhelst

Dieren

A.M. Vermeulen-Slik

Apeldoorn

W. Voskamp

Olst

Ereleden

F.A.P.M. Beekmans

Goirle (erevoorzitter)

J.M. Puttenstein

Bennekom (erevoorzitter)

J. Smelt

Vriezenveen (erevoorzitter)

H.J.V. Beerling

Nieuw-Schoonebeek

L.J.L.E. Beugelsdijk

Nieuwerkerk a/d IJssel

P. Bouw

Bennekom

G.J. de Bruin

Maarssen

A. Endendijk

Beerzerveld

H.S. Gankema

Veendam

G.J. Glastra

Bennekom

A.P.J. Goossens

Hoogerheide

W. de Groot

's-Heerenbroek

J.A. ter Horst

Bathmen

H. Hoving

De Tike

P.R. Hut
 J.R.S.M. IJpma
 H. Kersten
 M.L.J.M. Kok
 W.C. Kok
 J. Korsuize
 J. Krijthe
 P.A. Kroon
 D.J. van Manen
 E.J. Meutstege
 K.J. Mollema
 K. Moree
 F.M. van Oers
 A.G. Oomen
 G. Pals
 J. Renes
 B.G. Schurink
 A.J. Selten
 G.W. Tesselaar
 A. Tieleman
 M.A. Verhelst
 F. Verkerk
 A.M. Vermeulen-Slik
 B. Vingerhoed
 A.L.F. de Vos
 W. Voskamp
 J. de Vries
 E. van de Waerdt
 H.A. Weerstand

Enschede
 Tuitjenhorn
 's-Gravendeel
 Dronten
 Nieuw-Lekkerland
 Sassenheim
 Eelderwolde
 Ede
 Apeldoorn
 Ruurlo
 Schildwolde
 Vianen
 Munstergeleen
 Well
 Bedum
 Tubbergen
 Almelo
 Sevenum
 Spanbroek
 Moerstraten
 Dieren
 Ter Aar
 Apeldoorn
 Uitgeest
 Bennekom
 Olst
 Koekange
 Maarsbergen
 Krommenie

Leden van verdienste

J.L. Albada
 A. Bijlsma
 L. van Bohoven
 H.J. Bolder
 S. Boonstra
 P. Borst
 J. Bosch
 H. den Butter
 A.W. Glas
 G. de Gooijer
 L. de Gooijer-Pranger
 G.E.A. Grooten
 J.J.H.W. Hageman
 A. Hagedoorn
 A. Hekkema
 J. Hendriks
 K. v.d. Hoek
 M. Holmer-Vriezokolk
 J.J.M. Janssen
 W.J.A. Ladenstein
 M. Lubbertsen
 P. van Lune
 J.L.M. Maas
 M.W.C. Maas-Sep
 G.J. Pluim
 G.J.M. Schaareman
 J.A. Schmaal
 J.J. Steenbakkers
 H.L. Timmer

Vroomshoop
 Elsloo
 Nieuw-Lekkerland
 Nunspeet
 Almelo
 Haarlem
 Epe
 Nieuw-Lekkerland
 Lissersbroek
 Wormerveer
 Wormerveer
 Drachten
 Didam
 Damwâld
 Oentsjerk
 Vaassen
 Wapenveld
 Laren
 Beuningen
 Voerendaal
 Putten
 Spijk
 Ossendrecht
 Ossendrecht
 Hattem
 Eghel
 Wildervank
 Lommel
 Beilen

A.P.C. Verboom	Wielen (D)
J. Vijfvinkel	Heythuysen
E.J. Visser	Lippenhuizen
J.T. Voets	St. Michielsgestel
N.H. van Wijk	Alphen a/d Rijn

W. Weijmans sr. penning

J.N.M. Ham	Berkel en Rodenrijs
J.J.M. Janssen	Beuningen
H. Kersten	's-Gravendeel

W. Blijleven plaqueette

L.J.L.E. Beugelsdijk	Nieuwerkerk a/d IJssel
E.J. Meutstege	Ruurlo
Dieter Plumanns	Kelmis (B)

Gouden speld 50 jaar keurmeester

W. Groenwold	Barneveld
H. Hoving ¹⁾	De Tike
J.C. van Riessen ¹⁾	Morra
A.P.C. Verboom	Wielen (D)
M.A. Verhelst	Dieren
A.L.F. de Vos	Bennekom
W. Voskamp	Olst

¹⁾Deze keurmeesters zijn al 60 jaar keurmeester.

Eren en waarden: categorie voorlichting en PR

A.K.V.	Amersfoort
Barnevelderclub	
BKU-club	
P. Bouw	Bennekom
D.K.P.V.	Dinxperlo
KFV De Duinstreek	Schoorl
Edese Pluimvee Vereniging	Ede
J.A. ter Horst	Bathmen
Jeugdafdeling Pels en Pluim	Laren
D. de Jong	IJsselstein
P.A. Kroon	Ede
Lakenvelder en Vorwerkhoenderclub	
	Bennekom
E.N. Nijenhuis	Haastrecht
Comb. Pels & Veer	Ter Aar/Boskoop
MT Ned. Kleindierenpublicaties	Bennekom
Sport en Genoegen Midden Nederland	
	Huizen
A.C.J.M. Taks	Zundert

Eren en waarden: categorie fokkerij

Comb. van Dijk-Schop	Ingen
W.J. van Dongen	Oud-Beijerland
U.J. Hoekstra	De Westereen
R.C.H. van de Kerkhof	Smakt
L. Kloosterman	Wittelte
H.O. Köhler	Amsterdam
A. Lanting	Aalden
H.G. Philipse	Wilbertoord
Comb. Aad & Ineke Rijs	Ingen
R. Schothorst	Ede
H.J. Smit	Wenum Wiesel
P. de Vries	Vierpolders

COMMISSIES ETC.

Het jaartal tussen haakjes is het jaar van aftreden.

Centrale ledenadministratie

Ned. Kleindierenpublicaties/P. Bouw
Harnsesteeg 14, 6721 NH Bennekom

Landelijke Coördinatie Regio's (LCR)

Tentoonstellingszaken: Vacature
Coördinatie gedelegeerden: H. Zandbergen

Merkenbureau

L. de Gooijer-Pranger
merkenregistratie@kleindierliefhebbers.nl

Ringenburg

H.J.V. Beerling
ringenbureau@kleindierliefhebbers.nl

Dispensaties

G. de Gooijer, Wormerveer
dispensaties@kleindierliefhebbers.nl
Zie website KLN onder Tentoonstelling / Dispensatie voor het dispensatieformulier

Stichting Kleindierenbelangen

Voorzitter: L.J.L.E. Beugelsdijk
Lid: R.C.H. van der Kerkhof

Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V.

Algemeen directeur: Vacature
Financieel directeur: P. Bouw, administratie@kleindiermagazine.nl
Commercieel manager: E.J. Meutstege, advertenties@kleindiermagazine.nl

Redactie Kleindier Magazine

Hoofdredacteur: P.R. Hut, hoofdredacteur@kleindiermagazine.nl
Eindredacteur: H.T.J. de Boer, eindredacteur@kleindiermagazine.nl
Technisch redacteur: J. Bosch

Redactie Boerenvee

Hoofdredacteur: C. Schwering, redactie@boerenvee.nl

PR-team

Leden: J. Bosch
A.M. van Dierendonck
H.F. Dubbink
A.W. Glas
A.H.F.C.M. v.d. Heijden
A.T.M. v.d. Oetelaar
G.J.M. Schaareman
J.H. Schipper
D.L. Schrijver

Geschillencommissie

Contactadres: geschillencommissie@kleindierliefhebbers.nl
Leden: E.S. Fikkert (2027)
Vacature (2028)
G.J. Schenkel (2029)
H. Schrama (2030)
J.A. van Laar (2031)

Commissie Dierenwelzijn & Wetgeving

Leden: E.J. Apperlo
H.T. Arts
E.A. de Poel te Groen
J.H.M. Steverink
A.M. Vermeulen-Slik

Standaardcommissie konijnen

Voorzitter: R.A. Schraa (2025)
Secretaris: J. Vijfvinkel (2024), j.vijfvinkel@kleindierliefhebbers.nl
Leden: H. van Weelden (2026)

Standaardcommissie cavia's en kleine knaagdieren

Voorzitter: J.H. Schop (2025)
Secretaris: A. Bennink-Schilder (2026), a.bennink@kleindierliefhebbers.nl
Leden: K. van Rossum (2026)

Standaardcommissie hoenders en dwerghoenders

Voorzitter: W. Voskamp (2024)
Secretaris: A.F.J. Rijs (2025), a.rijs@kleindierliefhebbers.nl
Leden: K. v.d. Hoek (2026)
H.L. Timmer (2025)
R.A.Th. Siemens (2026)

Standaardcommissie sier- en watervogels

Voorzitter: N.H. van Wijk (2024)
Secretaris: J.H.E. van Loe (2025), k.vanloe@kleindierliefhebbers.nl
Leden: A.A.J. Broers (2022)
A. Deetman (2022)

Leergroep opleidingen pelsdierkeurmeesters (LOP)

Voorzitter: A.G. Hertogh
Leden: C.F.T.M. Bosch
Johannes Looijenga
J. Meijer
R. Pronk
J.H. Schop
A.A. Verrijdt

Regionale Opleiding Centra pelsdierenkeurmeesters

ROC Noord

Coördinator: J. Looijenga, tel: 06-23 09 36 00
Docenten: G.E.A. Grooten
A. Apperlo

ROC Oost

Coördinator: C.F.T.M. Bosch, tel: 06-22 08 18 88
Docenten: P.J.T. Oude Groothuis
M.L.J.M. Kok
J. van der Steeg

ROC West

Coördinator: R. Pronk, tel: 06-22 41 22 66
Docenten: M.L.J.M. Kok

ROC Zuid

Coördinator: A.P. Kusters, tel: 06-57 24 96 57
Docenten: P.A. Bakker
A.G. Hertogh

ROC cavia's en kleine knagers

Contact: J.H. Schop, tel: 06-54 21 60 65
Docenten: J.H. Schop
A. Bennink-Schilder

Examencommissie pelsdieren

Voorzitter: J. van de Steeg (2024)
Secretaris: J. Jipping (2026), jenrjipping@ziggo.nl
Leden: P.A. Bakker (2022)
B. van Dijk (2026)
P. Kraaijeveld Klein (2023)
P.J.T. Oude Groothuis (2024)
A.A. Verrijdt (2024)
N. van Vugt-van de Putten (2025)

Leergroep Opleiding Hoenderkeurmeesters etc. (LOH)

Coördinator: H. Dijkhorst, h.dijkhorst@kleindierliefhebbers.nl
Leden: J.L. Albada
H.L. Timmer

Examencommissie pluimvee

Voorzitter: W. Voskamp (2026)
Secretaris: H.L. Timmer (2025), h.timmer@kleindierliefhebbers.nl
Leden: J.L. Albada (2024)
T. Boschma (2026)
A. Deetman (2025)
L.J.J. Frenken (2024)
R.S. Gatti (2025)
A.F.J. Rijs (2024)
R.A.Th. Siemes (2025)
E.J. Visser (2024)
B.L. van Wetering (2026)
N.H. van Wijk (2026)
E.W. Zwama (2025)

Konijnen Keurmeester Vereniging

Voorzitter: P.J.T. Oude Groothuis (2022)
Secretaris: P. Kraaijeveld (2026), p.kraaijeveld@kleindierliefhebbers.nl
Leden: B. van Dijk (2022)
R.H. Meijer (2024)
A.A. Verrijdt (2024)

Hoender Keurmeester Vereniging

Voorzitter: E.J. Visser (2024)
Secretaris: K. van der Hoek (2026), k.vanderhoek@kleindierliefhebbers.nl
Leden: H. Ketelaar (2022)
J.H.E. van Loe (2024)
W.J.H.T. Meijer (2022)
B.L. van Wetering (2023)

CONTACTADRESSEN REGIONALE AFDELINGEN

Kleindier Liefhebbers Regio Noord

Secretaris: A. Hagendoorn

noord-secretaris@kleindierliefhebbers.nl

Kleindier Liefhebbers Regio Oost

Secretaris: B.T.M. Sanders

oost-secretaris@kleindierliefhebbers.nl

Kleindier Liefhebbers Regio Midden

Secretaris: E. van de Waerdt

midden-secretaris@kleindierliefhebbers.nl

Kleindier Liefhebbers Regio Zuid

Secretaris: John van Dijck

zuid-secretaris@kleindierliefhebbers.nl

Kleindier Liefhebbers Regio West

Secretaris: nog niet bekend

west-secretaris@kleindierliefhebbers.nl

ADRESWIJZIGINGEN LEDEN, VERENIGINGEN EN AFDELINGEN.

Belangrijk

Adressen zijn nog al eens onderhevig aan veranderingen, vooral e-mailadressen door wisselingen van provider etc.

Het is belangrijk dat wij het goede adres hebben van alle leden, verenigingen etc. Het ringenprogramma DigiRing en keurmeestersprogramma DigiKeur zijn bijvoorbeeld aan ons ledenbestand gekoppeld en ook Kleindier Magazine wordt op basis van het adressenbestand verzonden.

Geef uw adres- en e-mailadreswijzigingen of wijzigingen van telefoonnummers zo snel mogelijk door aan de ledenadministratie (adresgegevens zie elders in dit jaarboek).

De e-mailadressen van het KLN bestuur zijn aan hun functie verbonden en veranderen niet wanneer er een nieuw bestuurslid wordt benoemd.

De actuele adresgegevens kunt u vinden op de website van KLN www.kleindierliefhebbers.nl onder het menu verenigingsinfo.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: KORTE SAMENVATTING JAARCIJFERS NEDERLANDSE KLEINDIERENPUBLICATIES B.V.

Onderstaande cijfers zijn een verkort uittreksel uit de jaarrekening van NKP.

Deze cijfers maken geen deel uit van de jaarrekening van KLN.

Zij zijn in dit jaarboek opgenomen om de leden in hoofdlijnen te informeren over de gang van zaken in de Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V. De jaarrekening is beoordeeld door Boschland Accountants B.V.

	2022		2021	
	€	€	€	€
<u>Balans per 31 december</u>				
Vaste activa		114		800
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa	37.044		34.855	
Liquide middelen	188.464		200.728	
	225.508		235.583	
Kortlopende schulden	-13.319		-24.807	
		212.189		210.776
Eigen vermogen		212.303		211.576
<u>Winst- en verliesrekening</u>				
Omzet abonnementen en advertenties 1)		217.403		205.635
Bedrijfslasten				
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	-166.779		-151.180	
Afschrijving vaste activa	-686		-686	
Overige bedrijfskosten	-48.426		-41.620	
		-215.891		-193.486
Bedrijfsresultaat		1.512		12.149
Rentebaten	-658		-118	
Vennootschapsbelasting	-128		-1.804	
Netto resultaat		726		10.227

1) na aftrek van korting voor KLN

BIJLAGE 2: FINANCIËEL VERSLAG FACILITAIR BUREAU

	31-12-2022	31-12-2021	
Saldo Rabobank	16.431	18.232	
			-1.801
Ontvangen TT leges	0		
Diverse uitgaven:			
Bankkosten 2022		-62	
Nog te betalen bankkosten 2021		-5	
Zaalhuur tbv diverse vergadering/besprekingen		0	
Declaraties kst FB leden en gedelegeerden TT seizoen 2021/2022		-857	
Declaraties kst FB leden en gedelegeerden TT seizoen 2022/2023		-439	
Declaraties diverse overige kosten		-338	
FB jaarvergoedingen		-100	
	0	-1.801	-1.801
Betaalde kosten in 2023 mbt 2022			
Bankkosten 2022		-7	
Zaalhuur tbv diverse vergadering/besprekingen		-643	
			-650
			-2.452

BIJLAGE 3: VERSLAG KASCONTROLECOMMISSIE KLN

Verslag van de kascontrolecommissie ten behoeve van de algemene ledenvergadering van Kleindier Liefhebbers Nederland (hierna KLN), te houden op 17 juni 2023 in Putten.

In de periode 10 april en met 19 april 2023 hebben de heren A.R.M. Peelen, J.N.M Ham, en B. Crezee in hun hoedanigheid als lid van de kascontrolecommissie, de jaarrekening 2022 alsmede de daaraan ten grondslag liggende specificaties en administratie onderzocht. Vanaf 11 april kon de volledig digitale boekhouding vooraf worden ingezien. Dit onderzoek vond vanuit huis plaats.

Tijdens dit onderzoek zijn alle vragen en opmerkingen ten aanzien van de jaarrekening 2022 door de penningmeester E. van de Waerdt bevredigend beantwoord en waar nodig toegelicht. Hierbij zijn geen onjuistheden geconstateerd.

De kascontrolecommissie komt tot de conclusie dat zij in de boekhouding, de jaarrekening en overige bescheiden en toelichtingen geen onrechtmatigheden hebben vastgesteld en dat deze correct en zorgvuldig zijn bijgehouden en adviseert de algemene ledenvergadering het bestuur van KLN voor het tot en met 2022 gevoerde financiële beleid decharge te verlenen.

Putten, 24 april 2023.

J.N.M Ham

A.R.M. Peelen

B. Crezee

BIJLAGE 4: JAARREKENING KLN OVER 2022

Zie volgende pagina's.

**FINANCIEEL VERSLAG 2022 VAN
Kleindier Liefhebbers Nederland
Statutair gevestigd te Utrecht**

5 mei 2023

INHOUDSOPGAVE	PAGINA
ACCOUNTANTSVERSLAG	2
BESTUURSVERSLAG	
1.1 Bestuursverslag 2022	4
JAARREKENING	
2.1 Balans per 31 december 2022	6
2.2 Staat van baten en lasten over 2022	7
2.3 Toelichting op de jaarrekening	8
2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2022	10
2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022	13

Kleindier Liefhebbers Nederland
van Galenstraat 4
7622 XP BORNE

Twentepoort Oost 14a
7609 RG Almelo
Postbus 206
7600 AE Almelo
Tel. 088-500 95 00
E-mail info@eshuis.com

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Kleindier Liefhebbers Nederland

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2022 van Kleindier Liefhebbers Nederland te Borne beoordeeld. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2022 en de resultatenrekening over 2022 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verklaring over de in dit rapport opgenomen andere informatie

Naast het financieel verslag en onze beoordelingsverklaring daarbij, omvat dit rapport andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met het financieel verslag verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningbeoordeling of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze beoordelingswerkzaamheden bij het financieel verslag.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Eshuis

REGISTERACCOUNTANTS

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een conclusie over de jaarrekening op basis van onze beoordeling. Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze beoordeling zodanig plannen en uitvoeren dat wij in staat zijn te concluderen dat ons niet is gebleken dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat. Een beoordeling in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400 resulteert in een beperkte mate van zekerheid. De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij het management en overige functionarissen van de stichting, het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de financiële gegevens alsmede het evalueren van de verkregen informatie. De werkzaamheden uitgevoerd in het kader van een beoordelingsopdracht zijn aanzienlijk beperkter dan die uitgevoerd in het kader van een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Kleindier Liefhebbers Nederland per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

Almelo, 5 mei 2023

Eshuis Accountants en Adviseurs B.V.

S.M. Nijhuis MSc RA

1.1 BESTUURSLAG 2022

Doelstelling en activiteiten

De vereniging heeft als doel, met uitsluiting van enig winstoogmerk, de instandhouding en verspreiding van soorten en/of rassen van konijnen, cavia's, kleine knaagdieren en aanverwante pelsdieren alsmede van soorten en/of rassen hoenders, dwerghoenders, sier- en watervogels, oorspronkelijke duiven en aanverwante diersoorten in Nederland te bewerkstelligen.

Zij tracht dit doel te bereiken door onder andere:

- het stimuleren van het fokken van onder KLN vallende diersoorten en rassen op een diervriendelijke wijze;
- het op een diervriendelijke manier in stand houden en verbeteren van de soorten en rassen, alsmede het fokken van nieuwe soorten en rassen of variëteiten daarvan;
- het bijdragen aan een zinvolle en waardevolle vrijetijdsbesteding door informatie te verstrekken over het op een diervriendelijke en verantwoorde wijze houden van dieren;
- het geven van voorlichting via de landelijke PR-stand, PR-activiteiten verzorgd door afdelingen, plaatselijke verenigingen en speciaalclubs en via de bladen Kleindier Magazine en Boerenvee;
- het opstellen en verspreiden van rasbeschrijvingen (standaards);
- het opleiden en examineren van keurmeesters om deze rasbeschrijvingen goed te kunnen toepassen bij keuringen.

Verdere belangrijke activiteiten zijn het verkopen van vaste voetringen (ook voor beschermde soorten) en verstrekken van ereprijzen te winnen door leden. De (jeugd)bondsshow van KLN worden verzorgd door verenigingen van KLN.

De vereniging staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30251229. De statutaire vestigingsplaats is Utrecht.

Samenstelling bestuur

Ten tijde van het opmaken van de jaarrekening bestaat het bestuur uit de volgende personen:

- J.D. Nijkamp, voorzitter
- B.T.M. Sanders, secretaris
- E. van de Waardt, penningmeester
- H.T. Arts, portefeuillehouder dierhouderij-aangelegenheden
- R. Sellis, portefeuillehouder digitalisering / PR en communicatie / jeugd en juniorbreeders
- H.G.M. Maar, portefeuillehouder keurmeesters- en standaardaangelegenheden veren
- H.H.W. Maas, portefeuillehouder keurmeesters- en standaardaangelegenheden haren

Resultaat en vermogen 2022

In 2022 is een verlies geleden van € 23.000 (2021 winst € 64.000) waar een verlies van € 19.000 was begroot.

De inkomsten waren ook iets lager dan begroot. In 2022 was het aantal senior, jeugd- en liefhebbers met 6,6% gedaald. Ook de verkoop van ringen aan met name KLN-leden was afgenomen. Alles wijst erop dat de verkoop van ringen in 2023 helaas verder daalt.

De begrootte algemene lasten zijn niet volledig uitgegeven doordat de bondsshow in januari 2022 niet door kon gaan en door het niet doorgaan van veel tentoonstelling de KLN-prijzen achterbleven bij het begrootte bedrag.

Bij de specifieke lasten (portefeuilles) zijn de voor 2022 geplande diergroepboekjes deels begin januari 2023 voor de Dierenparade Noordshow gereedgekomen.

De cursus enten en doden van dieren (onder dierhouderij-aangelegenheden) is bijzonder goed aangeslagen en zal in 2023 worden voortgezet.

Van het onder showondersteuning opgenomen potje voor innovatie toekomstbestendig showen van € 10.000 per jaar is nauwelijks gebruik van gemaakt.

Juist in deze tijd is het belangrijk dat de verenigingen nieuwe initiatieven gaan ontwikkelen voor alle diergroepen. KLN is bezig met het ontwikkelen van een digitale kleindierenshow waarvan de proefversie ten tijde van de Dierenparade Noordshow 2023 is gebruikt.

1.1 BESTUURSVERSLAG 2022

In 2022 is een nieuwe website ontwikkeld die goed is aangeslagen. In 2023 zal dit verder worden ontwikkeld.

Het eigen vermogen bedraagt ca 94% van het balanstotaal en dit is voornamelijk in liquide middelen en deelneming in Nederlandse Kleindierpublicaties b.v. vastgelegd.

Tot slot

In de ledenvergadering van juni 2022 is besloten de 11 provinciale afdelingen om te zetten in 5 regionale afdelingen. Deze omzetting is in 2022 gestart en zal in 2023 worden afgerond.

Het bestuur, 5 mei 2023

Jaarrekening

Kleindier Liefhebbers Nederland, Utrecht

2.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2022

		<u>31 december 2022</u>		<u>31 december 2021</u>	
ACTIVA		€	€	€	€
Materiële vaste activa					
Inventaris	[1]	737		941	
Tekeningen	[2]	<u>1</u>		<u>1</u>	
			738		942
Financiële vaste activa					
Deelnemingen	[3]	212.302		211.576	
Leningen	[4]	<u>5.000</u>			
			217.302		211.576
Vorraden					
Tatoeëerbenodigdheden en TT-drukwerk	[5]	<u>8.019</u>		<u>8.100</u>	
			8.019		8.100
Vorderingen en overlopende activa					
Omzetbelasting	[6]			2.069	
Overlopende activa	[7]	<u>1.745</u>		<u>965</u>	
			1.745		3.034
Liquide middelen					
	[8]		599.111		621.670
			<u><u>826.915</u></u>		<u><u>845.322</u></u>
<hr/>					
PASSIVA					
Eigen vermogen					
Algemene reserve	[9]		775.444		798.814
Kortlopende schulden en overlopende passiva					
Omzetbelasting	[10]	682			
Overlopende passiva	[11]	<u>50.789</u>		<u>46.508</u>	
			51.471		46.508
			<u><u>826.915</u></u>		<u><u>845.322</u></u>

Jaarrekening

Kleindier Liefhebbers Nederland, Utrecht

2.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

		Raming 2022		2022		2021	
		€	€	€	€	€	€
Baten							
Contributie	[12]	252.000		243.838		256.305	
Abonnementen Kleindier Magazine	[13]	2.000		1.944		2.016	
Verkoop ringen	[14]	45.000		39.889		48.898	
Verkoop boeken en materialen	[15]	2.350		1.488		1.395	
Rente	[16]	0		42		10	
<i>Totaal van de baten</i>			301.350		287.201		308.624
Directe lasten							
Abonnementen Kleindier Magazine	[18]	146.000		146.157		154.944	
Inkoop ringen en kosten ringenexploitatie	[19]	27.500		24.035		28.220	
Inkoop boeken en kosten boekenexploitatie	[20]	2.350		892		1.771	
<i>Totaal directe lasten</i>			-175.850		-171.084		-184.935
Saldo baten en directe lasten			125.500		116.117		123.689
Algemene lasten							
Afschrijvingen	[21]	200		204		221	
Algemene organisatiekosten	[22]	30.100		38.928		32.201	
Raad van Advies en Diertechnische raad	[23]	3.250		2.458		2.094	
Bijdragen afdelingen	[24]	11.000		10.309		11.936	
Bondsshows	[25]	15.500		2.814		2.573	
KLN-prijzen	[26]	11.000		4.750		4.345	
Ereprijzen en onderscheidingen	[27]	6.500		1.440		10.204	
		77.550		60.903		63.574	
Specifieke lasten (portefeuilles)							
Bedrijfsvoering	[28]	8.000		615		2.398	
Keurmeestersaangelegenheden	[29]	16.000		14.231		10.274	
Standaardaangelegenheden	[30]	14.750		17.942		26.099	
PR en communicatie	[31]	21.500		3.460		1.849	
Jeugd en Juniorbreeders	[32]	1.500		192		1.762	
Verenigingsondersteuning	[33]	250		0		0	
Showondersteuning	[34]	15.000		4.880		459	
Dierhouderijaangelegenheden	[35]	6.500		8.916		593	
		83.500		50.236		43.434	
Totaal van de lasten			-161.050		-111.139		-107.008
Saldo van de gewone baten en lasten			-35.550		4.978		16.681
Bijzondere posten en deelneming							
Afdelingen	[36]	0		-10.720		5.161	
Bijzondere baten en lasten boekjaar	[37]	-40.000		-35.324		-7.799	
		-40.000		-46.044		-2.638	
Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V.	[38]	41.500		17.696		49.775	
			1.500		-28.348		47.137
Voor- / nadelig saldo			-34.050		-23.370		63.818
Resultaatverdeling							
Mutatie bestemmingsreserve Europashow					0		0
Naar algemene reserve (restant)					-23.370		63.818
Totaal resultaatverdeling					-23.370		63.818

2.3 TOELICHTING OP DE JAARREKENING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor kleine organisaties zonder winststreven (Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen afdeling C1).

Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Alle vermelde bedragen luiden in Euro's.

Organisatie

Kleindier Liefhebbers Nederland, statutair gevestigd te Utrecht, is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 30251229.

Doel

De vereniging heeft als doel, met uitsluiting van enig winstoogmerk, de instandhouding en verspreiding van soorten en/of rassen van konijnen, cavia's, kleine knaagdieren en aanverwante pelsdieren alsmede van soorten en/of rassen hoenders, dwerghoenders, sier- en watervogels, oorspronkelijke duiven en aanverwante diersoorten in Nederland te bewerkstelligen.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het jaar 2022

Voor de verwerking van het saldo over het jaar 2022 wordt verwezen naar de staat van baten en lasten.

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijzen verminderd met daarover berekende lineaire afschrijvingen, die op de verwachte economische levensduur worden gebaseerd. Hierbij wordt uitgegaan van een economische levensduur van 5 jaar.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarop invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen het aandeel in de netto-vermogenswaarde bepaald volgens de grondslagen zoals vermeld in de De overige financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of lagere marktwaarde en is administratief vastgesteld. Voor een eventuele incourantheid van voorraden wordt een voorziening getroffen. Wanneer bij een nieuwe uitgave blijkt dat de kostprijs hoger is dan de verkoopprijs wordt het verschil tussen de verkoopprijs verminderd met een normale winstmarge en de kostprijs ineens ten laste van het resultaat gebracht.

2.3 TOELICHTING OP DE JAARREKENING

Vorderingen

De kortlopende vorderingen betreffen de vorderingen met een looptijd korter dan één jaar. Deze worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vereniging Het betreffen de direct opeisbare vorderingen op kredietinstellingen.

Eigen vermogen

Vrij besteedbaar vermogen

Het vrij besteedbaar vermogen is dat gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden betreffen de schulden met een looptijd korter dan één jaar. Deze worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Als resultaat is bepaald het verschil tussen de inkomsten uit contributies etc. en de lasten over het jaar waarop zij betrekking hebben, tenzij anders is vermeld. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Baten

Onder baten wordt verstaan de in het verslagjaar aan leden en derden in rekening gebrachte bedragen alsmede het saldo van de rentebaten en -lasten.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Abonnementen Kleindier Magazine

Onder deze post worden de abonnementen Kleindier Magazine opgenomen tegen de "ledenprijs". Zij worden echter voor een lager bedrag ingekocht bij de Nederlandse Kleindierpublicaties B.V. Het verschil, de gerealiseerde korting, wordt opgenomen onder de post "Nederlandse Kleindierpublicaties B.V." omdat dit het deelnemingsresultaat vervangt. Dit deelnemingsresultaat wordt evenals de overige bijzondere baten en lasten buiten de grondslag van de contributie gehouden.

Ereprijzen en onderscheidingen

Aanschaffingen worden direct ten laste van de staat van baten en lasten gebracht en eventuele overschotten worden niet onder overlopende activa als vooruitbetaald opgenomen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa worden berekend door middel van vaste percentages van de verkrijgingsprijzen op basis van de verwachte economische levensduur.

2.4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	<u>31 december 2022</u>	<u>31 december 2021</u>
	€	€
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Inventaris	[1]	
Boekwaarde per 1 januari	941	0
Investeringen	0	1.009
Afschrijvingen	-204	-68
	<u>737</u>	<u>941</u>
Tekeningen	[2]	
	<u>1</u>	<u>1</u>

De tekeningen zijn evenals boeken (voormalige FK-bibliotheek) in bruikleen gegeven aan het Pluimveemuseum te Barneveld.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Deelnemingen	[3]	
<i>Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V.</i>		
Stand begin van het jaar	211.576	201.350
Aandeel in het resultaat	726	10.226
	<u>212.302</u>	<u>211.576</u>

Het aandelenkapitaal van Nederlandse Kleindierpublicaties B.V. bestaat uit 650 gewone aandelen en 12 prioriteitsaandelen. De gewone aandelen staan geregistreerd op naam van Stichting Kleindierenbelangen en de prioriteitsaandelen staan op naam van de Kleindier Liefhebbers Nederland. Stichting Kleindierbelangen heeft certificaten van aandelen uitgegeven, waarvan KLN houder is. KLN bezit alle certificaten en prioriteitsaandelen.

Leningen		
Lening Noord Nederlandsche Bond	[4]	5.000
		0
	<u>5.000</u>	<u>0</u>

VOORRADEN

Tatoeëerbenodigdheden en TT-drukwerk	[5]	
Materialen en tangen		8.019
		8.100
Totaal voorraden	<u>8.019</u>	<u>8.100</u>

2.4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	<u>31 december 2022</u>	<u>31 december 2021</u>
	€	€
VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA		
Overlopende activa	[7]	
Verkoop boeken en materialen	680	0
Waarborgsom PTT	805	805
Rente	0	10
Overig	260	150
	<u>1.745</u>	<u>965</u>

LIQUIDE MIDDELEN	[8]	
Banken rekeningen-courant	49.557	431.919
Banken spaartegoeden	475.599	99.547
Banken bij de afdelingen	73.955	90.204
	<u>599.111</u>	<u>621.670</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking met uitzondering van de post 'bankrekeningen en kas bij de afdelingen', die ter beschikking van de afdelingen staan. Het KLN-bestuur kan wel sturend en corrigerend naar de afdelingen handelen.

Naast de bankrekeningen voor KLN en haar afdelingen is er nog een KLN-bankrekening voor de gezamenlijke commissie met de NBS, het Facilitair Bureau KLN-NBS, die niet in bovenstaande opstelling is verwerkt. Het saldo van deze bankrekening was op 31 december 2021 € 16.431 (2021 € 18.232).

EIGEN VERMOGEN

Vrij besteedbaar vermogen

Algemene reserve	775.444	798.814
	<u>775.444</u>	<u>798.814</u>

Algemene reserve	[9]	
Stand begin van het jaar	798.814	734.996
Uit resultaatverdeling	-23.370	63.818
Stand per 31 december	<u>775.444</u>	<u>798.814</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA

Omzetbelasting	[10]	
BTW afdracht	682	0
	<u>682</u>	<u>0</u>

Jaarrekening

Kleindier Liefhebbers Nederland, Utrecht

2.4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	<u>31 december 2022</u>	<u>31 december 2021</u>
	€	€
Overlopende passiva	[11]	
Vereniging Renkum / prijzen show haren	1.579	1.579
KLN-prijzen	1.330	675
Accountant	4.100	3.600
Reis-, verblijf- en vergaderkosten	3.066	0
Bankkosten	200	200
Subsidies etc.	750	0
Afrekening abonnementen KleindierMagazine	30.880	20.710
ROC en overig opleiding pelsdieren	0	0
Examenkosten	1.706	7.530
Afdelingen	1.367	0
Vooruitontvangen ringenverkoop	0	2.802
Ondersteuning Noordshow	0	7.700
Overig	5.811	1.712
	<u>50.789</u>	<u>46.508</u>

De vereniging Renkum en Omstreken heeft bij haar liquidatie een bedrag bestemd als prijzenfonds voor de grootste "konijntentoonstelling" in het midden van het land.

Zij heeft dit gestort op een bankrekening van KLN. KLN verzorgt uitsluitend de administratie van dit fonds; het beheer wordt gedaan door oud-leden van Renkum en Omstreken.

Jaarrekening

Kleindier Liefhebbers Nederland, Utrecht

2.5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

		2022	2021
		<u>T/m december</u>	<u>Geheel jaar</u>
		€	€
BATEN			
Contributie	[12]		
Seniorleden		214.641	225.623
Jeugdleden		4.230	4.850
Combinaties		519	531
Liefhebbers		17.640	18.806
Verenigingen		6.808	6.969
Ledenkorting over 2020		0	-474
		<u>243.838</u>	<u>256.305</u>
Abonnementen Kleindier Magazine	[13]		
Verenigingsabonnementen		1.944	2.016
		<u>1.944</u>	<u>2.016</u>
Verkoop ringen	[14]		
Verkoop ringen		36.652	44.983
Verzendkosten etc.		3.237	3.915
		<u>39.889</u>	<u>48.898</u>
Verkoop boeken en materialen	[15]		
Standards etc.		735	71
Verkoop tangen en toebehoren		428	647
Verkoop tentoonstellingsdrukwerk		155	339
Verkoop diversen		24	45
Verzendkosten		146	293
		<u>1.488</u>	<u>1.395</u>
Rente	[16]		
Rente spaarrekeningen		42	10
		<u>42</u>	<u>10</u>
DIRECTE LASTEN			
Abonnementen Kleindier Magazine	[18]		
Abonnementen seniorleden		146.157	154.944
		<u>146.157</u>	<u>154.944</u>

Jaarrekening

Kleindier Liefhebbers Nederland, Utrecht

2.5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

		2022	2021
		<u>T/m december</u>	<u>Geheel jaar</u>
		€	€
Inkoop ringen en kosten ringenexploitatie	[19]		
Inkoop ringen		11.949	14.143
Verpakkings- en verzendkosten		66	416
Vergoedingen		6.000	6.000
Overige kosten		1.056	1.463
Porti		4.964	6.198
		<u>24.035</u>	<u>28.220</u>
Inkoop boeken en kosten boekenexploitatie	[20]		
Kostprijs van de boeken		693	536
Kostprijs van materialen etc.		-50	682
Porti etc.		249	386
Overige kosten		0	167
		<u>892</u>	<u>1.771</u>
ALGEMENE LASTEN			
Afschrijvingen			
Software (DiGiRing en DiGiKeur)	[21]	0	153
Inventaris		204	68
		<u>204</u>	<u>221</u>
Algemene organisatiekosten	[22]		
Algemene ledenvergaderingen (incl. presentaties)		3.544	4.928
Bestuursvergaderingen		3.258	570
Vergaderkosten regio's etc.		3.751	0
Overige vergader-, reis- en verblijfkosten		1.318	642
Juridisch en fiscaal advies		0	3.346
Representatie en jubilea		627	896
Accountant		4.559	3.711
Benodigdheden en computerkosten		937	541
Software (onderhoud en ondersteuning DiGiRing en DiGiKeur)		689	324
Office365 (bestuur, commissies en afdelingen)		11.762	10.195
Vergoedingen		5.005	3.630
Secretariaat		460	0
Abonnementen		90	83
Verzekeringen		679	669
Bankkosten		1.873	2.030
Overige kosten		376	636
		<u>38.928</u>	<u>32.201</u>
Raad van Advies en Diertechnische raad	[23]		
Vergaderkosten Raad van Advies en Diertechnische raad		2.458	2.094
		<u>2.458</u>	<u>2.094</u>

Jaarrekening

Kleindier Liefhebbers Nederland, Utrecht

2.5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

		2022	2021
		<u>T/m december</u>	<u>Geheel jaar</u>
		€	€
Bijdragen afdelingen	[24]		
Afdelingen		10.309	11.936
		<u>10.309</u>	<u>11.936</u>
Bondsshow's	[25]		
Bondsshow's (specifieke prijzen etc.)		814	573
Jeugdbondsshow		2.000	2.000
		<u>2.814</u>	<u>2.573</u>
KLN-prijzen	[26]		
Uitbetaalde KLN-prijzen		4.750	4.345
		<u>4.750</u>	<u>4.345</u>
Ereprijzen en onderscheidingen	[27]		
Onderscheidingen		0	4.107
Ereprijzen		0	4.657
Vergoedingen		1.440	1.440
		<u>1.440</u>	<u>10.204</u>
SPECIFIEKE LASTEN (PORTEFEUILLES)			
Bedrijfsvoering	[28]		
Vorbereiding nieuw platform (website)		615	2.398
		<u>615</u>	<u>2.398</u>
Keurmeestersaangelegenheden	[29]		
Examencommissie veren		298	4.149
Examengelden veren		-347	-1.566
		<u>-49</u>	<u>2.583</u>
Examencommissie haren		5.959	7.007
Examengelden haren		<u>-843</u>	<u>-1.339</u>
		<u>5.116</u>	<u>5.668</u>
Totaal examenskosten		5.067	8.251
LOP		332	56
Kosten ROC		3.632	2.242
Bijdragen ROC cursisten		-868	-955
Opleidingen hoenders etc.		4.719	947
Bijdragen cusisten opleiding hoenders		-372	-347
Entente scholingskosten		1.220	0
Algemene reis-, verblijf- en vergaderkosten		273	0
Overige kosten		228	80
		<u>14.231</u>	<u>10.274</u>

2.5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	2022	2021
	<u>T/m december</u>	<u>Geheel jaar</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
Standaardaangelegenheden	[30]	
Standaardcommissie hoenders etc.	2.148	1.524
Standaardcommissie sier- en watervogels	477	409
Standaardcommissie konijnen	1.291	758
Standaardcommissie cavia's en kleine knagers	961	250
Entente etc. algemeen	1.885	1.819
Digitale standaarden	10.764	21.323
Algemene reis-, verblijf- en vergaderkosten	57	0
Overige kosten	359	16
	<u>17.942</u>	<u>26.099</u>
PR en communicatie	[31]	
Subsidies	100	955
PR materiaal en advertenties	0	500
Abonnementskosten KLN website etc.	319	319
Kleding PR vrijwilligers	2.848	0
Algemene reis-, verblijf- en vergaderkosten	71	0
Overige kosten	122	75
	<u>3.460</u>	<u>1.849</u>
Jeugd en Juniorbreeders	[32]	
Kleding en emblemen	192	1.762
	<u>192</u>	<u>1.762</u>
Showondersteuning	[34]	
Innovatie toekomstbestendig showen	750	0
Facilitair Bureau	0	368
Tentoonstellingsrooster etc	4.095	0
Algemene reis-, verblijf- en vergaderkosten	35	91
	<u>4.880</u>	<u>459</u>
Dierhouderijaangelegenheden	[35]	
Commissie Dier & Welzijn	252	27
Cursussen	7.649	0
Algemene reis-, verblijf- en vergaderkosten	765	225
Overige kosten dieraangelegenheden	250	341
	<u>8.916</u>	<u>593</u>

Jaarrekening

Kleindier Liefhebbers Nederland, Utrecht

2.5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	2022 <u>T/m december</u>	2021 <u>Geheel jaar</u>
	€	€
BIJZONDERE POSTEN EN DEELNEMING		
Afdelingen	[36]	
Groningen, mutaties banken	-2.205	924
Friesland, mutaties banken	-676	-424
Drenthe, mutaties banken	-1.506	787
Overijssel, mutaties banken	544	1.803
Gelderland, mutaties banken	-5.764	689
Utrecht, mutaties banken	-713	-39
Noord-Holland, mutaties banken	154	518
Zuid-Holland, mutaties banken	-828	-104
Zeeland, mutaties banken	-230	-63
Noord-Brabant, mutaties banken	166	821
Limburg, mutaties banken	338	249
	<u>-10.720</u>	<u>5.161</u>

Een negatief bedrag is een last, een positief bedrag is een bate voor KLN.

Bijzondere baten en lasten boekjaar	[37]	
Juridische procedures	-11.614	-99
Bijdrage bondsshow wegens niet-doorgaan	0	-7.700
Nieuw platform (website)	-23.710	0
	<u>-35.324</u>	<u>-7.799</u>

Een negatief bedrag is een last, een positief bedrag is een bate voor KLN.

Nederlandse Kleindierenpublicaties B.V.	[38]	
Resultaat deelneming Ned. Kleindierpublicaties B.V.	726	10.226
Korting abonnementen over het boekjaar	36.800	60.114
Vrijwilligersvergoedingen Kleindiermagazine	-19.830	-20.565
	<u>17.696</u>	<u>49.775</u>

Een negatief bedrag is een last, een positief bedrag is een bate voor KLN.

Ondertekening van de jaarrekening door het bestuur

Utrecht, 5 mei 2023

J.D. Nijkamp, voorzitter

B.T.M. Sanders, secretaris

E. van de Waerdt, penningmeester

H.M.G. Maar, standaard – en keurmeestersaangelegenheden veren

H.H.W. Maas, standaard – en keurmeestersaangelegenheden haren

H.T. Arts, portefeuillehouder dierhouderij-aangelegenheden